

OBRÁCENÍ PANA ŠRÁMKA

A

VĚŠTÍCÍ ŘEŠETO

Časové povídky

od

ANTONÍNA THEINA

Knih „Dědictví Svatojanského“ číslo 185

Podíl údů na rok 1937 čís. 1

PRAHA 1937

Nákladem „Dědictví sv. Jana Nepom. v Praze“ — Vytiskla knihtiskárna Družstva Vlast v Praze

OBRÁCENÍ PANA ŠRÁMKA

Starou paní Šrámkovou spálili. Totíž zpopelnili v krematoriu na Olšanech. A pan Šrámek stal se vdovcem. Každý to na něm viděl, že omládl. „Jak teď dobře vypadáte,“ říkali mu známí. A on odpovídal: „Ah, trochu se mně ulehčilo, to víte, jak má nebožka paní dlouho churavěla. To byla zkouška! Od té doby, co nám syn ve válce padl, nestála za nic.“

A opravdu se teď cítil jako pták. Doma nemusil chodit po špičkách, dělat starostlivou a soucitnou tvář, snášet nevlídné nálady a mrzuté náryky nebožčiny a dýchat léky, mazáním a kořením přesycený vzduch z pokoje nemocné, který vnikal i do jeho kabinetu.

Ted tu bylo provětráno, čisto, vlídno a všude voněly jeho doutníky.

A s chutí taky vždycky sedl za stůl a pojedl. Lojzíčka byla nějaká kuchařka!

Pan vrchní revident se měl. Co mu scházelo? Po paní zůstalo pěkné jméní, úřad ho nijak neobtěžoval, uměl pěkně plout ve vodách vládnoucích představených, rozuměl tomu se svou kocábkou se uplatnit, třebas při tom jiného skoupal nebo docela veslem pod vodou přidržel. Z toho si nedělal žádné svědomí, neřku-li hřich. Za staré vlády dělal rozumného liberála, ne divokého. „Něco věřit musíme,“ říkával, „kam by to vedlo, lid to potřebuje.“ Po převratu už na to nemyslil, a protože ti, kteří se zmocnili vlády, hlásali bezvěří, horempádem hnal svou lodičku, jak větry vály, mezi nevěrcem a dokonce odpadl několikrát, na různých schůzích, jen aby se to nahore vědělo. Ze se blamuje před duchovním farnosti, v níž se narodil, který odpadové lístky dostane do ruky k záznamu v matrice narozených, z toho si málo dělal. Vůbec kněze neměl rád. Ale i v tom udělal výjimku a chutě zarejdoval se svou kocábkou zase do církve, když zpozoroval, kam vítr s hora vanε. Arcif ne do katolické čili „římské“, jak ji, ovšem veškerým právem jmenoval, jenom že slovo římské vyslovoval vždy v uvozovkách, totíž s největším odporem a opovržením ve hlase. On vstoupil do „církve“, — a to slovo dáváme zase do uvozovek my — národní, česko-slovenské, kterou si založili pomocí odpadlých českých kněží ti,

kteří chtěli kolem české krtiny postavit čínskou zeď, aby mohli za ní navazovat na dobu odpadlickou z patnáctého století. Tu pan Šrámek opravil svůj odpor ke kněžím a docela jednomu šel na veseleku za svědka. Když se tomu známí divili, hájil se pan Šrámek říka, že to jsou docela jiní kněží, docela tak jako my, ba, že to ani žádní kněží nejsou. A v tom měl pravdu. Ano, ve své sympatií k nové víře šel i dobývat pro „jejich kněze“ katolický farní kostel. Ze kostela nedobyli, nebyla vinna snad neochota pana Šramka, nýbrž to, že katolíků tam bylo příliš mnoho.

Ostatně pan Šrámek dlouho v té československé nezůstal, ani si nekoupil jejich katechismus. Shledal, že to byl omyl. Oni se totiž mnozí, kteří čekali od té československé církve zázraky, zklamali. Katolíci, opravdu věřící, se tam nehrnuli a neodpadali. V té době zklamání stal se představeným úřadu, v němž pan Šrámek sloužil, nový šéf, a pan Šrámek, aby na sebe upozornil, rejdoval se svou lodíčkou ve vlnách, jež změna ta působila, aby se dostal co nejblíž. Co je? Je bezvěrec? bludák? Odpadl či je katolík? Pan Šrámek to musil vědět. Přednosta úřadu byl luterán. Pan Šrámek se tukl do čela, vtáhl veslo do loďky, doma ze stolku vytáhl formulář o změně vyznání, byl to ten, jež vydala církev československá, na němž stálo: Podepsaný oznamuji, že vystupuji z církve katolické a přihlašuji se k církvi československé, a přepsal: vystupuji z církve československé a přihlašuji se k evangelické českobratrské. Pak zase še chopil vesel a vesele rejdoval po proudu.

Ale zrovna, když zaplatil poplatek do sboru, dověděl se, že přednosta není u tak zvaných českých bratří, ale v sekci metodistů. Proto vytáhl opět šuplík u stolu, vzal nový blanket, přetrhl co se nehodilo a napsal, že podepsaný vystupuje z církve evangelické českobratrské a vstupuje do církve methodistické. Nevěděl, co to je, ale to leželo na dlani, že to bude něco se svatým Methodějem. Zrovna si vybral svazek konversačního lexikonu, měl takový německý v knihovně a našel si heslo. Dočetl se, že to je sekta pošlá z anglikanismu, že se jim říká také fromme Pedanten, zbožní uměnci, a to že je jejich metoda, — když Lojzička zaklepala, přinesla večeři a dávala čtrnáctidenní výpověď. Pan Šrámek prodloužil obličej a vytřeštěl oči. A tak ho to překvapilo, že otevřel ústa.

„Co vás to napadlo? To jsou hlouposti! Co se vám nelibí, já vám přídám pětku a dobrá.“

„Prosím, já se budu vdávat.“

Tu se nedalo nic dělat.

„Tak mně aspoň opatrěte nějakou novou služku.“

„Já se poptám.“

Za čtrnáct dní Lojzička odjela i s kufry a její místo zaujala Betyntka. Byla mladší než Lojzička, pohyblivější a parádivější, o víc se pan Šrámek nestaral, to co jen tak zahledl, ale brzy se začal ošívat, mračit a škaredě hledět. Už měl jít do kanceláře, a snídaně ještě nebyla, přišel k obědu, a všecko bylo už polostudené, večeře byla vždycky jen ohřívána a po večeři nikdy nebyla Betyntka doma. Pan Šrámek to dlouho nevydržel a začal křičet. Na takový neporádek v jídle není zvyklý, Lojzička že to vedla jinak, a on že to trpět nebude.

Betyntka mu na to řekla drze, aby si tedy běžel pro Lojzičku, že mu dává na to čtrnáct dní času.

Po čtrnácti dnech si přivedl z opatřovacího ústavu Lénynku. Už trochu starší, ledabyle ustrojenou.

To vám říkám, ať je jídlo včas, to je hlavní; ostatní počká. Zase si musil pan Šrámek zvykat na jiné polévky, jiné omáčky, jinak upravená jídla, ale je pravda, měl je ve svůj čas. Ale to bylo všecko. Lénynka o to druhé moc nedbala. Prach uléhal na všecko jako popel, jenž zasypal Pompeje a Herkulánum, bláto, jež upadlo s bot, zůstalo ležet na podlaze, ač dálno venku už bylo sucho, peří vylétané z peřín lpělo na kobercích, pavouci lezli po zdi za skříňemi a umísťovali se na místech vhodnějších, a někdy nebyla postel ustlána ještě v poledne.

Pan Šrámek se zlobil, ale chránil se vyhrknout. Začal 'docela mírně, že by snad v poledne mohlo být ustláno.

„Přeci musím taky nechat peřiny provětrat ne?“

„Ale pak se musí načechnat a ne nechat postel rozházenou, jak se stalo!“

A zas bylo zle. Lény se urazila, že byla ve vzácných rodinách a takovéhle sekýrování že neměla nikde, a že tu nemusí být. A nebyla.

Pan Šrámek zase vzal útočiště k zprostředkovatelně služeb. „Jen nějakou pořádnou, čistotnou,“ prosil paní, jež seděla za pultem, a dostal slíbeno, že takovou slečnu mu pošle.

Klára ujala se zpuštěné domácnosti. Všecko rozházela, zpřevracela, stáhla, odstavila a s lopatkou a smetákem, kbelíkem, hadrem a kartáčem, svazečkem jelení kůže a utěrkou, rákoskou a kartáčem dělala pořádek a čistotu.

Pan Šrámek si liboval prvý den, usmíval se druhý den, ba usmíval se i třetí den, jenže značně kysele, čtvrtý den kousal se do pysků, zvláště, když pro tvrdost nemohl se zakousnouti do masa. Pátý den chytal se za hlavu a vzdychal kudy chodil. Vzpomínal na nebožku a na Lojzíčku. Těšil se, až bude po tom úklidu, že Klára věnuje více péče kuchyni a plotně, ale nedočkal se. Nic lepšího nepřišlo na stůl, a to obyčejné, co přišlo, bylo neupravené, nechutné, nezáživné. Panu Šrámkovi přestalo chutnat, bolel ho žaludek, rychle hubnul a žloutnul, vráskovatěl jako klenka na podzim. Aby mohl přeci alespoň polévkou, koupil si láhev polévkového koření, lil do talíře, ale bylo mu ještě hůř. Na konec to nevydržel, rozčílil se a dal tiché a snaživé Klárce výpověď.

Chodil na stravu do hostince a vzal si posluhovačku, ale šlo to s ním s kopce. Hostinská strava ho obrala o poslední chut k jídlu a posluhovačka by ho byla obrala o poslední košíli. Když ji dopadl, vynášející pod zástěrou bílý ubrus a šest ubrousků a pohrozil udáním, prosila, aby to nedělal, že jí to duch jeho nebožky poručil, že se jim vtělil v jejich sboru, ona že je duchařkou, aby se k nim dal.

Pan Šrámek mínil, že půjde-li to takhle dál, že z něho samotného bude co nejdříve pouhý duch a protože si nevěděl ni rady, ni pomoci, sebral se a dovlékl se do Myslíkovy ulice ke své sestře.

Neměli se valně rádi a to od té doby, co se pan Šrámek oženil. Nesnesli se se švagrovou.

Ted, když ho paní Miřičková spatřila, spráskla ruce nad ním a zapomněla na všechny kyslosti.

„Pro Boha, Hany, jak to vypadáš?“

Pan Šrámek dopadl na nejbližší židlí a když trochu sebral síly, vypravoval všecko, co za celý ten čas zkusil.

„To se nedá povídat. Ty víš, jaké jsem měl živobytí s nebožkou,

ale to byl ráj. Ještě dokud jsem měl Lojzíčku, ale od té doby, to se nedá vůbec povídат.“

„To takhle dál nejde,“ rozhodla sestra a její muž přisvědčil. „Já ti najdu sama nějakou starší paní. Ty už nejsi mladík, musíš mít své pohodlí, svou obsluhu, to takhle nejde.“

„Vždyť já už jsem stařec,“ bědoval pan Šrámek, neboť pohnulo se mu srdce nad sebou samým, když slyšel od sestry, co potřebuje a co nemá.

Paní Miřičková ujala se bratrovy věci radikálně. Došla si do ústavu paní Drbané a promluvila s ní důkladně. Je to věc důvěry, bratr, vrchní revident atd., radši počká, než se vyskytne něco vhodného, starší děvče, nebo ještě lepší nějaká paní, inteligentní, skrovná, opuštěná, hledající druhý domov a klid, dobrá kuchařka, šetrná, žádné zbytečné rozchazování, pořádná, svědomitá, aby rozuměla prádlu . . Paní Miřičková byla neúnavná ve svých skrovných požadavcích, a paní Drbaná slíbila, že zrovna a právě takovou v nejbližší době opatří, že zrovna a právě takovou má, že je v kondici, ale že chce místo změnit, a že ji pošle k paní Miřičkové se představit.

Zatím pan Šrámek na návrh své sestry chodil na stravu k Miřičkovým. To ho postavilo na nohy.

Paní Drbaná dostála slovu. Druhý týden přivedla představit starší paní, menší postavy, kulačoučkou a velice řečnou. Paní Miřičková také nešetřila slova, povíděla všechno a přidala ještě mnohé jiné požadavky, vysvětlovala, co všechno pan vrchní revident žádá, čeho je mu třeba a čeho se musí dbát, ke každému lící ukázala také zavřený hodný rub, a paní Drbaná se vším souhlasila, sama ještě přidávala, vymýšlela a vzbomínala, co takový pán ke svému pochodi a zdraví vyžaduje, dávala ke všemu za pravdu a slíbila, že tato paní si bude místa vážit, starý pán že bude jako v bavlnce. Paní Miřičková byla opatrná paní, zeptala se hned jakou službu bude paní žádat, trochu se ošívala, ale pak si pomyslila, pořádná služba že se musí pořádně zaplatit a je lépe vzít si pořádnou ženskou, která něčemu rozumí, než nějakou všelijakou, která by člověka do hrobu přivedla.

Když přišel pan Šrámek z kanceláře, paní Miřičková zářila. „Buďte mít teď hospodyně jednu radost. Pořádnou, rozumnou, vzděla-

nou, výtečnou kuchařku, skromnou. Dělá nejlepší dojem, byla v sá-
mých lepších domech, jmenuje se Foglová," a paní Miřičková neu-
stávala se rozplývat chválou na paní Foglovou, na paní Drbanovou,
která tak dobře posloužila.

Pan Šrámek sestře upřímně děkoval a když se blížil den nastou-
pení paní Foglové, těžce se loučil s její domácností. Šlo mu tam jak
se patří k duhu, okrál a spravil se na těle dokonale.

Ale nemusil docela ničeho litovat. Nová hospodyně, paní Foglo-
vá, byla výborná ženská. Pan Šrámek to musil uznat. Chopila se
věci náležitě. Byla jako čiperka a hned dala celou domácnost do po-
řádku. Měla pro to smysl, cit, docela krasocit, pochopení. Zkrátka
výborná ženská. A což teprve vařit! Pan Šrámek za týden začal
kulatět a k tomu červenat, jako jablíčko, což znamenalo, že mu
nejen dobře chutná, nýbrž i svědčí. A aby člověku svědčilo, musí
být spokojen. To je hlavní. A pan vrchní revident byl. Tak byl, že
si jednou po dobré večeři řekl: „V mé domácnosti slunce neza-
padá.“ Napodobil tím sice kterehosi potentáta, který sňatky i vál-
kami rozšířil svou říši na východ i na západ, ale vystihl tím situaci
jak náleží.

Jenže, jako onomu potentátovi se jednoho dne začala říše drobit,
tak padl i starému pánovi drobeček písku mezi kolečka harmonie
a trochu to zaskřípal. A zrovna, když to bylo nejlíp roztočeno, když
paní Foglová byla nejlíp zapracována, o všem věděla, všechno za-
stala, všechno spravila, a pan Šrámek si nejvíce liboval!

Paní Foglová začala vzdychat. Pan Šrámek to slyšel, ale nevě-
noval tomu pozornosti. To je toho, když ženská vzdychá! Však zase
přestane!

Ale za krátký čas, v několika dnech na to, dostavil se pláč. Pan
Šrámek ho sice neslyšel, ale viděl uplakané tváře, zardělé oči, a pak
paní Foglová nápadně ztichla. To panu Šrámkovi nevadilo. Ženský
pláč a jarní dešť . . .

Ale teď to zaskřípalо víc a otřáslo to panem domácím. Už tak do-
bře nejedl . . . A ne včas . . . A pořád něco scházelo . . . A po-
řád něco zlobilo. Pan Šrámek byl jako hruška v širém poli. Tu kluci
lámonou větve pro kozy, tu kamením strefují se do hnízd v její ko-
runě, tu si pod ní rozdělají ohníček, že je všecka jako v komíně.

„Prosím vás, paní Foglová, co pak vám je?“

„Ponízeně prosím, milostpane, mám chlapečka, takového milouč-
kého, dobrého, hodného, a jak nemám plakat, když ta nesvědomitá
pěstounka mně ho týrá a bije, chudáčka, vždyť musím na něho
myslit, kudy chodím.“

„Tak ho dejte jinam,“ navrhl moudře pan vrchní.

„Já už to zkusila kolikrát, ale to jsou takoví nesvědomití lidé. Je
to cizí. Matku to nenahradí.“

Na to nemohl pan domácí ničeho říci, pouze přisvědčiti. A to
byla chyba. Paní Foglová nechala milostpána zotavit, ukázala mu
zase, jakou dovede být pečlivou hospodyní, výbornou kuchařkou,
a najednou vysypala plný kornout písku. Kamna kouřila, okna by-
la otevřena, maso bylo tvrdé, omáčka hustá že v ní lžice stála, po-
levku vůbec nejedl, jak byla přesolená, telecí hrudí nemohla paní
dostat, tak udělala moučník, amoletu. Pan revident protáhl obličej,
ale amoleta byla vábivá a on měl hlad. Rozkrojil s chutí, ale shle-
dal, že na vnitřní straně, kde byla pomazána marmeládou,
je spálená.

Ted' se pan Šrámek rozlobil: „Paní Foglová, to takhle nejde, to
si musíte hledat místo jinde.“

Paní Foglová si povzdechla, a když večer přišel pan Šrámek do-
mů, bylo tam zase jako v domácnosti, kde slunce nezapadá. V po-
kojích krásně vyvětraných bylo milé teplo a mírná lesní vůně, te-
lecí hrudí s výbornou nádivkou znamenitě obložené, šťouchané
bramburky s máslem k tomu. Prvotné dny spokojenosti a blaha se
zase vrátily. Pan Šrámek byl šťasten. Když přišla sestra, paní
Miřičková, na inspekcí, rozplýval se chválou a uznáním.

„No vidíš!“ řekla jenom paní Miřičková sebevědomě, „že jsem
trefila!“

A pan Šrámek jí srdečně děkoval. „To ti, Fanynko, 'nezapo-
menu!“

Tři neděle měl pan Šrámek pokoj. Krásný pokoj, opravdové dny
aranchuezské s lukulskými hody. O nic se nemusil starat, a když
si na něco vzpomněl, že by mělo být, dávno už to bylo, paní Foglová
dávno už to obstarala. Pan Šrámek mohl se věnovati i jiným věcem:
Duchovním. Přijal předsednictví ve spolku bezvěrců a jal se pra-
covati o přednášce: Volná Myšlenka náboženství budoucnosti. By-

asi tak uprostřed, když před obědem přišla paní Foglová s velikými vzdechy a steny dávat výpověď.

Do pana Šrámka jako když uhodí. Jako kdyby mu strop padl na hlavu, skloněnou nad velkolepým konceptem jeho přednášky, s kredencí a pianem hořejší partaje.

„Výpověď?“ opakoval nechápavě, „to jako chcete odejít? A proč? Nelíbí se vám tady?“

„Ach líbí, milostpán je hodný, ale srdee mateřské krvácí. Ráda bych milostpánovi sloužila, o něj se starala, ale ubohý, dobrý její chlapeček, to tiché kuřátko, když ho nemůže mít u sebe! Musí si hledat místo, lituje velice, kde by mohla mít chlapečka u sebe. Stačí mu koutek, ani ho vidět nebude, sama se uskrovní a stokrát to vynahradí svou prací.

Pan Šrámek svěsil hlavu. A oběd byl tak výborný. Pečený kapr se sardelí a uzený jazyček s rýží! A měl pan vrchní takovou katastrofu v hlavě, pochutnal si znamenitě. A když snědl, nabyl pevného přesvědčení, že paní Foglovou nemůže ztratit. Proč vlastně by toho hocha nemohla mít u sebe? Bude v kuchyni, nebude to znát a kousek toho jídla, — nevidáno! Když paní Foglová sklízela se stolu, pan Šrámek byl rozhodnut.

„Co abyste si toho chlapečka vzala sem?“

Na to paní Foglová čekala. Políbila milostpánovi ruku, ujištěvala, že to milostpánovi vynahradí, a večer přivedla kluka asi šestiletého.

To se rozumí, že v koutku neseděl. Byla ho hned plná kuchyně. Všecko ohmatal, všecko smyslal, leccos převrhnu a hned ten večer rozobil půllitrovou sklenici s vímem, ze které pan Šrámek píval. Došal od maminky pohlavek a vřeštel celý večer. Už druhý den mu kuchyně nestačila a rádil v pokojích, ovšem, když „ten dědek“ nebyl doma. Maminka nestačila uklízet, a mnohdy ani nemohla zahladit stopy jeho nezvedenosti. Nájemníci v domě brzy byli syti jeho kousků a domovnice tvrdila, že toho kluka byl sem čert dlužen. Všichni se divili, že pan domácí to trpí, ale pak si to vysvětlili docela přirozeně.

V tom ovšem panu domácímu křivdili. Ale co měl dělat? Vlasy hrůzou mu vstávaly na hlavě, když si pomyslil, že by měl zase cho-

dit do hostince, ano, chvěl se při myšlence, že by měl paní Foglovou ztratit, a tak radši trpěl kousky nezvedeného kloučka, a aby ušel mrzutostem doma, pobýval celý den mimo domov, dopoledne v kanceláři, odpoledne v kavárně, večer na plzeňském. Paní Foglová s chlapečkem ovládli byt.

„Co že bratr tak dlouho nejde se ukázat?“ řekla si jednou paní Miřičková, a začalo jí to vrtat mozkem, „musím se k němu zajít podívávat.“

A při nejbližší příležitosti šla. A hned za dveřmi dělala velké oči. Uvnitř byl rámus. Nějaký nezvyklý, jako když hejno dětí dovádí na rejdisti. Tohle si nedovedla vysvětlit. Ano, tak byla přivedena z míry, že se podívala na dveřích na tabulku, jestli se nezmýlila v patře. Ale mýlka byla vyloučena. Tabulka na dveřích hlásala: Jan Šrámek, vrchní revident.

Paní Miřičková stiskla knoflík elektrického zvonku. Slyšela jej zařinčet, ale rámus uvnitř nepřestával a nikdo nešel otevřít. Útrobami paní Miřičkové přehnala se vlna rozhořčení. Stiskla koštěný knoflík ještě jednou a nechala prst nedůtklivě na něm.

Takové šturmování paní Foglovou dopálilo. Několika skoky byla u dveří a hněvivě otevřela. Paní Foglová a paní Miřičková stály proti sobě, obě tak asi ve stejně náladě, paní Foglová jednu ruku na klice otevřených dveří, druhou na odsunuté závorce.

„Bratr doma?“

„Pan revident je na procházce.“

„Dobре, počkám na něj!“

„Pan revident přijde až k večeři.“

„Nic nevadí, počkám na něho.“

A nedbajíc rozpřažených rukou paní Foglové, paní Miřičková vnikla do předsíně a s povznesenou hlavou a rázným, sebevědomým krokem nesla se předpokojem do kuchyně. Přísným a znaleckým okem se rozhlédla. Na okně visel dětský kabátek, pod okny ležely malé dřevěné kůželky a nějaká škatule, pod stolem roz házený plechový vlak s rozlámanou lokomotivou, nebylo zameteno, a u plotny bylo nalito. Paní Miřičková mířila k pootevřeným dveřím pokoje, odkud vycházel hluk a otevřela je dokořán.

Na stole klečel asi šestiletý chlapeček, tahal za provázek uvázanou židli u opěradla a šlehal ji nemilosrdně bičem.

Hijó — ! Pojedeš nebo ne? Hijó, já ti povím! Hijó!"

Zrovna škubal a trhal provázkem, že židle sebou zmítala a poskakovala, potácela se a najednou se převrhla.

„Co tohle znamená?“ obrátila se přísně paní Miřičková na paní Foglovou.

„No, chlapeček si trochu hraje. Pojd, Fricinku, dolů!“

Paní Foglová brala chlapce do náruče a chtěla ho sundat, ale chlapci se se stolu nechápal, začal křičet, kopat a šlehat během.

„Co to je za nezvedence, kde se vzal tu ten chlapec? A tohle se děje v pánově pokoji?“

Paní Miřičkové plály oči jako válečné pochodně, tvář bledla hněvem a srdeč jí zlosti bouchalo.

„Milostpán dovolil, abych si děťátko vzala k sobě,“ odsekla paní Foglová.

„Ták? A když jsem vás jednala, to jste o chlapci ani nemukala. Stůl je celý pošlapaný, židle otlučená, v kuchyni louže, nezameteno a tady jako když čert vyletí!“

Ale tohle paní Foglovou dopálilo. „To se mýlíte,“ řekla špičatě, „čert sem vletěl, a vyletí, až vy odtud odejdete.“

Paní Miřičková sezelenala. „Ven, ven! do kuchyně! A máte výpověď!“

„Vy nejste moje zaměstnavatelka, a vy mně neplatíte!“

„Ale já ji dávám za bratra!“

„A já ji od vás nepřijímám!“

Fricinek pozoroval hádku, díval se na maminku a na paní Miřičkovou, napráhl běč a povídal zcela vážně: „Bábo, já tě zabím!“

Paní Miřičková se nemohla zdržet a rozehnala se po chlapci. Ale maminka ho popadla a dala se do křiku. Paní Miřičková toho měla dost a odešla. U domovnice čekala na bratra.

„Milostpaní!“ kroutila domovnice oči ke stropu, „no, já nechci dělat mrzutosti, no ale jenom to se divím, no, milostpán je svým pánum, člověk do toho nemůže mluvit, ale jenom tomu se divím, že milostpán jí dovolil, aby si toho fakana vzala k sobě! Přeci starý pán, ten aby měl klid, ale tohle? Vždyť je kluk rozjevená, je ho plný dům a člověk aby mlčel, když to pan domácí trpí, ale to mně věřejí, tak je mně milostpaní líto! Ta si ho obsedlala! Ano, chu-

dinka, aby miél pokoj raději je celý den z domu pryč, jen na ten oběd přijde a na tu večeři a už zas utíká.“

Paní Miřičková na židli poskakovala a domovnice pokračovala: „Přeci je takových ženských, že by si takového místa vážily. Vždyť není žádná práce, můj Bože, jeden pán, vždyť to nic není! Ale taková hudrmanice, prý je od muže pryč! Vždyť se jen válí celý den, když pán je pryč, čte romány a chlapce nechá vyvádět.“

Paní Miřičková si vzpomněla, že zahlédla na pohovce pléd a otevřenou knihu a začala sebou vrtět ještě více.

„Vždyť takhle byl by milostpán pátým kolem u vozu.“

„Však já udělám pořádek!“

A udělala. Paní Foglová musila se stěhovat a na její místo přišla paní Jelínková. Paní Miřičková ji vybrala, prozkoumala, vyptala se a přeptala se na ni, a hlavně, nemá-li děti, které by za ní chodily. Neměla, bylo všecko v pořádku. Byla to lepší, distinguovaná paní, která podvolovala se všem podmínkám, kladouc sama pouze jedinou, vlídné zacházení.

„Hany, teď budeš spokojen! Je to jemná dáma, skromná, z lepších kruhů, to je na ní hned vidět. Teď budeš jistě spokojen,“ povídala paní Miřičková bratrovi.

A pan Šrámek děkoval sestře. Byl opravdu spokojen. V bytě bylo jako na sloupku, všecko bylo na svém místě, všecko se lesklo, nikde ani prášku, na oběd se pan Šrámek vždycky těšil a večeře se nemohl dočkat. A jako se doma všecko lesklo, začaly se lesknout i tváře pana Šrámka, začal zase kulatět a jeho duch zase bystřil. Mohl se zase věnovat odborné činnosti ve Volné myšlence.

Když přišla sestra, paní Miřičková, na zvědy, nebylo, co by mohla vytknout. Přišla ještě po druhé a po třetí, a byla přesvědčena, že teď přišla na tu pravou.

Ale zatím, co si libovala, začala paní Jelínková věset hlavu. Začala posedávat, vzdychat, chodila s obvázanou hlavou a jednou po prádle vůbec nevstala, až pan Šrámek, nemohla se dočkat snídaně, vešel do kuchyně. Byl ovšem velice překvapen, ale paní Jelínková s hlásem bolestí zlomeným, ale slovy svědčícími o heroickém obětování se prohlásila, že vstane a snídati uvaří, ale že je velice churavá, přepracovaná, že slabostí se sotva vleče, že na jednu je to mnoho práce, zvláště když je prádlo, že samo vaření ji vyčerpává, když chce

mít všecko v pořádku, kde je potom to ostatní, že musí nastavovat noc a že to už nevydrží.

Pan Šrámek tu stál jako vinník a necitelný vykořistovatel. A bylo mu úzko, když si pomyslil, jak to bude, jestli paní Jelínková bude stonat a nebude oběd. Zdrcen vtáhl se do pokoje. Tušil černé mraky vystupovat na klidné obloze spokojeného blahobytu.

Když přišla paní Jelínková s kávou, omlouvala se, že nebude moci pro rohlíčky, a že když je tak sama, že nemá koho poslat. Kdyby byla alespoň posluhovačka, už by se jí ulehčilo a bylo to jiné.

Pan Šrámek na to neřekl nic, a to byla chyba. Paní Jelínková sice neulehla, ale všude bylo vidět, že sama opravdu na všechno nastačí. Když bylo uklízeno, nebyl v poledne oběd, když byl oběd nebylo pivo a než s ním paní Jelínková přišla, bylo už po obědě, prádlo nebylo vyžehleno, neb špatně vyžehleno, knoflíky scházely, punčochy nebyly zašity, a co bylo nejhoršího, večeře byly pouze ohřívány, nebo jenom studené.

Toho se pan Šrámek nejvíce ulekl a začal s paní Jelínkovou vyjednávat. Co tedy, kdyby zjednali posluhovačku?

Paní Jelínková ožila. Její shroucená postava hned se vzpřímila, začala lícit panu Šrámkovi, jaká to bude výhoda, a aby to pan Šrámek hned poznal, jaká dobrota to bude, měl ještě toho dne všecko tak, jak bývalo v prvních dnech, a při obědě usmívalo se na něj zase všecko blaho spokojeného domova. Morkové knedlíčky v polévce, chvějící se kyprotou, vyvolávaly sympatické chvění v ústech, křenová omáčka ze zmetany doplňovala chuť hovězího žebra v přelíbezný akord a drobné znojemské okurčičky dělaly k tomu vhodné variace. Pivo objevilo se na stole v pravý čas a ještě s pěnou, a obě holoubátka byla i s nádivkou tak vzletně křehká, že se rozplývala v ústech jako jarní sníh na slunci. Večeře byla rovněž čerstvá. A druhý den přišla posluhovačka.

Paní Jelínkové se ulehčilo. Měla koho komandovat a byla aspoň jakous takous paní.

Byli spokojeni všichni. Paní Jelínková, pan Šrámek a posluhovačka také. Paní Jelínková nebyla skrblice a za tituly a za rukolibám byla uznalá.

Dva měsíce uplynuly panu Šrámkovi jako voda, a to voda pří-

jemná a lahodná. Ne, že by pan Šrámek vodu pil, ale bylo mu, jako když sedí někde u krásné plynoucí vody s luznými břehy, v milém odpočinku, vzdálen všech trampot a starostí. Docela mu bylo, jakoby na tom luzném břehu nad řekou seděl v restauraci. Nedivte se. Pan Šrámek byl materialista, hmotař, a proto blahobytnický bylo jeho ideálem. Tož jakoby seděl v restauraci za stolem po dobrém obědě. Nad jeho hlavou, jakoby šelestily staré olše a ovívaly ho vánkem. Každý ten tetelící se lísteček, jakoby byl miniaturní vějíř, pohybující se k jeho osvěžení. A tyto malé vějířky zachycovaly žhavé paprsky letního slunce a rozestíraly se nad jeho hlavou, aby měl chládek, a řeka rovněž dělala, co mohla, aby přispěla k blahobytu pana vrchního, dala vypařovat své vody slunci, aby jimi promísila suchý vzduch a učinila jej vlhčím, občerstvujícím a konejšivým. A v této lahodné pohodě, v níž mu sloužily všechny živly, země, na které stála židle, na níž seděl a již se dotýkal svými podpatky pod stolem natažených nohou, a voda filtrující svou vláhou vzduch, a oheň — pan Šrámek si zapálil výborný doutník — jakoby zvedal k ústům blahem ochabující ruku se znamenitým plzeňským, a šumot vody a šelest listí, jakoby ho ukolébával k libému spánku, nezatíženému žádnou útrapou, žádnou starostí.

Tak uplynuly dva měsíce, když obloha blahobytu pana Šramka začala se zatahovat, od vody foukal vítr a čísel chlad, větve olší začaly se nepokojně kymáčet, zkrátka, paní Jelínková ... Jak pak bych to řekl? Přestala hovořit, obličej jaksi se prodloužil, v očích zračilo se utrpení, hlavu měla často zavázanou, a ač mlčela, pohyby prozrazovaly popudlivost, hněv a velké, nezaviněné strádání. Tento chorý stav přenesl se na celou domácnost. Zas to někde vázlo. Tak se to pěkně točilo, teď to škobrtalo, zastavovalo se v nečas, anebo se to točilo i nazpátek.

Pan Šrámek chodíval domů se strachem. Chtěl čistý kapesník, nebyly ještě vyžehlené. Chtěl večer trochu čaje, nebyl už oheň, a v kuchyni nebylo ani uhlí ani dříví. Chtěl ještě sklenici piva, posluhovačka už odešla. Přišel k obědu, ještě nebyl, musel čekat, posluhovačka dnes nepřišla.

Ale paní Jelínková snažila se všecko udělat, všecko zastat, všecko

spravit, avšak nemohla. Byla uhoněna. Nohy jí klesaly, ruce padaly. Jenom vzdychala.

„Není vám dobré?“

„Už jsem celá utýraná s tou posluhovačkou. Nic nepomůže, příjde, kdy chce, někdy ani nepřijde, první poslední abych udělala já a jen kouká odněst, aby se skoro vařilo jen pro ni, co neudělám, to není, a já už jsem přepracovaná. Takový veliký byt, ty schody, to podlamuje a vyčerpává zdraví. Já se snažím, aby bylo všecko v pořádku a jak se patří, milostpán ví, jak se o něj starám, ale sama to nezastanu, na jednu je to mnoho a posluhovačka není pro nic. A pro dvě je tu práce až až. Já se snažím, ale už nemohu.“

Panu Šrámkovi vyvstával ve vlasech pot. Hrozil se toho, co zas bude následovat. Nová změna, nové stěhování, nová tvář, nové manýry, nové polévkы, nové omáčky, nové mrzutosti. A rozpoznává se na dobu blahobytu, jež tak zoufale teď ztroskotala, měl pocit, že se všecko pod ním láme a on zapadá neodvratně do trosek.

V té úzkosti, jež mu i hrdlo ztahovala, vydralo se mu z úst: „Ne-dalo by se to nějak udělat?“

Paní Jelínková sebou živě hnula.

„Milostpane, já už o tom přemýšlela. Máme platit posluhovačku a nic z toho nemít, než zlost a nepohodlí, to se nevyplatí. Posluhovačka se vůbec nevyplatí. To je lepší služka. Je pořád při ruce a dělá si svou práci. Ale posluhovačka odbude všecko halabala a utíká, a jen kouká, aby jí toho naložil člověk pro celou rodinu. To se nikdy nevyplatí. Služka, to je něco jiného. To všecko musí být jako na drátku a včas. Milostpán je zvyklý pořádku a výborné kuchyni, to všecko může být a musí být, ale bez služky to nepůjde. Obstarala bych nějakou mladší, a hned to bude jinak.“

Panu Šrámkovi zasvitla zase naděje. Paní Jelínková zase měla normální vzhled, jako když se mračna protrhnou. A jako, když prodravší se paprsek osvítí okolí, viděl pan Šrámek v duchu šťastné dny na blaženém ostrově. Byly tak blízko, jen vztáhnout ruku a přitáhnout je, jen vzít židli, odtáhnout ji a posadit se na ni a okoušet zase ničím nekalený blahobyt.

Všeck se roztrásl po tom dobru a byl ochoten nepustit je a dát za něj vše.

„No, když myslíte, já proti tomu nejsem, jen když bude všecko v pořádku.“

„Milostpane, spolehněte na mne!“

Víc neřekla, a jako čečetka odhopsala do kuchyně.

„K večeři přijde pan vrchní?“ zeptala se líbezně, když pan Šrámek šel skrze kuchyň do úřadu. Sundala šátek, kterým měla zavázанé čelo, zatočila se v kuchyni, umyla nádobí, uklidila, oblékla se, odběhla a za hodinku se vrátila růžová a omládlá. Vybalila vepřové jazýčky na talíř, loupané sardelky, napala do skleničky, přepásala se modrou hedvábnou zástěrkou ne větší než dlaň a postavila se v saloně před zrcadlo.

Ač byl večer, když zasedl pan Šrámek za stůl, svítilo v jeho domácnosti šluněčko spokojenosti, ochoty a dobré vůle ze všech koutů.

Druhý den v poledne měla paní Jelínková služku; mladé, slušné, v Praze ještě neostřílené děvče.

Paní Jelínková obskakovala milostpána, obsluhovala, ukazovala nejlepší kousky na míse, nutila, pobízela, nalévala pivo, zeptala se, jaký doutník bude pan vrchní kouřit, přinesla krabici, popelníček, štípec na stříhaní, a když pan Šrámek uřízl špičku, přidržela obratně rozskrtnutou sirku. Pak odběhla svižně do kuchyně a v okamžiku se vrátila s černou kávou.

„Milostpane, jak to uděláme se spaním?“ začala paní Jelínková hned, jak pan vrchní udělal první dva nejlepší doušky, „v kuchyni je než jedna postel. Pro děvče,“ dodala rychle, aby se milostpán vtípil. Věděla, teď že je rozhodný okamžik, jestli se jí to povede, že má vyhráno.

Těhle starostí v tomhle příjemném okamžiku se pan Šrámek ne-nadál, a ježto byl všemi mohutnostmi těla i ducha oddán požitkům, jaké mu skýtaly mokka a dobrý doutník po znamenitém obědě, zadíval se na paní Jelínkovou překvapeně a sbíral myšlenky, jednak houpající se na spirálách modravého kouře doutníku, jednak při-lnulých na okraji šálku s černou kávou.

Paní Jelínková cítila, že nesmí pustit otěže. „Postel je zrovna tak pro jednoho, a na zem ji položit nemůžeme,“ vyvracela už předem dva možné nápadы pana vrchního.

• Pan vrchní kýval, to že je pravda, to že nejde. Ale v tom se ťukl do čela a obličeji mu zazářil spokojenosť, že tenhle těžký problém rozrešil.

„Teď si vzpomínám, paní Jelínková, na půdě je železná skládací postel se žíněnkami. Snesete ji do kuchyně, a je po starosti.“

Toho se paní Jelínková nenadála. Něco takového ji ani zdaleka nemohlo napadnout. Zakolísala, ale nepustila. „Milostpane, to ne. Taková železná postel, to je ostuda do tak krásné kuchyně, jako má milostpán. A to tahání každý den, přenášení peřin. Co se napráší a nadělá, to bych neradila.“

„Tak co myslíte? Tu je těžká rada.“

Paní Jelínková trochu zaváhala, v rozpacích si rozlomila klouby prstů na pravé ruce o dlaň levice. Kdyby milostpán dovolil, já bych si lehla do hostinského pokojíčka. Má vchod z předsíně.

„No, vidíte!“ vskočil jí pan Šrámek radostně do řeči, spokojen, že se našel východ z téhle zamotané věci.

Paní Jelínková obzívla. Všecka načechnala, zružověla a cítila potřebu ještě o tom hovořit, jako zápasník, když druhého položí na obě lopatky, chvíli ho na nich přidrží, aby chutnal vítězství a okoušel sladké ovoce své loptoty. „V kuchyni dvě spát není ani zdravé. Vaří se tam, leccos se od jídla uschovává, musíme mít ohledy na milostpána. A ten pokojíček zahálel, hosti žádní nechodí a kdyby, to se vždycky udělá.“

„Ale toť,“ přitakal pan Šrámek a hlavu mu jímala příjemná závrať.

Paní Jelínková natásla vyšíváný polštářík, urovnala jej dlaněmi, a pan Šrámek natáhl nohy, položil hlavu a zavřel oči k obvyklému po obědě schrupnutí.

Všecko dobře dopadlo.

„Už tu nebyl dávno Hany,“ povídala paní Miřičková svému muži, když večer seděli u stolu.

„Patrně se mu dobré daří,“ odvětil pan Miřička a pozvedl hlavu od svého románu. Byl právě na mrtvém bodě, nezájmavé partií, a proto věnoval pozornost slovům své choti, „kdyby mu bylo zle, to by přiběhl.“

To paní Miřičková také věděla, nic méně však byla přeci zne- pokojena posledním případem s paní Foglovou.

„Měla bych se tam jít podívat.“

„Hm,“ povídal pan Miřička.

„No co? Nejsem jeho sestra a není on můj bratr?“, řekla paní Miřičková trochu podrážděně, neboť „hm“ páne manželovo se jí zdálo jaksi ironické. „Měla jsem ho nechat v tom blázinci s tou Foglovou? To by se mu tam nasadila ženská, a kluk by mu hnedle skákal po hlavě a místo židle by si zapřáhl jeho. Když jsem mu ji zjednala, tak musím dbát, aby byla pořádná.“

Pan Miřička buďto zatím už překonal mrtvý bod, anebo si myslil, nehas, co tě nepálí, a moudrý v hádce ustoupí, neřekl už nic a četl dál.

Ale paní Miřičková neustála ve svých úvahách a čím více uvažovala, tím byla znepokojenější. Na mysl hrnuly se jí všelijaké obavy, že až sebou vrtěla na židli. To tak bývá večer anebo v noci, že přicházejí černé myšlenky, ale ráno, když všecko svítí ve svých barvách, člověk se diví, jak se mohl tak strašit.

Ráno bylo prádlo, a paní Miřičková neměla času, pak se žehlilo, pak přišla návštěva, — až jednou potkala svého bratra. Zdaleka se na ni smál, a ona musila se usmívat také. Byl jako vycházející sluníčko, růžový, zářící, kulaftoučký.

„To jsem ráda, že tě vidím! No, jak? Už jsem se chtěla k tobě rozběhnout, ale člověk nemá chvilku času. A že k nám nezajdeš! Tak co? Jseš spokojen? Dělá dobroru?“

„Spokojen, spokojen, dobře to jde, o nic se nemusím starat, vede to dobře.“

„A chlapce nemá?“ zažertovala paní Miřičková. A pan Šrámek, vzpomínaje paní Foglové, jenom máchnul rukou; a oba se zasmáli.

„Co čisto, má?“

„Jak ve škatulce.“

„A vaří?“

„Co pak to není na mne vidět?“

„No, dobré vypadáš. To jsem ráda. Už bych tam byla zaskočila, ale člověk nemá volné chvíliky.“

„Tak to vede dobré, jsi spokojen?“ ptala se paní Miřičková ještě jednou.

„Docela spokojen. Mám svoje pohodlí, všecko včas . . .“ vykládal pan Šrámek.

„No, aby to nebylo! Vždyť němá, co dělat. Sami dva, aby neobsloužila jednoho pána, uvaří, uklidí a je hotova. Tak k nám brzy přijď!“

A podávala mu ruku. Velká starost padla jí s krku. Za měsíc slavil pan Miřička svoje pětačtyřicáté narozeniny. Na ten večer zvával vždycky několik svých známých, aby se jim za podobná pozvání odvíděl. Paní Miřičková schystala vždycky s Lidkou výbornou večeři, a bývalo veselo.

„Co myslíš, abychom pozvali také Hanyho?“

„No proč ne? Také jsem na to myslil. Při příležitosti k němu zaskočím. Taky by mohl mít telefon, bylo by to nejkratší,“ povídal pan Miřička.

A zaskočil tam. Zazvonil, přišlo mu otevřít děvče. „Pan vrchní Šrámek doma?“

„Prosím, není, asi před hodinou odešel, co mám vyřídit?“

„Já jsem jeho švakr, mohl bych mu tu něco napsat?“

Děvče se rozpakovalo, prohlíželo si pána. Byla sama doma, paní Jelínková také odešla, bála se, aby něco neprovadla, lidem není možno věřit.

„Prosím, já to odevzdám.“

Pan Miřička neměl děvčeti za zlé, že je nedůvěřivá.

„Tak vyříďte, ve čtvrtek večer ať přijde k sestře do Myslíkovy ulice, že dáváme večeřík, to jsou moje narozeniny. A najisto, že čekáme.“

„Prosím,“ roztálo děvče, „račte to tedy napsat. Prosím, račte jít dál,“ a vedla ho kuchyní do jídelny.

Pan Miřička vydal navštívenku, napsal pozvání a nechal na stole.

„Tak s Bohem, že pozdravuji. A jistě ať přijde!“

„Rukulíbám, já to milostpánovi vyřídím.“

A vyprovodila zase pana Miřičku ze dveří.

„Tak co? Byl's u bratra?“ přivítala ho doma paní.

„Toť; nebyl doma, nechal jsem mu to tam písemně.“

„No a co? Jak to tam vypadá?“

„Všechno v pořádku. Čisto, upraveno, to se musí říci.“

„A co ona?“

„Docela skromná osoba. Zdvořilá, opatrná, zbytečné řeči nedádélá, slušné děvče.“

„Je to paní.“

„Paní? Tak vida, ani bych neřekl! Ale v pořádku má domácnost.“

„No to jsem ráda,“ povídala paní Miřičková a začala znovu vypovídat, jak to bylo, když tam přišla a byla tam ta Foglová. „No, tam se neuděl, dělat není co, proč by neomladla?“

A zase plynul čas. Večeřík byl dávno odbyt, paní Miřičková byla u švadleny, nesla si tam nový kostým, a když byla blízko ulice, kde bydlel Hany, vzpomněla si, že by ho měla navštívit a paní Jelínkovou ve všem dobrém utvrdit. To věděla ze zkušenosti, že ta nejlepší služebná potřebuje časem napomenutí, povzbuzení a pobídnutí. Rychle odskočila v duchu domů, přehlédlá všechno a shledala, že nemusí pospíchat. Lidka všechno obstará, což ta, na tu je spolehnutí. Svačinu obstará, přijde-li muž domů, po případě i večeři přichystá. Paní Miřičková zahnula do ulice a vešla do domu.

Ze dveří bratrova bytu vycházel uhlíř s putnou v ruce a žertoval s jakýmsi děvčetem:

Paní Miřičková zaměřila k nim. Uhlíř si hodil prázdnou putnu na jedno rameno a šel. Děvče zvedavě pohlíželo na paní.

„Co si račte přát?“

Paní Miřičková se podívala na ni přes rameno.

„Pán doma?“

„Prosím, milostpaní taky.“

Paní Miřičková sebou škubla a hledala tabulkou na dveřích. Nemyslila nic jiného, než že se zmýlila v patře. Ale tabulkou na dveřích nad skřínkou pro dopisy vylučovala omyl. „Jan Šrámek, vrchní revident“ bylo tam černé na bílém. Paní Miřičkovou jako když kopřivou šlehne. Nedbajíc na dveře, vpadla do předsíně a otevřela kuchyň. Byla prázdná, jenom káva tam voněla. Chvátala ke dveřím do jídelny, rozechvěný prst jedva zaklepal a otevřela. Hany seděl v pohovce, kouřil doutník, na stole stála konvice s kávou, mlékem, košíček s pečivem, sklínka s vodou a dva šálky. Paní Jelínková seděla za stolem na židli, cigaretu v ruce.

Paní Miřičková dostala křeče. Ani promluvit nemohla, ani se hnout.

„Ach, paní Miřičková,“ zašveholila paní Jelínková, „to jsou vzácní hosti, vítám vás!“ „a“ rychle odložila cigaretu do popelníčku. „Je libo trochu kávy, prosím, odložte!“

Teprv teď mohla sebou paní Miřičková hnouti, vlastně jenom hlavou. Trochu ji nadzvedla, zabodla zraky pevně a hluboko do očí paní Jelínkové, a pak pomalu zabořujíc hlavu do zátylku, tálala zraky zvolna až dolů k nohám paní Jelínkové a odtud znova, ale značně rychleji zase až k očím. Kdyby její zraky byly dva nože, byla paní Jelínková rozříznuta od očí až dolů na tři díly.

„Á, Fany!“ volal pan Šrámek. „Jdeš na svačinu? To jsi hodná. Tak si sedni! A odlož!“

„Vidím, že už společnici máš!“ řekla špičatě paní Miřičková.

Paní Jelínková se ztratila do kuchyně. Tušila, že se jí třese půda pod nohami.

„Že jste ji sem pouštěla, hudrmanici!“ osopila se v kuchyni na Pepinku, „nemohla jste přijít říci, že jde?“

Ale v tom se rozletely dveře a mezi nimi stála paní Miřičková všecka v obličeji zrůzněná. Klobouk se jí na hlavě posunul, jak se zlostí trásla a oči metaly blesky, jako soptící Vesuv.

„Kdo že je hudrmanice? Aby jste věděla, že máte výpověď! To vám brzy narostly rohy. A kdo je to děvče? Co tu chce to děvče?“

„Prosím, já tu sloužím.“

„Tak? U milostpaní, ne? Dvě služky pán nepotřebuje. A ještě si milostpaní se slečnou dá nosit uhlí! Myslíte, že pánovi peníze prší, ne?“

„A ty, starý hlupáku,“ obrátila se na pana Šrámka, „no — jsi Honza! Posadí si fiflenu za stůl a dívá se na mň, jak kouří cigarety!“

Ted' zase paní Jelínková byla uražena, chytily se té fifleny a váda se rozpoutala zcela nešlechetně. A na jedné straně v kuchyni stála Pepi u kamen zdrcená a ulekána, a na druhé straně válčících, v pokoji seděl pan Šrámek, rovněž zdrcen a ulekán.

Paní Jelínková odrážela útok a sekala protivníci chladnokrevněji, tím byla ve výhodě, paní Miřičková dala se ztrhnout vášní a byla příliš prudká, proto podléhala. Ale na její straně byla převaha moći. Výpověď! to byla záloha, která rozhodla boj.

Paní Miřičková bouchla dveřmi a nestarala se dál, co paní Jelínková povídá.

„A kde spí?“ obrátila se paní Miřičková na bratra.

„V hostinském pokoji.“

Paní Miřičková se dala do zlostného smíchu. „No, ta si tě brzy otočila kolem prstu! Fiflena, na sebe to co nemělo a teď dělá paní Služku! Musí mít služku! Člověče, kam jsi dal rozum?“

„To víš, pro dobrou vůli a aby už byl jednou pokoj. Sama jsi povídala, že už potřebuji pohodlí a dobrou obsluhu. Pořád naříkala, že sama nestačí, že je moc práce na jednu, já tomu nerozumím.“

Paní Miřičková jen polykala sliny. „Tak jsi se mohl zeptat, přijít se poradit. A ještě si jí posadí za stůl“ . . . paní Miřičková se celá zlostí trásla . . . „a nechá si od ní kouřit cigarety.“

„Ale vždyť je to jedno, jest-li tu sedím sám, nebo tu sedíme dva; je to veseléjší.“

Co teď Hany dostal, to měl. Paní Miřičková ho vtáhla do ložnice, aby v kuchyni neslyšely, a pobyla tam hezkou chvíli. Pan Šrámek vyšel odtud jako zmoklá slepice, a paní Miřičková se vyhrnula do kuchyně. Paní Jelínková byla v pokojíčku.

„Jak vy se jmenujete?“ spustila na Pepinu.

„Prosím Josefa.“

„Kdo vás zjednal?“

„Paní Jelínková.“

„Jste její příbuzná?“

„Prosím ne, já hledala místo v ústavě.“

„Umíte vařit?“

„Jen tak trochu.“

„Dobrě. Já sem pošlu svoje děvče, a vy půjdete se mnou. Jestli chcete. Když ne, můžete jít. Kolik máte služby?“

„Prosím, osmdesát korun.“

Večer přišla Lidka. Nesla si v novinách zabaleno něco prádla, střevíce a nejnutnější věci, domovník stěhoval paní Jelínkovou, rozdurněnou jako kohout, Pepina šla k Miřičkovům, pan Šrámek nebyl doma.

Lidka rozbalila papír, vyndala malý obrázek Srdce Ježíšova v rámečku, pověsila ho nad postel, hrěbíček tam už byl, a držela ještě

dva obrázky, sv. Ludmily a sv. Antonína. Hledala hřebíčky, dívala se po stěnách, ale když zádný nenašla, vytáhla vzadu z obrázku dva, vzala paličku z hmoždíře, zatloukla po stranách Nejsvětějšího Srdce, pověsila, zahleděla se na ně a pokřížovala se.

Má dělat večeři nebo ne? Přijde pan Šrámek k večeři nebo ne-přijde? Žádný nic neříkal. Prohlédla zásoby, nebylo tu skoro nic, ale všecko bylo přehrabáno a všude nakramáreno, právě jako při stěhování. Vykasala si tedy rukávy, vzala starší zástěru a pustila se do úklidu. Dala do pořádku kuchyni, uklidila pokojíček po paní Jelínkové, přichystala všecko v pánově ložnici, udělala jtrásky a připravila si v plotně k podpálení. Bylo už devět hodin, ještě ne-večeřela. Vzala si kousek chleba, snědla ho, pak si klekla u postele, sáhla do kapsy a začala se modlit růženec, čekajíc, až pán přijde, aby mu otevřela. Čtvrt hodiny prchala za čtvrt hodinou, bylo deset, bylo půl jedenácté, pan Šrámek nešel. Oči se Lidce zavíraly, shasla elektriku, položila si hlavu na postel a začala se modlit za dušičky. A za chvíli spala. Zdalo se jí, že je doma v Kolovčicích, dědeček že natahuje hodiny, staré švarcvaldky, že vzal řetízek do ruky a táhne závaží nahoru, ale jak pustil, vytažené závaží s velkým hrkotem a spěchem řítilo se dolů. Dědeček vzal druhý řetízek, táhne druhé závaží, ono letí rovněž. Dědeček přinesl sekýrku a podkováč, vytáhl obě závaží, jen to řinčelo, přidržel oba řetízky ke zdi, provlékl podkovákem a přibil ho ke zdi. Rány duněly, jako když o vzkříšení kovář střílel z pistole do kádě.

V tom se probudila. A opravdu, rány duněly, tmou to hrčelo a řinčelo. Lidka zvedla hlavu a nemohla se upamatovat, kde je. V tom si vzpomněla, že je v novém místě. Hledala knoflík elektriky, ale nevzpomněla hněd, kde je. Zatím pan Šrámek bouchal do dveří, kopal, cvakal klikou a mačkal zvonek.

Konečně našla knoflík, rozsvítila a chvátala otevřít.

Do dveří vpadol pan Šrámek, rozkohoutěný, zrudlý hněvem, su-pící jako vlak, jenž jede do vrchu.

„Co je tohle za pořádek, zastrkovat? Už se člověk domů nemůže dostat. Ale já udělám pořádek! Už toho mám dost!“

A pan Šrámek, nedívaje se v pravo ani v levo, zmizel v jídelně a bouchl za sebou dveřmi.

Lidka stála prostřed kuchyně a hryzla si dolejší ret.

„Pane, tohle jsem vyvedla, on má bezpochyby svůj klíč,“ řekla si polohlasitě. Ale usnout pak dlouho nemohla, a když usnula, spala jako na vodě.

Ráno brzy vstávala. Měla starost. Snídá z hrnečku, nebo z konviček? Jí škráloupy, nebo nejí? Přikusuje mastný rohlík nebo slané housky? — Konečně se rozhodla. Bylo pět hodin, udělá šlehanou bábovku, dá snídání do konviček. Do skleněné máselníčky napala má-slo, špičkou lžice vytlačila kolem na něm obrubu, do prostřed posadila z másla růžičku, nakrájela chléb, vyčistila cukřenku, narovnala cukr, doběhla pro mléko, svařila a připravila podnos, prostřela v jídelně a postavila karafinku s vodou.

Pak se zamyslila. Sesmutněla. Dnes nebyla na mši svaté. Chodívala každý den k Dominikánům. Dnes nemohla. Nezná ještě pořádek v novém domě. Ale snad zítra.

V tom se strhlo hromobití kdesi vzadu v pokojích. Z jídelny bylo slyšet pana Šrámka: „Tak dostanu ji nebo ne? Má m se o to prosit nebo si ji přinést sám? Ale já si zjednám pořádek!“

Lidka sebou škubla, rychle vzala konvičky s kávou a mlékem s okraje plotny, postavila na podnos a všecko to nesla do jídelny.

Ve dveřích z ložnice vystrčená škaredila se pana Šrámka hlava.

„Takovýhle já mám pořádek! No tak! Ona mi nese snídání! Vodu dostanu! Ráno se myji v teplé vodě!“

Lidka se otočila, v kuchyni postavila podnos na stůl, chytla plecháč a z kamnovce honem nabrala vody. Štěstí, že tam včera dala čistou a dnes pekla bábovku. Byla horká.

Pan Šrámek vrčel a bručel.

Lidka zaklepala a přála dobrého jitra: „Dej Pán Bůh dobré jítro!“

„A toho pánbíčka si nechte od cesty,“ osápl se pan Šrámek, „mně stačí dobré jítro bez pánbíčka!“

Lidka se zarděla, postavila vodu na umývadlo a odešla. Když slyšela, že pan Šrámek vešel do jídelny, donesla tam mléky snídání.

Nad plotnou se zamyslila a sklopila hlavu. Pak ji ale pozvedla a zadívala se nad postel na obrázek Božího Srdce. A dívaje se

na něj říkala v duchu: „Nejsvětější Srdce Ježíšovo, pokorně se ti klanějíc, znovu se ti obětuji s pevným úmyslem, napraviti urážky, jaké ti od lidí bývají činěny.“

Z jídelny cinkala lízce, harašil šálek, s plotny voněla káva, Lidka pocítila hlad, a něčemu se mile usmála. Po tváři její rozlil se parsek tiché, radostné blaženosti. Odtáhla konvici s kávou s plotny. Nesnídala a svůj pust spojila s modlitbou, kterou právě byla vyříkla.

Když se pan Šrámek nasnídal, byl hned v lepší náladě, ale na sestru se zlobil zle a trochu se mu stýskalo po paní Jelínkové. Jak si na ni vzpomněl, hned se mu pěnila žluč. Konečně, co je Fany do toho, že vzal paní Jelínkové služku? Ona ji neplatila! A to vždycky, když je trochu pokoj a trochu to klape, tu máš! a hned je to rozházené. Ale on udělá pořádek! Ožení se. A bude pokoj.

A hned, jak to vyslovil, cítil pan Šrámek, že okrál a jaksi se vzpružil. Jako dlouho ohnutý souček, když je uvolněn. Vyšvihne se a vymrští. Pan Šrámek také. Natáhl se, vypnul a začal svižně chodit po pokoji a oblékat se do kanceláře. Cestou probíral v duchu známé slečny, vdovy a rozloučené a při tom díval se veselé po těch, které potkával. V kanceláři se mu to dnes nezdálo. Cítil jakousi novou mízu prouditi svými údy. Byl by nejraději běhal ulicemi. Bylo mu, jakoby měl volat na všecky, které potkal: Budu se ženit! Kterou si vyberu? A když po skončeném úřadování vyšel na ulici, rozběhl se svižně, jako už dávno ne, zatočil ve vzdachu holí, o kterou se jindy dost těžce opíral, přehlédl sebe shora od prvního knoflíku vesty až k nohám, smetl s kabátu prášek a rozhlédl se spokojeně. Proti němu šla dvě děvčátka v sebe zavěšená, řehonící se. Oči jim jen hrály a chůze jejich byla jako tanec. Všechno na nich se chvělo jako vzduch nad rozkvetlou loukou.

Pan Šrámek se zálibou se na ně díval a výraz jeho obličeje hlásal: Mohu se ženit; kterou...? Děvčátka se štouchla lokty, hodila očima po něm, a když přešel, vypukla v smích: „To je dědek stará, div člověka nesní jako krémroli“, a rozesmála se hlasitě.

Pana Šrámka jako když polije. Jako když foulne do pampelišky a je po její slávě. Bylo po náladě. Domů přišel schlíple a rozmrzen.

Lidka nesla na stůl hrachovou polévku.

Tu pan Šrámek rád, na té si pochutnal. Potom přinesla rýžový ná-

kyp a nadívané vdolečky. Pan Šrámek sesinavěl. Zvláště rýže ho popudila. U něho se vaří maso a ne rýže, nanejvýš rýže k masu. Nějaké nové porádky se nebudou zavádět! Při tom nelaskavě vzpomněl své sestry Fany. Na tolik ještě má, aby si mohl dopřát masa.

Lidka skromně poznamenala, že pán jí nenechal na maso žádné peníze, že tedy udělala, co bylo doma.

„Tak si máte říci, já nemohu na všecko pamatovat, já mám jiné starosti. Ale já si pořádek zařídím! Já musím pracovat, já musím mít svoje maso!“

„Prosím, dnes je pátek,“ připomenula Lidka. Ale to pana Šrámka rozezliло.

Pan Šrámek vyalil oči. Co je mi po tom, že je pátek! Protože je pátek, nebudu já jíst mléčnou kaši! U mne se dělá maso, abyste věděla. Pátek jako čtvrtok a jako neděle. Pátek! Co je to pátek?“ soptil pan Šrámek.

„Pátek, pane vrchní,“ povídala tiše Lidka, „je den, v němž umřel Kristus za nás na kříži v bolestech. Proto přinášíme tu malíčkou oběť a odpíráme si maso.“

„Za nás, za nás!“ smál se jedovatě pan vrchní. „K čemu to? Já to nepotřebuji a taky jsem se o to neprosil!“

Lidka zbledla v obličeji a její tahy dostaly výraz nejbolestnějšího utrpení.

Pan vrchní byl překvapen výrazem jejího obličeje. Chtěl svoje rounání jaksi omluviti: „Já jsem nevěrec, to snad víte?“

„Za všechny zemřel Kristus, i za své nepřátele,“ řekla smutně Lidka.

„A proto mám jíst kaši?“

„Milostpane, co jsem měla vařit? Udělala bych třeba rybu, ale milostpán mi nedal žádných peněz.“

„Co? V kuchyni nejsou žádné peníze? Paní Jelínková nenechala v kuchyni peněz?“

„Já tam nenalezla nikde žádných.“

„Tak hledejte ještě, vždyť jsem dával každého prvního patnáct set na měsíc a dnes je čtvrtého.“

„Já budu hledat ještě ale pochybuji.“

„Snad tam někde budou.“ řekl s jiskřičkou naděje pan Šrámek, „já vám pomohu hledat.“

Hledali v šuplatech, v kredenci, v kořenkách, v celé kuchyni, ničeho nenalezli.

„Snad budou v pokojíčku“ chytal se naděje pan Šrámek. Šel do pokojíčku, Lidka strčila polévku i kaši do trouby a šla hledat také. Hledali ve skříni, v umývadle, kde jaká zásuvka, ale ničeho ne-našli. Pan Šrámek rozházel i postel, ale ani tam nic nebylo. Bylo mu z toho horko, a neprál si nic jiného, než chytit paní Jelínkovou. Ale v tom mu napadlo: Což jest-li je Lidka nenašla a nevzala je? Otočil se po Lídce. Odvrácená od něj, zabraná v hledání dělala zrovna kříž. Začala se modlit k sv. Antonínu, patronu hledajících.

Ta je nevzala! pomyslil si pan Šrámek. Ale co dělat? Jít na policii? Dát hledat paní Jelínkovou? Ta to zapře, budou mrzutosti a nepříjemnosti. A toho všeho je vinna sestra. Ale on udělá pořádek! A bez ní! A vůbec, ať mu sem už nechodí. A ještě mu sem nastrčí takovou modlitku. To se diví sestře, že ji u sebe má.

Fany sice neodpadla, Miřička se tomu opřel, ale jací pak to jsou katolíci? Fany zbylo z celého katolictví to, že jede na Velký pátek do kostela... Jak si uvědomil pan Šrámek slovo „pátek“, vzpomněl si na přítomnost, na kaši, Fany, paní Jelínkovou, Lidku, zlost s ním zatočila, popadl klobouk, vzal hůl a práskl dveřmi. K svačině ne-přišel, k večeři také ne. Přestal se doma stravovat. O Lidku se ne-staral a také na ni nepromluvil. Na pozdrav odsekla a dost. —

Lidka z počátku nevěděla, co má dělat. Má jít k paní Miřičkové a povědít jí to? Věděla, že se pan vrchní na ni hněvá. Má čekat, až sama přijde?

Zatím se pustila do práce. A té bylo dost. Prohlédla prádlo, a to bylo hrozné. Lidka žasla, jak bylo zaprané. U límců a u manžet šmouhy špiny, bílé prádlo mělo barevné skvrny, špatně bylo žehlené, plié a živé, někde zas přepálené, neopravované, knoflíčky z mandlu přelámané a ohnuté, punčochy děravé.

Snesla to všecko na hromadu, spravila, postavila necky, koupila mydlo, sodu, škrob a borax a začala práť.

Pan Šrámek, když přišel domů, škaredil se na necky, a Lidku div nesnědl. Tři dni Lidka prala a zápasila se špinou, která nechtěla povolit. Týden žehlila, a teprv když všecko se lesklo a vonělo čistotou, si oddechla. Pak začala čistit pokoj. Sebrala koberce,

pod nimiž nebylo dávno meteno, sundala obrazy, odtáhla skříně a udělala i tu pořádek. Nemusila vařit, měla na to čas.

Tu ji napadlo, jest-li pan vrchní nešetří, když se mu ty peníze ztratily. Bylo jí ho líto. Kdo ví, kde a co jídá a jak se stravuje. Na sebe nemyslila. Měla starost o pana vrchního.

„Milostpane,“ povídala hned druhého dne ráno, já mám pro vás snídaní a vždycky něco uvařím, ten měsíc to už nějak vydržíme; nedělejte si z toho nic, že jste přišel o ty peníze!“

„Hlouposti!“ zavrčel pan Šrámek. „A o mne se nestarejte!“ — Ale přeci se to brzy změnilo.

Pan Šrámek přišel jednou odpoledne domů, poručil si čistou košili, límec, manžety, vodu, myl se, nastříkal v ložnici jako hastrman, před zrcadlem několikrát převázal vázanku, než se mu podařil uzílek, že už menší nešel, s pečlivostí vybíral kapesník a když byl se vším hotov, zavolal Lidku, aby ho celého okartáčovala.

Lídce div se hlava netočila. Pan Šrámek voněl jako botanická zahrada.

Byl v dobré náladě. „Jak se vám vede? Nějak jste zhubla, máte peníze?“

„I já se nějak obejdou.“

„Tu máte,“ a pan Šrámek vytáhl dvě paděsátkoruny.

„Bude milostpán jídat doma? Já budu ráda vařit; já maso nepotřebuji, ale milostpánovi budu dělat.“

„Ne, ne, jen si vařte sama a nouzi si nedejte! Tak a nazdar!“

„S Pánem Bohem.“

„A vezměte si něco chytrého ku čtení, támhle na stole je „Volná Myšlenka“, abyste přeci taky zchytrěla. Nazdar!“

A pan Šrámek odnesl se jako mladík.

Ale to nebylo ještě všecko. Pan Šrámek docela shodil i kartáček, který nosil na hořejším retu pod nosem. Koupil si polobotky a hedvábné ponožky. Sedý klobouk, lehoučký a elegantně přimačkaný posazoval si jako příručí z obchodu, z kapsičky na prsou přehýbal se mu cípek hedvábného šátečku, krejčí mu přinesl kalhoty dole založené, a hůl, kterou až posud nosil, dole už značně ošoupanou, nechal schválně v elektrice a kupil si novou, moderní.

Přicházel domů nepravidelně a doma obyčejně vyspával.

„Lidko v tu a v tu hodinu mne zbudíte! Ale nezapomeňte!“

„Bude milostpán něco jist?“

„Ne ne, jsem pozván.“ To byla obyčejná odpověď. Nebo „,Ne ne někam si zajdeme.“

A Lidec bylo smutno. Všecko už vyprala, všecko vyčistila, vysmějčila, urovnala a teď se jí tu stýskalo. Někdy ani na tu šestou k Dominikánům nemohla, to pan Šramek ještě nebyl doma. Mohla by odpoledne zajít do kostela, kde je výstav nejsvětější Svátosti, ale co kdyby zrovna pan vrchní přišel? Začalo se jí stýskat po paní Miřičkové. Měla sto chutí se tam k ní rozeběhnout. Milostpán nedávno odešel; což aby tam zaskočila?

Shodila zástěru, otevřela v předsíni skříň, kde visel její lepší živůtek, sukně a parádní zástěrka, když zadrkotal na dveřích zvonek.

Lidka pootevřela a vykřikla radostně.

„Jé, milostpaní, zrovna se oblékám, že k vám poběhnu! Ruku líbam! Jdete si pro mne?“

„No věřte, Lidko, kdybyste tu nebyla potřebná jako sůl, v tu ránu řeknu, pojďte, ale ještě jsem nikoho sem nesehnala. To víte, teď už se nespálím. Už bych sem dávno zaběhla, ale hnout se nemohu. S Pepinou se jen zlobím, ač je jinak dobrá. Už bych Vás, Lidko, nejradší doma viděla.“

„Tak půjdu. Tady nejsem nic platná. Už jsem všecko uklidila a umyla, všecko prádlo přeprala, to se nedá povídат, jak vypadalo, všecko vyžehlila a zašila a víc nemám na práci.“

„A co vařit? Uklízet?“

„Varit? Já nevařím.“

„Vy nevaříte?“

Pan vrchní nejí doma. Paní Jelínková sebrala s sebou patnáct set, co dával pán na měsíc do kuchyně, já udělala v pátek kaši, když mi nic nedal a od té doby je zle. Já myslila, že pan vrchní chce šetřit, ale on někam chodí.“

„Kam chodí?“

„To nevím. Nejdřív se škaredil, ale teď už se nemračí. Nechal mně tu dvě padesátikoruny, abych neměla hlad a o něj abych se nestarala.“

Paní Miřičková se lekla. Z tohohle nebyla hned moudrá. Aby šetřil, k vůli těm patnácti stům? To ne.

„A jak vypadá? Nezhubnul? Vy jste taky hubená.“

„Ani se mi nezdá, že by zhoubnul, unavený nějaký je, a jak přijde domů, jen spí.“ —

„A kdy chodí domů?“

„Všelijak. Tuhle přišel až ráno, ani na šestou jsem nemohla, milostpán nebyl ještě doma.“

Ted' paní Miřičková ztrnula. Oči se zvětšily a ústa pootevřela. Chvíli ani nedýchala.

„Až ráno že přišel? Ani doma nespal?“ zvolala plná úžasu paní Miřičková, „osobo, proč jste mi to nepřišla hned říci?“

„Milostpaní, pan vrchní má na nás obě svrchu, a bude nejlepší, když mne odtud vezmete a půjdeme obě, ať si pan vrchní dělá, co chce. Uklidit mu může domovnice, moc práce mít nebude.“

„To byste tomu dala! A proč se vlastně hněvá?“

„Ze jsem tady místo paní Jelínkové.“

„Lidko,“ zvolala paní Miřičková, „že ho ta ženská drží v klepetech?“

Lidka pokrčila rameny a čelo se trochu svraštilo. O takových věcech nerada slyšela.

„Lidko, nic se nemračte, já vím, vy jste svatá, ale už je to tak! On po ní pátral, vyhledal ji, zašel k ní a ona si ho otočila kolem prstu. Už je to tak. Fiflena na to byla! A já ji dohodila!“

„Ale snad by milostpán nic takového nezačal,“ omlouvala Lidka pana vrchního.

„Ten?“ zlobila se paní Miřičková. „Vy mužské neznáte! A on je na to hloupý dost! Kocour starý! Tu nezbývá nic, než ho oženit. Nějakou rozumnou, usedlou, vážnou. Nebo bude vyvádět, jak hejsek pre ostudu.“

Ted' se podívala Lidka na paní Miřičkovou.

„Lidko, řekněte mi všechno! Byla tady, viděte?“

„Ne, milostpaní, to bych tady já nezůstala. Tak jen mne napadlo, že milostpán shodil kartáček.“

„Jaký kartáček? Na zuby? Vždyť vy přeci nejste pověřivá. Co to znamená, když se shodí kartáček?“

„Ale ne, milostpaní, pan vrchní se dal oholit.“

„Oholit!“ vzkřikla paní Miřičková. „Vidíte! Já to povídala! A švíhá hůlčíčkou, vidíte, a lije na sebe voňavku a točí se před zrcadlem a každou chvíli novou vázanku, a vyšívané punčochy, špičaté střevíce, hedvábný šáteček . . .“ Paní Miřičková jmenovala to všecko s takovým odporem a hnusem, až se celá trásla.

A Lidka užaslá dívala se na paní Miřičkovou, jak to všechno může vědět, zrovna jako by se na to dívala.

„No, vidět to tak nebožka, ta by se v hrobě obracela. On věděl, proč ji dal spálit!“ Lamentovala paní Miřičková! Zlostí se celá třesu, když si na to vzpomenu! Já přídu, ona na kanapíčku, ona na židlí, kávu před sebou, ona cigaretku . . .“ a opravdu hlas paní Miřičkové znova se roztrásl. „Ale oženit se musí! Řádnou manželku a konec!“ rozhodla paní Miřičková „Já mu sama nějakou vyhledám. A kdy přijde?“ obrátila se na Lidku.

„Já bych na něj počkala, ale civět tu nebudu. Napíšu mu lístek, zítra ve tři ať mě čeká. Pojďte!“ A paní Miřičková šla do bratrova pokoje napsat lístek.

V pokoji byla vůně. Paní Miřičková větrila a ssála do sebe.

„Lidko? Nebyla tady?“

„Ale milostpaní! To se navoňuje tak milostpán.“

„Vidíte, vidíte! Já to znám! A co tohle?“

Na psacím stole stála kabinetní fotografie nějaké paní v kovovém rámečku. To bylo, co přimělo paní Miřičkovou, že zvolala: „Co je tohle? Lidko, kde se to tu vzalo?“

„Já nevím, milostpaní? Tady to stojí snad co jsem tady, já myslila, že to je nějaká příbuzná.“

„Příbuzná! Příbuzná! Nějaká rašple je to!“ zlobila se paní Miřičková. „No, ten si dal! A ani slova neřekne! To je potom bratr! Když je zle, to člověka zná. No, kam dal rozum?“

A paní Miřičková hodila obrázek na stůl. Pak ale znova ruče se ho chopila, odsunula postranní zástrčky, nadzvedla zadní stěnu a ozdobný papír pod ní, až odkryla zadní stranu fotografie. Ne-mýlila se. Modrým inkoustem bylo tam napsáno: Lotta.

„Maškara!“ odlehčila si paní Miřičková, vzala papírek a napsala na něj: „Čekej zítra ve 3 hodiny, přijdu. Nutné.“ A to nutné dvá-

krát podtrhla. Pak lístek vstrčila pod fotografii a pospíchala odtud.

„Tak už mějte s dědkem trpělivost, Lidko, já vám koupím na šaty. A zítra přijdu.“

Paní Miřičková zamířila přímo k domovnici. Paní domovnice Šmidlová už čekala. A aby paní Miřičková jí neuklouzla, vzala vlněný hadr a čistila mosaz na zábradlí ve vestibulu.

„Jemine, rukulíbám, milostpaní, to už tu dávno nebyly,“ dělala domovnice překvapenou.

„No však, proto to takhle dopadá!“ vyjekla paní Miřičková.

Paní Šmidlová nejprv neodpověděla slova, jenom zvedla oči ke stropu a zároveň sepjala ruce, zvedajíc je v mírném oblouku. Hned však spustila oboje a zavrtěla hlavou.

V paní Miřičkové se vařila krev. Teď měla jistotu, že Hany vyvadí.

„Prosím vás, paní Šmidlová, co to je za ženskou?“

„Milostpaní, věřejí mi, no, já nechci dělat mrzutosti, nic mi do toho není, milostpán je svým pánum a každý, jak si ustele, tak si lehne, no, darmo povídá.“

Paní Miřičkové tálly hlavou nejčernější myšlenky. Hany jí připadalo jako vyvrhel.

„A kdo to je? Stará, mladá, co je?“ netrpělivě kladla otázky paní Miřičková. „Znáte ji, viděla jste ji, vodí si ji sem?“

„Milostpaní, já nemohu nic povídat.“

„Tak mně aspoň povězte, kde se s ní seznámil?“

„Ale nachytala ho v jejich sboru, nebo obci, nebo jak oni tomu říkají, to vědí, taková ženská se doveď přilepit jako pijavice.“

„V jaké obci?“

„Ale u těch methodistů, co se k nim milostpán dal, to vědí, taková ženská proleze všecko, až někoho nachytá. Pak si sedne do teplého a škube.“

Tohle škublo paní Miřičkovou také.

„A kdyby byla mladá,“ pokračovala paní Šmidlová, „neříkala bych nic, ale to se to naličí a namaluje, kroutí a přetvařuje jako holčička. To vědí, bývalá kelnerka, ta se vyzná.“

Paní Miřičkové se zastavilo srdeč. Kdyby jí padl na hlavu drát primérního vedení elektrické centrály, nepocítila by větší rány nad tohle.

„Ale to jsou tihle staří páni,“ pokračovala domovnice, „jak se ocitnou na svobodné noze, tak ztratí rozum. Co pak tohle je pro milostpána, takhle se zahazovat? Vždyť je tady pořádných rodin, všude by mohl pan domácí zaklepávat a všude by mu s radostí otevřeli. Ale to má tak někdo štěstí. Uviděj, milostpaní, že se mu sem nasadí!“

„Musíme ho oženit!“ vyhrklo z paní Miřičkové, a to ji zachránilo. Srdce se zase rozhoupalo, krev se rozproudila a oboje, spolu s myšlenkou právě vyjádřenou, osvěžilo paní Miřičkovou, „nějakou řádou, hospodárnou ženskou, přiměřeně starou, z dobré rodiny, třeba nemajetnou, to je jedno, aspoň si ho bude vážit a hledět.“

„To mají svatou pravdu, kdybych jim mohla radit, sama bych o takové věděla, moc pořádná slečna, tuze vzdělaná, domácká, přiměřeně stará, ta by se k milostpánu hodila a jak by si ho vážila...“

Paní Miřičková neposlouchala. Sama jako věštyně Pythonisa, čtoucí v budoucnosti, prohledávala v mysli seznamy svých známých, vzdálenějších i nejvzdálenějších příbuzných. Zítra s Hanou promluví a to s tou Lottou mu přetrhne.

Když přišel večer pan Šrámek domů, hlásila mu Lidka, že tu byla paní Miřičková, a že tu nechala v pokoji psaní.

Pan Šrámek jenom máchnul rukou a šel do pokoje. Hledal dopis, až našel lístek pod Lottinou fotografií.

„Konec a dost!“ povídal, hodiv lístek na stůl, „já si zjednám porádek sám! To jste na mne žalovala, viďte?“ povídal Lidice.

„Co bych milostpane, žalovala?“

„Že jsem v pátek nejedl kaši.“

Lidka se začervenalala. „Mně je líto, že milostpánovi nemohu vařit a nemám co dělat. Už jsem všecko zašila, přeprala . . .“

„Tak čtěte! Už jste si přečetla „Volnou Myšlenku?“

„Je hřich, číst víře nepřátelské knihy, noviny a spisy.“

„Tak vařte pro vojáka.“

Lidka sklopila hlavu, obrátila se a vyšla z pokoje. V kuchyni si setřela slzu.

Pan Šrámek zůstal stát a díval se na zavřené dveře.

Druhý den před třetí hodinou hnala se paní Miřičková k bratrovi,

„Je doma?“

„Ještě nepřišel.“

Paní Miřičková se zamračila. Vešla do pokoje a přímo k fotografii. Pod rámkem byl týž papírek, který tam položila včera, jenže na něm bylo připsáno: „Zbytečné starosti, neobtěžujte se, já si pořádek zjednám sám.“

A slovo sám bylo dvakrát podtržené.

Paní Miřičkové se tráslly ruce, jak ten lístek držela. Žluč se jí valem rozlévala po útrobách.

„Tohle má člověk za všecko, že se o něj staral! Potřebuji já to? A ke všemu žádná uznalost? Ať si vleze do čeho chce! Já lítám po poptavárnách, já sháním, Lidku sem dám a sama doma dělám. Lidko! Půjdete se mnou! Ať si tu dělá, co chce. Ale znát ho nechci, jak je můj bratr!“

Lidka se nedala pobízet. Sňala se zdi křížek a obrázky, sundala s rohatinky jupku, odvázala zástěrku a vzala tu lepsí, z příhrádky vzala něco prádla, zabalila do papíru a na stůl v pokoji položila lístek, na němž bylo napsáno vydání a zbylé peníze. Na lístek připsala: „Milostpaní si pro mne přišla.“

„Tak pojďte, dělejte!“ hartusila paní, „máte všecko?“

„Mám.“

„Tak jdeme.“

A když už zavírala, najednou si na něco vzpomněla: „Počkejte, hned jsem tady.“ Odběhla do pokoje a na lístek pod slovo „sám“ připsala: „Já myslela, že s tou kelnerkou.“

A poslední slovo také dvakrát podtrhla.

Dole už čekala zase paní Šmidlová, uctivě pozdravovala, ale paní Miřičková se nezdržovala. Dala jí klíč od bytu, bratr že za chvíli přijde, aby mu klíč odevzdala.

* * *

Minulo půl roku, Lidka prostírala v jídelně na stůl k večeři, pan Miřička už tam seděl pěkně pohodlně natažen v křesle u kamen

a četl noviny, paní Miřičková vedle v pokoji rovnala do skříně vyžehlené prádlo, když zazvonil v předsíni zvonek jaksi nesměle.

Pan Miřička zvedl hlavu: „Mně se zdá, že někdo zvoní.“

Lidka honem navlékla na servítek, který obracela čistším na vrch, stříbrný kroužek a odběhla otevřít.

Na chodbě stál nějaký přikrčený pán, límec zimníku nahore.

„Cím mohu sloužit?“

„Což mne už, Lidko, neznáte?“

„Jejej, milostpán!“

„Což, jsou doma?“

„Doma, račte jít dál.“

Pan Šrámek vešel, Lidka mu vzala klobouk a hůl z ruky, pomohla svléci zimník, když si pan Šrámek sundal rukavice a zvala dál: „To je překvapení, milostpán tady už tak dávno nebyl.“

Pan Miřička slyšel v kuchyni mluvit, vstal, pootevřel dveře a vstříčil tam hlavu.

„I podívejme se! Vítám tě, švagře, tak jen dál!“

Podali si ruce, objali se a pan Miřička poklepával plochou rukou panu Šrámkovi na záda.

„To jsi hodný, že jsi se zas jednou ukázal“, hovořil bodře pan Miřička, ale v duchu si myslil: „Chudák, nějak sešel, špatně vypadá.“

„Bože, ten špatně vypadá, snad stüné“, myslila si také Lidka v kuchyni.

„Faninko, pojď sem, koukej, kdo přišel,“ volal pan Miřička na ženušku.

Paní Miřičková vyšla a zůstala stát překvapená. „Hany!“ a v duchu si myslila: „Ten vypadá špatně!“

Pan Šrámek byl v rozpacích, paní Miřičková také.

„Tak se jdu na vás podívat.“

Paní Miřičkové to nedalo, aby si neodlehčila: „To se ti musí moc zle vést, že jsi si na nás vzpomněl!“

„Zle, zle,“ kýval pan Šrámek hlavou a svěsil hlavu.

To paní Miřičkovou dojalo. „Tak jsi si neudělal pořádek?“

Pan Šrámek jenom svěsil hlavu ještě níz: „To jsem si dal! To jsem si dall!“

„Tak se dej rozvést!“ navrhoval dobrácky pan Miřička.

„Už jsem to dal advokátovi.“

„A co ona?“

„Už je z domu, byla by mne připravila do hrobu.“

„Snad do krematoria? Ty se dás přeci spálit,“ smál se pan Miřička.

Pan Šrámek jenom máchl rukou.

„No špatně vypadáš,“ řekla teď Fany nahlas.

„Tak dávejte večeři, ať se správí“ volal veselé pan Miřička.

Paní Miřičková šla do kuchyně, Lidka přinesla ještě jeden příbor a za chvíli nesla polévku.

„Ale nemáme nic zvláštního,“ povídala paní Miřičková, „veřové na pivě; kdybychom tušili, že přijdeš . . .“

„Panečku, kdy já už nejedl veřovou, a takhle upravenou! Samé brambory a brambory, polévky šplochty, kávu ze žita, a jenom mamonila a škudlila, no, povídат se to nedá. Na prvního peníze mně sebrala, činži vybírala, abych si vzal ještě vedlejší odpolední zaměstnání, mne nutila.

Po nebožce prádlo, šaty prodala, no povídat se to nedá! Do bytu chtěla vzít podnájemníky! K čemu prý takový veliký byt a k čemu tolik nábytku. No, snad by mně rozprodala, kde co.“

„A že prodala všechn starý, míšenský porcelán, co byl po rodičích, a sloupkové hodiny po dědečkovi a ty vídeňské sošky porcelánové, to ani nevíš!“ vypočítávala Fany.

Pan Šrámek se jen krčil: „Vím, vím.“

„A že's to trpěl,“ divil se pan Miřička.

„Prosím tě, to byla těžká věc, co jsem měl dělat? Nejdřív, když jsem na to přišel . . . no, povědít se to nedá. To jsem si dal! Kdo by si to byl pomyslil. Jak se stavěla! Ale hned první večer po svatbě, já tam přijdu, koukám, kdo to tam je? Vlasy, celá paruka na dřevěné palici na stole, zuby ve sklenici ve vodě, už jsem věděl, že je zle.“

Pan Miřička se smál na celé kolo, sestra ruce sepnula pod stolem.

„Ještě kdybych se za všechno najedl, ale podívej se na mne, vždyť

se mne všecko padá“ a pan Šrámek chytil kabát i vestu a ukazoval, jak mu jsou velké.

„Tak jez, ať to dohoníš,“ pobízel pan Miřička, „a pij!“

Pan Šrámek se nedal pobízet.

„A teď jsem na tom, jak jsem byl, a ještě hůř.“

Jak se tak paní Miřičková na něj dívala, bylo jí ho líto. Teď si skoro vyčítala, že . . . ale mohla mu tam nechat paní Foglovou, nebo paní Jelínkovou?

V tom vešla Lidka do dveří. Na podnosu nesla talířky s drobnými nožíky, a mísu s pěkně upravenými sýry.

Byla růžová a ve tváři nějaká rozzářená. Pan Šrámek zůstal se na ni dívat. Teprve teď si ji náležitě všíml. U něho byla nějaká pobledlá. A vlastně se pořádně na ni nepodíval, jen se mračil, brůčel, ano se i hádal. A přeci dosti často vyhoupl se mu její obraz na mysl. Vidíval ji, už neví, co jí to tenkrát řekl hrubého, jak mu udělala tu rýžovou kaši v pátek. Něco to bylo proti katolíkům. Jak byla smutná, ale hezká. Tak nějak hezká vnitřně. Často se mu tak namánila na mysl. Ale on byl jako divý. Ona mu sice nic neudělala, ale měl zlost na sestru, že mu vyhnala Jelínkovou.

„Tak si ber, Hany,“ pobízela paní Miřičková.

Pan Šrámek se probudil jako ze sna. Lidka byla už pryč a sestra mu přidržovala mísu se sýry. V prostřed na hraniče ementálského, obklopeného rokfortem byla růžička z másla. Pan Šrámek už ji někde viděl. Ano, tenkrát, když mu Lidka přinesla první snídani, jak ji při tom vyhuboval! A v noci, když se nemohl dostat domů! A ona mlčela, skromně se jen někdy omluvila. A skoro nic neutratila, skoro všecky peníze mu vrátila a všecko vyúčtovala, na haléř. Od čeho byla živa? Však byla přepadlá. Jaký to rozdíl, paní Jelínková, nebo paní Foglová! Nebo docela teď jeho žena!

Panu Šrámkovi bylo, jako když sáhne na žábu. Představil si paruku na stole a holou hlavu na polštáři, zuby ve sklenici ve vodě a ústa bez zuba, ale kousat dovedou a pít mu krev! Pan Šrámek by se byl chytil oběma rukama za hlavu. Ale už to bylo pryč. Už se mu vystěhovala. Už to má soud a advokát. Co to bude stát, co jí bude muset platit, a co mu pobrala, to bude mít k lepšímu, ale jen když už je konec a je pryč.

„Ale tak jez, Hany, vezmi si sýr, vzal jsi si jenom máslo.“

Pan Šrámek se zase probudil ze svých úvah a opravdu, na talíři měl máslovou růžičku, něčím do růžova obarvenou.

„Bože, ten sešel,“ pomyslila si paní Miřičková opět, když jej tak viděla zamýšleného, a zase se hnulo její srdce. A nahlas řekla: „A už se netrap, už je to tam, nemáš štěstí. Ale jen když jsi se jí zbavil. Já věděla hned, jak jsem se na fotografii podívala, že pro tebe není. Ale chránila jsem se co říci. Já také štěstí neměla, když jsem ti obstarávala paní Foglovou a Jelínkovou. To víš, druhou Lidku hned tak nenajdu!“

„Jo, Lidku!“ vzdychl pan Šrámek, „té jsem si měl vážit a nemusil jsem vlézt do té kaše, v níž jsem teď.“

A hned si vzpomněl na rýžový nákyp.

„Ríkala, jak jsem vydádél, když mi k prvnímu obědu, v pátek, přinesla kaši?“

„Ne.“

„A když jsem v noci přišel domů a bylo zastrčeno?“

„Ne,“ divila se paní Miřičková.

„A když ráno dala pozdravení?“

„Ani slova, jenom naříkala, že jsi doma nechtěl jíst a že tam neměla co dělat.“

„Zlatá ženská,“ povzdychl si pan Šrámek.

„Tak se s ní ožen!“ vyhrknul bodře pan Miřička.

„Švagře, celou večeři na to myslím,“ řekl skormouceně pan Šrámek.

„Věřte, že už jsem na to dávno myslila,“ povídala paní Miřičková, „ale ono to nepůjde.“

„A proč by to nešlo? První manželství bude soudně rozloučeno a je svobodný jak ten pták. Byli jste oddáni na radnici? Ani jsi nám oznámení neposlal,“ smál se pan Miřička.

„Na radnici, na magistrátu,“ přitakal pan Šrámek.

„No tak!“

„Když to nepůjde,“ zase povídala paní.

„Že nejsem mladík? Jen co se zase vykřísám, ta mně dala, ale já se zase postavím na nohy!“

„O to ne, ty jsi pořád ještě chlapík,“ povzbudivě povídala sestra, „ale . . .“

„No, a nemám jméno? Pravda, ta slota...“ —

„Chceš říci: Lota,“ smál se pan Miřička.

„Ta mu vyrazila čep, ale proto žebrák nejsem.“

„O to není, to víme, ale je tu jiný háček, na radnici s tebou nepůjde!“

Hany zaraženě zadíval se na sestru a stísněně, uleknutě ztíží ze sebe vypravil: „Proč?“

„Protože je katolička.“

„A já, takových je, a jak pak tam utíkají.“

„Ale Lidka ne!“ s jistotou tvrdila paní Miřičková.

„To bych rád věděl!“

„Ba, myslím, že Lidka ne,“ potvrzoval pan Miřička.

„Proč?“

„Protože to máš rozdíl, katolík a katolík,“ povídal pan Miřička. „My jsme taky katolíci, ale kdybychom nebyli, tak je to jedno. Z té výry neumím nic, než čemu se noviny, knihy, divadla, brožury posmívají, u zpovědi jsem byl posledně o veselce, to je čtrnáct let a v kostele jsem byl naposled když měl tchán pohřeb, a to ostatní všecko je nám španělská vesnice. Tak jsme skoro jako ty. Ty jsi odpadl, ale my v církvi zůstaneme a chceme katolický pohřeb. Ty se dás spálit, ne?“ obrátil se na pana Šrámka.

Ten se díval před sebe a mlčel.

„A pak se neexponujeme pro církev, ale také ne proti ní,“ pokračoval pan Miřička. „A protože jsme takovými katolíky, myslili jsme, že je celé náboženství katolické takové k ničemu, a nad to ještě, že má ty chyby a viny, které se církvi z různých stran vytýkají. No, ty to znáš, jako volnomyšlenkář,“ dodal pan Miřička.

Pan Srámek neříkal ničeho.

„Ovšem,“ pokračoval pan Miřička, „od Lidky jsme se za ty dva nebo půl třetího roku, co je tady, lecčemus přiučili. Ono je to trochu jinak, než si člověk myslí a člověku podobní lidé vytrubují. Já si alespoň teď katolictví vážím a za něj se nestydím. Ale zachovávat všecko, jak se má... zkrátka, je rozdíl katolík a katolík. A Lidka je katolička z přesvědčení. Ta s tebou na okresní správu politickou nepůjde!“

Panu Šrámkovi se zdálo, že lod' jeho hezkých nadějí začíná se

naklánět a přídí hroužit do hlubokostí. Snažil se ji tedy zadržet a zachránit. „Já bych jí nezbraňoval, ať si zůstane čím je, ať si pověší obrázky a jde do kostela, ať si i nejí v pátek maso, já si někam zajdu a odbyto.“

Pan Miřička zavrtěl hlavou. — „Co ty myslíš, Faninko?“

„Já taky myslím, že ne. Ale dobrá manželka by to byla. Ač bych ji nerada ztratila, tobě bych ji přála.“

„Tak bys s ní mohla promluvit.“

Jak slyšela paní Miřičková o námluvách, byla jako na koni. Hned si to představovala, co a jak bude, bratr bude v dobrých rukou, bude to hodná švagrová. Má mít bratr všešlikou takovou Lotu, ať má Lidku.

„Což, špatně bys nepochodil. Spravedlivá je a pořádná, trpělivá, na sebe nemyslí, ale pro jiného udělá všecko, a kuchařka výborná. Nic nerozpýtvá, všechno použije, mladá a zdravá a žádná světačka, domov ji těší, neodmlouvá i když jí křivdíš, zrovna jakoby z toho měla radost. A vděčná je taky, vážila by si tě,“ chválila paní Miřičková.

„Tak jen s ní promluv, že jí nic nebudu bránit a že se o ni postarám. Vždyť děti nemám a vy na nic nečekáte, ale já na vás budu pamatovat a pensi bude mít, barák je čistý.“ A pan Srámek byl netrpělivý. Byl by nejradiji viděl, kdyby se Fany byla sebrala a hned na to šla do kuchyně.

„Zítra přijď k obědu a budeme to vědět,“ rozhodla paní Miřičková.

„A když to bude, koupím ti hedvábné šaty, nebo nádhernou kožešinu nebo kolier, co budeš chtít. A večeři si dáme, ať stojí co stojí,“ nadšeně provolával Hany a byl přesvědčen, že zítra bude nejšťastnějším člověkem.

Druhý den v poledne byl už pan vrchní revident na Riegrově nábřeží a hnul se do Myslkovy ulice. Všechno se mu zdálo zářivější a veselejší. Ulice čistší, domy přívětivější, stromy na Žofíně svěžejší, voda ve Vltavě laškovnější, a když poledníček u sv. Vojtěcha se rozkolíbal, jako by mu pan revident rozuměl. „Bude tvá! To jsi rád? Bude tvá! To jsi rád?“ A pan vrchní se usmál, zatočil holí a přidal do kroku.

Jeho omládlé srdce bouchalo, když zvonil u Miříčků. Sestra mu otevřela.

„Tak co?“

„Pojď dál!“

Lidka v kuchyni nebyla, v jídelně také ne.

„Tak co? honem povídej!“

Sestra se na něho dívala vážně. „Já jsem to povídala, na radnici nechce ani slyšet. Nemáš se hněvat. Překvapilo ji to, trásla se jako osyka, ale je prý to nemožné.“

Pan Šrámek byl jako omráčen. Když ho tak sestra viděla, bylo jí ho líto. Proto hned dodala srdečně: „Nic si z toho nedělej, časem něco najdem!“ Ale hned si vzpomněla, jak našla paní Foglovou a paní Jelínkovou. A současně si myslil pan Šrámek na ně obě a do třetice všeho dobrého na Lotu. A tu ho popadl hněv.

„Bezpochyby jsi to špatně navlékla, neřekla jsi jí všecko a nevyložila jí to důkladně a dost vřele!“

„Tak abys neřekl, máš to nejlepší, promluv si s ní sám, je v kuchyni; ale bud bez starosti, řekla jsem jí všechno, — jí se nedivím. Ona se na to dívá jinak. Jiná by brala oběma rukama, a kdyby sezdávali konduktéři u tramwaye, tak poběhne za ženichem ke konduktérovi od tramwaye. Ale jí jsou oddavky svátostí, a proto na radnici nepůjde. Já bych taky nešla.“

Hany stál tu jako opařen. Jeho volnomyšlenkářství přicházelo mu nyní ubohé a směšně žalostné, jako ženský klobouk, který před půl hodinou dělal ještě parádu, ale teď, po důkladném lijáku je ostudou.

V tom přišel pan Miříčka. Věděl už všecko, paní mu to telefonovala do obchodu. Chtěl to zamluvit o obrátit v žert.

„I vždyť ona si dá říci, to se jen tak upejpá, jednou ranou hrad nepadne, a večeři jednoduše odložíme.“

Ale panu Šrámkovi oběd nechutnal. Sousta mu rostla v ústech a i nejmenší sousta těžko polykal.

Lidky neviděl. Paní Miříčková byla dost taktní a nosila sama na stůl.

Odpoledne nestál pan Šrámek za nic. Nejdřív byl jako zmoklá slepice. Připomínal si všecky svoje vady, chyby a nedokonalosti. Ne

výslovňě, ale dovoloval, aby z jakéhosi kumbálku duše, kde byly nacpány, vyskakovaly a stavěly se mu na oči. Všecko to, co se událo od počátku jeho vdovství a nebylo v pořádku, štíplo ho, zranilo ho, ukazovalo se mu a jakoby ulamovalo kousek po kousku z jeho sebevědomí. Nešlo to po pořádku, vyskakovalo to jako literky v psacím stroji brzy tu, brzy tam, ale psalo to rádky, které kompromitovaly jeho domýšlivost. Byl to „dědek stará“, kterého mu vyčetla ta dvě děvčátka, byly to jeho hloupé přednášky otištěné ve „Volné myšlence“, jeho kšeftářský odpad, okázalé zpopelnění jeho nebožky, potrhlé přebíhání ze sekty do sekty, paní Foglová s klučkem a paní Jelínková s patnácti sty, a Loty! Sňatek na magistrátě, advokát, soud, vybrakovaný byt, a Lidčin košíček.

Není jako třtina větrem se klátili?

Ale kumbálek na dně duše nebyl ještě prázdný. Pan Šrámek se hryzl do rtů, styděl se sám sebe. Namačkaný klobouček, hedvábny šáteček, visící s náprsní kapsičky zazdál se mu tajtrlictvím. K vůli komu dělal on, usedlý člověk blázna? Kde se všude s ní potloukal, v jakých zábavních místnostech s ní trávil pozdní noci, co vytváděl? A pak šel s ní na radnici a doma se nechal kuchat. Odbyté líbánky, zuby ve sklenici, paruka na stole, hádky, zlehčování, rozvod, rozluka, rozházená domácnost, divočina.

A příčina vší té divočiny? Pocitoval to dobře: Volná myšlenka, nedostatek náboženství, nevěrectví. Schází mu pevná páter, kostra, sloup, kolem něhož by se ovíjel a bezpečně se pmul. Určité hledisko, odkud by posuzoval své činy, východisko, odkud by je řídil. Při tom myslil na Lidku. Viděl ji jednotnou, pevnou, ucelenou, vyrovnanou a milou. Když ji postavil vedle Loty, až se otřásl. Bylo to znesvěcení, nebe a dudy. Cítil, jak daleko stojí od věřící, čisté Lidky. Vzpomnul švagra Miříčky, jak uctivě mluvil o Lide. Sám zůstal ve víře, váží si, on, praktický obchodník, církve katolické. Připomínal si kolegy odpadlíky z úřadu, známé z „Volné myšlenky“ a ze sboru sekty, všecku tu zvláštní společnost, v níž poznal Lotu a v níž sám je — a cítil, že toto prohlédnutí vykopává mezi ním a vším tím ostatním příkop. Opravdu mu bylo, jakoby v dusné tmavé místnosti, kde špatně spal a měl těžké sny, otevřel okeničku a viděl protrhávat se mlhu, v hustých, sychravých chuchvalcích pa-

dat dolů, a nade vším smát se milé, jasné, ranní slunce jemu na pozdrav.

A zdálo se mu, že je na blízku jemu, tu na jeho straně někdo jemu blízký, drahý, přející, jenž mu bude sloupem, s nímž se bude jeho život pnout vzhůru. Ten někdo ... byla to Lidka..

Pan Šrámek, posíliv se duševně touto úvahou a tímto procítěním, zatoužil posilnit se i tělesně.

Šel právě kolem lahůdkáře Matouška, vešel tam a dal si osminku sherry a pil ji stojí. Na mísce tam byly obložené žemle, snědl jednu, dopil a zatoužil po přírodě. Sedl na elektriku a jel na Újezd. Odtud stoupal k Nebozízku. Ruce s holí za zády, volně šel pozvolna stoupajícími cestami. Děti tam na nich pobíhaly, na lavičkách plně obsazených seděly chůvy, mladé maminky a staří páni, studenti chodily s děvčátky, staré slečny vyšívaly, mladé četly, nejmladší žvatlaly, smály se, vrtely sebou stále rozrušeny očekáváním něčeho, o čem snily. A všichni dívali se na starého pána, on pohleděl na ně, ale netečně. Co pak je mi do vás, vy nejste.... Nahoře seděla osamělá slečna. Co pak je mu do ní, ta nemí... Nedaleko na vyhlídce se zastavil, díval se na Prahu, ale povzdechl si i tu: Co pak je do toho, když tu nemí...

A košíček? On vlastně košem nedostal, jemu neřekla, že ne. Rekla to sestře, Fany, a ne jemu. Ostatně to uznává. Z plna to chápe, že na radnici s ním nechtěla jít. Zač to také stojí, jaké to bylo? Ani za Loty to nestálo. On sám po druhé by tam také nechtěl jít. Ale tu se přistihl při nedůslednosti. Nebyl ochoten tam jít ještě včera večer, ano dnes dopoledne, do samého oběda? Čím to, že najednou shledává, že by tam nešel? Proč by tam šel, když tam nechce jít Lidka! A najednou, jako když mu rozbřeskne, rozsvítilo se mu v hlavě. Rekla sestře, že na radnici nepůjde. Do kostela by tedy šla! A jak stál pan Šrámek u okraje cesty obrácen ku Praze, zatočila se mu hlava. Nebýt tam živý, pěkně stříhaný plot, radostnou závrati byl by snad stažen dolů. A zatím, co hlava v závrati ho opravdu dolů táhla, srdece poskočilo, nadchlo jej celého a bylo mu, jakoby radostí měl se vznést a letět.

Obrátil se a spěchal dolů. Osamělá slečna na lavičce zklamaně se dívala za ním. Ale on už neviděl ničeho. Vlastně viděl všechny

a všechno, ale všocko to dohromady bylo bez výrazu a bez významu, bylo to pouze jako nutné pozadí k portrétu, a tím portrétem byla Lidka, jako nevěsta. Na radnici by s ním nešla, ale do kostela půjde. A představil si ji, jak tenkrát měla bolestný výraz v obličeji, když jí řekl tu sprostotu o pátku a to rouhání o Kristu. Jak byla zvláštní, hezká, čistá. A zas se mu na mysl připletla Loty, ale on se tak zamračil, že osamělá slečna, která mu nadběhla přímou cestou dolů, už toho nechala a vrátila se. A on se jí ještě chlubil, že je nevěrec! pokračoval pan Šrámek ve svých úvahách. Doporučoval jí, aby četla „Volnou myšlenku“. Četla ji? Jest-li ano, co si o něm pomyslila? Co jí to nabízel jen ke čtení! Sám se otrásl hnusem, jako když na něho sáhne smrt.

Pospíchal domů, upravil se, očistil, umyl ruce, přičísl, podíval se do zrcadla, vzal jiný kabát a šel k Miřičkovům na večeři. Promluvit si s Lidkou sám.

* * *

Když zazvonil u Miřičků, přišla mu otevřít Fany. „Vítám tě, bratre,“ slyšela Lidka do kuchyně a jako když do ohně padne, tváře jí zahořely nachem. Zrovna přemýšlela o tom, že tu nebude moci sloužit, když sem pan Šrámek chodí na stravu, a kdo ví, jak dlouho to bude trvat. Nebude se moci na něho podívat?“

„Je Lidka doma?“

„Je!“

„Musím s ní promluvit.“

Lidka to v kuchyni slyšela. Bude mne přemlouvat, pomyslila si a poznamenala se svatým křížem.

„Dobrý večer, Liduško, rád bych s vámi promluvil.“

„Dobrý večer, milostpane.“

„Liduško, neříkejte mně ‚milostpane‘, nebo vám budu říkat ‚slečno,‘ ale to nemí tak hezké jako Liduška.“

Paní Miřičková si myslila, při tomhle že nemusí být a že sladké hlouposti se říkají lépe bezé svědků a také lépe se vyjímají, a proto chtěla odejít.

„Ne, Fany, počkej tady, to můžeš slyšet! Co chci Lidušce říci, to je vážné. Liduško, moje setra vám ráno mým jménem řekla,

chtěla-li byste se mnou uzavřít civilní sňatek. Vím, byla to opovážlivost, vám katoličce, tohle nabízet. Já to necítil, že vás, věřící katoličku, to musí urážet. Kdybych to byl všecko promyslil tak, jak jsem to promyslil a procítíl teď odpoledne, nikdy bych se toho nedovážil. Promiňte mně to, a nejsem-li vám zcela protivný, budte mojí rádnou manželkou před lidmi i před Bohem po manželském sňatku v kostele.“

Fany otvírala oči na Hanyho a mohla je na něm nechat. Ale po něvadž byla ženská, myslím zvědavá, podívala se také na Lidku a bylo jí, chudáčka líto, jak se třásla.

„Milostpane, nedělalo by to dobrotu. I kdybyste mi nebránil žít podle víry, byla bych vedle vás opuštěná. V tom, v čem se raduji, ten, kterého bych měla ráda, a který by byl mým manželem, by se neradoval, byl by k tomu lhostejný. A to by bolelo. Čím bych se posilovala já, k tomu byste krčil rameny. Jak bych mohla říci, kdyby nás něco potkalo: Důvěřujme v Pána Boha, Pán Bůh nám pomůže, vzýejme ho, on má víc než rozdal! Musila bych mlčet a jen si to myslit sama a to by bolelo. V tom nejvznešenějším bych byla osamělá, rozpolcená. To duchovní krásnější by nespojovalo, jenom to tělesné. Byla bych chudá, ubohá a osamocená. To by nebylo šťastné manželství!“

Když tohle říkala, už se nechvěla. Hlas její zněl tklivě, ale pevně. Paní Miřičkové se to líbilo. „Vida,“ pomyslila si, „ta by si ho pro peníze nebrala!“

„Liduško, to by opravdu nebylo šťastné manželství. Já jsem to už zkusil. Když jeden z manželů věří a druhý ne, je to neštěstí, když nevěří oba, je to peklo. Ale když oba žijí podle víry jako vy, musí to být krásné. Chcete se mnou tak žít jako manželka? Já se vrátím do církve a dáme se v kostele oddat.“

„Vidíš, Hany, takhle se mně líbíš! Lidko, co tomu říkáš? Není bratr hodný? To je vidět, že vás má rád. Porádně se dáte oddat, já vám, Lidko, budu dělat maminku, víš Hany, že ona je sirotek? A hostinu budeme mít v „Domácnosti“. No, to se Miřička podíví, až příjde, měla bych mu to telefonovat, ale neviděli bychom to jeho překvapení. A šaty, Lidko, co myslíte? Cestovní ne, to nemohu ani vidět. Ty a si běřou, co jdou na úřad, aby nemusili vymetat vleč-

kou poplivané schody na okresní správě. To budeš mít nevěstu, počkej, jak jí bude slušet závoj, tadyhle zadrhnutý. A važ si ji, to bude ženuška k pohledání! A už se mohla vdávat, ale čekala na tebe.“

A paní Miřičková vzala Hanyho kolem krku a políbila ho upřímně. Ale v tom se vzpamatovala. „A co vy? Tak, Lidko, mluvte, vždyť jste ještě neřekla ‚ano!‘ Tak honem a polibte se!“ A hned jí šlehlo mozkem, jak se polibí, že odběhne pro skleničky a pro víno a nechá je chvíli o samotě.

„Tak pojďte!“ a brala Lidku za ruku.

Ale ta zavrtěla hlavou: „Ono to nepůjde.“

„Proč by to nešlo?“ zvolala paní Miřičková překvapeně, a pan Srámek, který už zvedal obě ruce, zbledl jako stěna.

„Vždyť pan kontrolor je ženat!“

„Ale civilně!“

„A zádám soudně o rozluku manželství. Jak to bude vyřízeno, drahá Lidko, budeme svojí. Viděte? Budete mou ženuškou? Řekněte, že budete mou ženuškou! A „Volnou myšlenku“ vyhodíme, mezi ty sektáře už nepůjdu, začneme nový život. Řekněte, že ano, Lidko, řekni že ano!“

„Já bych ráda,“ sklopila Lidka očí, „ale bojím se, když jsem katolička, že to nepůjde!“

„Vždyť já jsem také katolík, hned zítra ráno zajdu na faru.“

„No tak,“ dotvrzovala paní Miřičková. „Těm baptistům dá vale, od té maškary mu pomůže soud, to by bylo pěkné, aby to nešlo!“

V tom přišel pan Miřička.

„Tak, gratuluj, už je to hotové,“ volala Fany, „už se dohodli, jak bude ten rozvod skončený, dají se oddat. A v kostele! Hany se vrátí do církve.“

„To ti, švagře, schvaluji, dej vám Pán Bůh štěstí, ale ještě vám negratuluji.“

Hany i Fany se zarazili.

„Ty vždycky něco máš, a musíš člověku zkazit radost!“ mrzela se paní Miřičková.

„Milá ženuško,“ řekl mírně pan Miřička jako zkušený muž, „ono nejde vždycky všecko podle našeho přání. Jestli by někdo

přál Lidec Hanyho a Hanymu Lidku, jsem to já, ale jest-li to v kostele půjde, to nevím.“

„Lidka to také povídala,“ řekla málomyslně paní Miřičková a její naděje počaly opadávat.

Pan Šrámek byl docela zhroucen. Jen s těží vypravil ze sebe: „Proč myslíš, švagře?“

„Já určitě nevím, ale naše církev katolická je v manželských zá-konech přísná. Manželství je jí něčím posvátným, střeží je a chrání je. Řekne: Tys jako jinověrc uzavřel manželství občanské, tvá žena žije, bigamií, dvojženství nemůžeme církevně požehnat. Já ne-vím, ale tak soudím.“

„Já také myslím,“ povídala Lidka.

„Ale pojďme a nestújme v kuchyni!“

„Počkej,“ zadřžela ho paní, „jak bychom se toho nejlíp dově-děli?“

„No, to by nám nejlíp pověděli na faře.“

„Já tam dojdou,“ hlásil se hned pan Šrámek.

„No teď to už nejde, už je pozdě, už je večer, oni mají také své úřední hodiny. Ráno si tam zajdeš a je to. Třebas se strachu-jeme zbytečně, pojďme večeřet!“

Ráno pan Šrámek vstal dřív a rovnou běžel na faru. Teprve když na vnitřních dveřích přečetl si tabulku, že se úřaduje od osmi hodin, vsunul pysky mezi zuby. Také ho to mohlo napadnout! Ale v noci nemohl ani spát nejistotou, může-li nebo nemůže-li se že-nit. V osm má být sám v kanceláři, ovšem žádné zle, přijde-li později, ale chtěl mít jistotu. Zazvonil. Nějaký mladík mu otevřel.

„Je možno mluvit s panem farářem? Důležitá věc!“

„Důstojný pán bude mít teď mše svatou. Já se zeptám.“

Za chvíli přišel zpět: „Důstojný pán prosí.“ A vedl ho po scho-dech nahoru.

Panu vrchnímu srdece bouchalo, když klepal na dveře.

„Volno!“

Pan vrchní vešel. Byl na rozpacích. Proti němu přicházel kněz, asi šedesátník, v klerice, prst zasunutý v ohmatané knížce se zlatou ořízkou. Jak má pozdravit? Poklona? Služebník? Má úcta? Dobrý den?

„Pozdrav vás Pán Bůh, vítam vás, co byste si přál?“

Pan Šrámek se poklonil: „Promiňte, důstojnosti, mám důležitou věc a rád bych se poradil. Vrchní kontrolor Šrámek. Rád bych se oženil.“

„To mne těší, to rád slyším, posaďte se!“

„Prosím.“

„Kde ráčíte mít nevěstu?“

„Zde na osadě, v Myslíkově ulici.“

„Výborně! Nemýlím-li se, ráčíte být vdovcem, ač myslím, že jsme nebožku paní nepochovávali.“

Pan Šrámek se zavrtěl. Cítil, jak mu husí kůže vyskakuje na zá-dech jako broky. Teď je osudová chvíle, teď se dozví, bude-li se moci ženit, nebo ne.

„Ráčíte být bez vyznání, dobře-li se pamatuji.“

Pan Šrámek cítil, jak vlna horké krve žene se mu ke hlavě.

„Totíž, byl jsem, ale teď jsem u baptistů.“

„Teď, věru, nevím, čím bych vám mohl posloužit, neboť mně není známo, jak kalvínská sekta baptistů ohledně sňatku pohlíží na rozloučené.“

„Ale moje nevěsta je katolička!“ vzkřikl pan Šrámek, který cítil, že se mu půda pod nohami ztrácí.

„To je ovšem jiná, tu vám mohu posloužit . . .“

Pan Šrámek vydechl. Bylo mu, jako když mu hrdlo stahuje svě-rákem. Teď to polevilo.

„Předpisy církve katolické jsou jasné: Katolík nemůže vejít v platné manželství s osobou nekatolickou, jejíž manžel doposud žije.“

Pan Šrámek hned nechápal. Jenom cítil, že je zle, že padl někam do hlubokého propadliště, z jasu a lesku, že prorazil tam podlahu a letí ještě někam do hlubokého, černého sklepa.

Každý, kdo začíná padat vzkřikne, ale pan Šrámek nemohl. Teprve když cítil, že zle dopadl, přetřel si šátkem čelo a zasténal:

„Tak to není možné?“

Pan farář zvedl ramena a levou ruku, dlaň obrátil vzhůru, hla-vu naklonil k levému rameni, okamžik tak němě vytrval, pak na-jednou zas vrátil všechno do původní posice, při čemž dlaň lehce pleskla do stolu.

Panu Šrámkovi se zdálo, že to bylo klepnutí solicitátora kladívem při soudní dražbě, jímž ztratil všecko!

Ale tonoucí se i stébla chytá.

„Snad by byla možná dispens.“

„Vyloučeno.“

„Na věci nic nemění.“

„Já se vrátím ke katolictví.“

„Nemá žádného vlivu na věc.“

Pan Šrámek svěsil hlavu.

„Co dělat?“

Pan farář pokrčil rameny: „Církevní sňatek není možný.“

„Ale ona na úřad nepůjde!“

Kněz nehnul ani brvou, ani zákmit nějakého hnutí nešlehl jeho klidným obličejem, ale radost duchovního otce rozlévala se jeho nitrem. Tento výkřik byl svědectvím o pevné víře jedné z jeho oveček.

„Dovolte, pane vrchní kontrole, ač-li to není z mé strany nediskretnost, kdo je vaší ctěnou nevěstou?“

„Ludmila Čechová.“

„Čechová...“ přemítal kněz upíraje pohled na koberec před sebou, „Čechová...“

„U pana Miřičky.“

„A!“ vyjasnil pan farář obličeji, „u velkoobchodníka pana Miřičky! Račte dovolit!“ A šel k registratuře, sáhl do jedné příhrady, listoval a vytáhl odtud, nezavíráje, jeden lístek. Četl a spokojeně kýval hlavou.

„Hodná dívka! Čestná! Zbožná. Rád věřím, že na radnici nechce.“

„Tak se nedá nic dělat?“

Pan farář zavrtěl hlavou. „Pane vrchní kontrole, buďte ujištěn, kdyby byl jen malý otvor, že bych již k vůli oné slečně, dobré katoličce, vynasnažil se udělat z něho dveře. Vždyť to bude pro ni nemalé pokušení. Tak výhodný sňatek! Jest to vzácná duše v dnešní lehkomyslné době, kdy náboženství je zlehčeno. Budu se za ni modlit, aby došla štěstí.“

Jak se pan Šrámek dostal ven, ani nevěděl. Kudy šel, nevěděl ta-

ké, ale šel správně, nejkratší, a pak již obvyklou cestou do kanceláře. Svět mu připadal cizí a vzdálený. Vlastní záležitosti ho zaujaly cele, hořké a smutné. Odlétlý krásný sen, kdy člověk by plakal, že se probudil. Ale při snu zbývá vzpomínka a vědomí, že to byl právě jen sen, kdežto zde byla tak blízká skutečnost! Všecko existuje, jenom nelze to spojit. Pan Šrámek byl by si natloukl hlavu. Musil sejmout aspoň klobouk a pohludit si vzadu vlasy. Tak mu v ní lupalo, jako když kartami nadšenec mrská o stůl: Trumf! Trumf! Trumf! A každý ten trumf přebíjel a obehrával pana Šrámka. A jako by vedle seděl kibic a do něho hučel: Špatně jsi nesl, to's neměl ložit, nepriznal jsi barvu! Jak jsi to počítal? Takovou kartu do ruky a tak ji zahodíš, necháš si ji přebít! — Bylo to svědomí, které ukazovalo panu vrchnímu obrázky a při nich mu četlo levity. Jeho odpad, jeho štvaní proti církvi katolické, jeho nevěrecké přednášky a články, potom jeho baptistství a občanský sňatek po předcházející známosti, a všecko bylo, jako když po kotníky jde blátem a je zastříkán a zmazán celý. A ještě k tomu rozedraný. Ano, roztrhaná povaha, rozedraná mysl, nespouřádané poměry. Na myslí, ani nevěděl jak, snad že mluvil s knězem, zatanul mu marnotratný syn, jak jím to, když byl ještě chlapcem, katecheta ve škole vypravoval, že na konec byl špinavý a roztrhaný. A nade vší tou mravní bídou vznášela se čistá, jasná, ucelená Lidka. Ale daleko, daleko! Panu Šrámkovi se zdálo, že tak daleko, jako je z bláta ke hvězdám.

Nebudou svoji, sňatek manželský je nemožný. Toto spojení je nemožné. Ale přeci je možno se jí přiblížiti. Být tak jako ona, smýšlet tak, jako ona, věřit — — věřit tak, jako ona.

Když domyslil až sem, zvedl pan Šrámek hlavu. Byl na Karlově mostě zrovna u sv. Jana Nepomuckého, jeho patrona. Světec pootočeným tělem, jakoby bolestí z rán, které mu zhýralý král vyplátil, jakoby se otácel k němu a na něho čekal, stejným směrem pootočená hlava, jakoby přes kříž, jejž drží v náručí dívala se očima na něho. Bez hněvu, bez bolu, bez výcítka, ba dokonce vlídně, přátelsky, povzbuzujícě. A pan Šrámek se styděl. Styděl se, když viděl zpustošené okolí sochy, zohýbaná raménka, zbavená svítilem, v podobě pěti hvězd a otlučený, zmrzačený podstavec. Mezi tou bandou, mezi tou spřeží, která tohle udělala, byl on. Ne osobně,

ale smýšlením, cítěním, souhlasem, psaním, štvaním, řečněním. Odparem se až otrásl. A světec jakoby mu povídal: „To nic nedělá! Král mne dal hodit do vody, ale duše se vznesla do nebe. Ať tu tupí, bijí, pálí, shazují, to nic nedělá! Co ví katedrála, když škvor začne vrtat ve skulince kvádru boční zdi, mezi dvěma zrnéčky vypladlého písku? Míř než roztoč proti zeměkouli je nenávistník před Bohem, ale synem jeho je ten, kdo jest jeho.“

Když pan Šrámek přišel v poledne k Miřičkovům, poznali hned všichni, že nepochodil. Nebyl rozrušen, ale byl velice vážný, ba smutn.

„Jde to?“ volala paní Miřičková hned ve dveřích.

Pan vrchní zvolna zavrtěl hlavou: „Bohužel, nejde!“ A hned přistoupil k Lídce: „Liduško, nebudu vás přemlouvat, abyste šla na okresní správu politickou se mnou. Vím, to není manželství před Bohem. Kdybychom mohli být církevně oddáni, nebylo by štastnějšího člověka nade mne. Zkazil jsem si to sám. Ale za to vás prosím, dražá Lidko, odpusťte mi ty rouhavé řeči, které se vás tak dotkly, a to, co jsem vám řekl tak ošklivého, víte, jak jste odešla a plakala. Já sám si to nikdy neodpustím a vždycky toho budu litovati... A zachovejte mi vzpomínku! Já nebudu vzpomínat na vás, já budu na vás myslit stále, protože...“

Nedomluvil. Co chtěl říci? Ze vás mám rád? Ze chci být jako vy? Ze jste mne zchránila?

Všecko to. Ale protože se mu to zdálo příliš, a protože tam byla Fany, nedorekl to. Podával Lídce ruku a podržel ji chvíli ve své. Jak se mu zdála milá a drahá.

Lidka zvedla oči, byly čisté a upřímné. „Budu se modlit...“

Víc také nemohla říci.

„S Bohem!“

„No, snad zůstaneš na oběd.“

„Ne, zaplat Pán Bůh.“

„Ale kam pak bys šel?“ divila se Fany.

„Nezdržuj mne, dnes bych tomu mnoho neudělal, ostatně si někam zajdu.“

Nedal se zdržet a odešel. Už k Miřičkovům nechodil. Jemnocit mu řekl, že by to nebylo vhodné. Domovnice mu posluhovala, a

strával se v hostinci. A že byl pořádně živ, neškodilo mu to. Žil střídmc a tiše, a ticho vraceло se do jeho mysli.

Tiskoviny „Volné Ideje“ odřekl. Požádal redakci, třebas má do konce roku zaplaceno, aby mu jich neposílali. Dopisy redakce a předáků vrátil a napsal jim, že už nechce být štváčem a také že už nebude štvát, že zaměňuje akci záporu za akci kladu, čili jejich zlo za dobro církve katolické, zlehčované, nevěru a zlobu za víru, lásku, a že jim přeje na Pánu Bohu, aby se stali také hodnými té milosti Ducha svatého.

Dopis působil v redakci jako bomba. Jako slova Štěpána prvomučedníka: „Vidím nebesa otevřená a Syna člověka, sedícího na pravici Boží“ na nevěrecké židy. Zatírali pěsti, skřípali zuby, ježili hřbet a byli by si zacpávali uši, ale už si to přečetli. Nechápal se kamení, aby kamenovali pana Šrámka, ale chápali se per, a jak jim jejich vztek diktoval a jejich rozlitá žluč popoháněla, vychrlili na svého bývalého „osvědčeného“ spolupracovníka spousty jizlivostí a obvyklých jimi sprostot.

Ale pan Šrámek už se o to nestaral. Psího hlasu už neslyšel. V něm mluvil Nestvořený. Rozmlouval s ním, jako Nikodem s Ježíšem. Bylo mu, jakoby šel síní, přijde ke stěně, ta se otevře a hle, nová síň, ještě hezčí, a opět nová a nová a každá krásnější než předešlá. To šel po stopách dobra. A shledával, že potřebuje poučení. V knihkupectví si koupil velký katechismus. A že tam bylo odkázáno na evangelia a Starý Zákon, koupil si bibli s poznámkami. A divil se, že mohl až posud neznat té knihy a hanbil se až do útrob, že neznaje katechismu, učení církve katolické, mohl psát a říkat takové nesmysly proti ní.

Tak sedával za večerů doma v mile vytopeném pokoji s elektrickou lampou nad stůl staženou, četl, přemýšlel, uvažoval, rozjímal. A shledával dále, že je to málo, jenom čísti a přemýšleti, že potřebuje vysvětlení, poučení, výkladu, živého slova. Začal vyhledávat nedělní kázání v pražských kostelích.

A nejraději chodil na šestou k svatému Jiljí. Vídával tam denně Lidku. Chodívala si kleknout až do prvních řad lavic k velkému oltáři, on sedával nedaleko dveří v lavici. Vždycky šla se pomodlit k svatému Antonínu, v pátek vždycky pouštěla do schránky svou

almužnu na chléb svatého Antonína. Ale vždycky šla, nedívajíc se vpravo ani vlevo.

Věděla, že on tam také je?

Nevěděla. Protože jednou zvedla oči a uviděla ho tam. A tak byla překvapena, že se zastavila. A opravdu chvíli stála, než se vzpamatovala. Ale pak se začervenala a pospíchala ven. U kropenky zpozorovala, že vstal a odchází také. Na schodech před portálem počkala na něho.

„Proč jste se tak divila, že jsem v kostele? Jsem tu denně, v neděli bývám tady na kázání. Nejsem už tím, čím jsem býval. Ještě jsem se do církve katolické nevrátil, ale učiním tak, jakmile se připravím ke svaté zpovědi. Věřím, doufám, miluji Boha a klaním se mu. Chápu, proč to Bůh přikázal v prvním přikázání. To je počátek a všecko.“

* * *

Jednoho dne, blízko před Vánocemi přišel pan Šrámek k Miříkovým a požádal švagra, aby mu byl svědkem při návratu do církve. V neděli ráno, v půl osmé, v jejich farním kostele. Druhým svědkem, že mu bude jeden kolega z úřadu, dobrý člověk, lidovec.

Pan Miřička ho objal a povídal pohnut: „Vidíš, švagre, teď jsi mně milý, ano milejší, nežli jsi byl. Já si nemohu pomoci, odpadlák a nevěrec připadá mi jako stižený odpornou nemocí, již si sám přivedil.“

„Však to byla nemoc, nepřeji ji žádnému. Bohu díky, že pomnila,“ řekl pan Šrámek přesvědčivě.

„A to musíme oslavit!“ volala nadšeně Fany. „Přijdeš potom k nám na oběd s tím druhým pánum.“

„Já myslím, že bude lepší, když to oslavím v tichosti a v sebranosti myslí.“

„Nic, nic, to bude jako druhý křest, to musíme oslavit.“

„No, druhý křest to není,“ mínil pan Miřička, protože první křest je platný na vždycky, ale je to návrat marnotratného syna, a ten

otec také oslavil hody. Proto, švagre, jen přijď, neboť sluší se radovat.“

V neděli ráno klečeli tři páni v lavici u svatého Vojtěcha. Kostelník přišel k panu Šramkovi, že ho pan farář dává prosit, aby šel do sakristie.

„Ráčíte-li si přáti, bude-li vám to milejší, mohlo by se vše vykonati zde v sakristii,“ navrhoval pan farář, vycházejí panu Šramkovi vstří, jako dobrý lékař, který ozdravujícího všemožně šetří.

Ale pan Šramek nebyl plachý rekonzilient u víře, jeho rány byly již zceleny, a on byl pln síly.

„Ne, důstojný pane, prosil bych před oltářem, kde je Nejsvětější.“

Pan farář se zaradoval. Dal rozsvítit svíce, kostelník postavil k oltáři kreslo pro kněze, a pan Šramek pokleknul na stupních, četl jasně a opravdově odreknutí se nevěry, odpadlostí a sektářství a vyznání víry:

„Věřím vše, co Bůh zjevil, co Kristus Pán hlásal, čemu svatí apoštolové učili a čemu svatá římsko-katolická církev věří velí. Protože tomu všemu věřím, lituji srdečně, že jsem se této svaté víře zpronevěřil. Slibuji, že v této víře chci žít a umřít. K tomu mi dopomáhej všemohoucí Bůh a tato jeho svatá evangelia.“

Pan Miřička s druhým pánum stáli za ním jako svědkové tohoto osvědčení víry a když kněz udělil slavnostní rozhřešení od trestu vyobcování z církve, odešli všichni do sakristie a stvrdili vše svými podpisy.

Pak se vrátili oba svědci do lavice v kostele a pan Šramek si přiklekl v sakristii do zpovědnice. Když vyšel, zdálo se panu Miřičkovi, že švagra nikdy neviděl tak spokojeného.

Při mši svaté přistoupil pan Šramek ke stolu Páně a ku podivu pana Miřičky druhý svědek šel ke svatému přijímání také.

Trochu se zarazil. Hle, jak je to pěkné, bratrské. I ten druhý svědek osvědčil svou víru. Nebyla to u něho pouhá formalita, to poslání za svědka, ale něco živého, sourodého, souzvěčného. Není on, Miřička, také katolík? A hned se mu namanula odpověď. Ano, také katolík. Lhostejný, někdy i pochybující katolík, netečný katolík, matrikový katolík. Tisícem nitek, provázků, lan a řetězů ho drží a popohání svět a on ochotně a s radostí oddává se tomu po-

pohánění, a na tyhle věci nemá čas, nemá chuť, nemá pro ně pochopení. Odcizil se jim. A přece věří, že má duši nesmrtelnou, že je Bůh, jenž bude i jeho soudit, že je život věčný, šťastný nebo neštastný podle zásluh...

Sem až došel pan Miřička ve své úvaze, když pan farář, ukončiv mši svatou, obrátil se od oltáře do kostela, pozdravil, udělal kříž a řekl: „Poslyšte, v Kristu shromázdění, svaté čtení a evangelium, kteréž se čte na neděli třetí adventní. Epištola k Filipenským ve 4. kapitole: Bratři, radujte se v Pánu vždycky; opět pravím, radujte se! Vyrovnost vaše budiž známa všechnm lidem. Pán blízko jest. O nic nebudete pečliví, ale ve všeliké modlitbě a prosbě s díku-činěním známy budete žádosti vaše Bohu!“

A pokoj Boží, kterýž převyšuje všeliké pomyšlení, ostříhej srdeč vašich i myslí vašich, v Kristu Ježíši, Pánu našem.“

Pan Šrámek poslouchal a duše v něm plesala a ke každé větě, ke každému slovu zpívala: „Staň se!“

A panu Miřičkovi bylo, jako suché zemi, když na ni padne krátký deštík i na jeho duši padla vláha, duše poskočila, ale bylo té vláhy málo, a duše vyprahlá. Pamatoval si: Radujte se v Pánu, Pán blízko jest, a o nic nebudete pečliví, ale obracejte se na Boha...! Umínil si, že častěji půjde do kostela. „Hle, je to náš farní kostel a nepřijdu sem celý čas.“

Po mši svaté šli poděkovat faráři a poroučet se mu.

V poledne sešli se všichni u Miřičků, přišel i druhý svědek, komisař Vávra, jen pan Šrámek tu ještě nebyl.

Stůl byl slavnostně prostřen, ve dvou štíhlých křišťálových vázách byly čerstvé květiny, pan Šrámek měl připraveno v čele stolu, kde jindy seděl domácí pán, proti němu paní Miřičková, po pravici pan Šramka pan komisař Vávra, naproti pan Miřička.

„Co že Hany nejde?“

„No, ještě není dvacet.“

„Ale už by tu mohl být, máme vaříno.“

V tom zazvučel zvonek.

„Nono,“ smál se pan Miřička, „ted' letí jako velká voda.“

Paní Miřičková hupky běžela otevřít.

Pan Šrámek vpadl opravdu jako velká voda.

„Fany, poběž!“ Chytil ji za ruku a táhl ji do kuchyně.

„Liduško, honem!“ I ji chytil rukou, v níž držel nějaký dopis a obě táhl do otevřených dveří jídelny, v nichž stál pan Miřička s panem Vávrou.

„Švagře, to je novina! Čti!“

Pan Miřička vzal do ruky dopis a četl hned pod předtisknuté firmy počínaje:

JUDr. Julius Hlaváček, advokát, Praha II-1074. V Praze, dne 14. prosince 1922. Vaše Blahorodí! V zastoupení Vašem a Vaší paní Charlotty Šramkové, rozené Kubíčkové, podal jsem u zemského soudu civilního žádost za rozvedení Vašeho manželství s příkazem, po prohlášení rozvodu žádati v zákonné lhůtě o rozluce téhož manželství pro nepřekonatelný odpor. Jak vykonavatel poslední vůle, výše jmenované paní Charlotty Šramkové právě mně oznamuje, zemřela táz paní dne 9. prosince t. r. v nemocnici v Plzni po operaci, předsevzeté po předcházejícím těžkém úrazu při jízdě na lyžích na Šumavě. Ježto úmrtím dotyčné strany stává se proces bezpředmětným, vyprošuji si Vaši ctěnou návštěvu k ústnímu dohodnutí. V útcě oddaný Hlaváček.

„Tak zemřela!“ řekla v údivu Fany.

„Mám kondolovat?“ ptal se pan Vávra.

„Spíš gratulovat,“ řekl vážně pan Miřička, „to byl omyl a ne manželství. Jest litovati každého neštěstí, ale co Bůh činí, dobré činí.“

Pan Šrámek stál zamyslen. „Ba, ano, byl to omyl. Nechtěl bych se po druhé tak zmýliti. Byl to ošklivý sen. Skutečnost bude lepší. Co myslíte, Liduško?“

Podívala se upřímně a vřele na pana Šramka.

* * *

*

Ke konci masopustu byl v téže jídelně znova prostřený stůl, jenž v čele jeho nebyl jen jeden příbor, ale dva a mezi květinami ve

vázách byla myrta a oranžové květy. Myrtou byl zdoben ubrus, a myrta byla i na kabátech obou svědků, pana Miřičky a pana Vávry, na hedvábné robě paní Miřičkové, na kabátě pana Šramka, ženicha a na úboru i vlacech Lidušky, nevesty, mladých manželů před Bohem i před lidmi.

VĚSTÍCÍ ŘEŠETO

Sousedky v celém poschodí otvíraly dveře a vystrkujíce hlavy na chodbu, zvědavě naslouchaly. Z jediných neotevřených dveří zlehala sem dueto hlasů. Pivem a cigaretami pokažený baryton s naprostě falešným altem, jaksi předrážděním přeskakující do diskantu. Někdy umlkal baryton a alt měl solo, někdy naopak, po většině bylo slyšet oba hlasy současně.

Paní Nespeková mrkla na paní Nekutovou a paní Pohlídalová tiše řekla: „Ta zas štěká, Bože mne netreste!“

A opravdu, rčení paní Pohlídalové bylo přilehavé. Diskant zněl staccato a přecházel do poloh vyšších a vyšších.

„Pst!“ Napomenula paní Motlová, obracejíc se ve svých dveřích k ostatním, a k zdůraznění důtklivého napomenutí položila ještě ukazováček na semknutá ústa, neboť jako znalkyně věděla, tohle že je ze slovní přestřelky poslední střelba, teď že přijde to nejjazdimavější, nevzrušující, co, když není možná vidět, nutno tím bedlivěji zachytit sluchem, neboť to je stará taktika, že po bubnové palbě následuje útok.

A jako paní Motlová pootevřela dveře více a docela jednou nohou postavila se na chodbu a vychýlila hořejší půlku těla směrem k zavřeným dveřím, za nimiž najednou nastalo ticho, tak učinily i ostatní takořka samočinně, zatajujíce zároveň dech. A ač toto, a to, co bezprostředně, jak hned uvidíme, násleovalo, stalo se téměř v okamžiku, přece bujná a zkušenostmi hojně podporovaná fantacie naslouchajících sousedek kreslila děj odehrávající se za zavřenými dveřmi dle letory, přání nebo zvyklosti té které z paní. A podle toho každá očekávala, že zaslechně případný zvuk, buď třesknutí a rachot po odrazu na zemi se válejícího plecháče, nebo dutý náraz kamenného hrnků s následujícím růinkotem dopadajících na zem střepin, nebo tleskot jako když se srazí dvě dlaně, a paní Motlová, jež měla nervy nejslabší, ale žádostiva byla dojmů nejsilnějších, očekávala něco, při čemž jí již předem tuhla krev v žilách.

Leč nestalo se nic takového, nýbrž v tom se otevřely rázně a ne-

očekávaně zavřené posud dveře do kořán, třeskly v zápětí přirazené hlasem hromovým, a před nimi objevil se pan Šupík.

Vše to událo se tak rychle, ano bleskurychle, jako když otevře se a sklapne clonka na fotografickém aparátu, nařízená na jednu pětadvacetinu vteřiny. Paničky ve dveřích neměly ani čas uskočit i zpět, neřkuli zavřít dveře. Jenom paní Motlová se o to pokusila, a to z leknutí; byla nejblíž Šupíkovým dveřím. Ale že to bylo tak náhlé a nenadálé, ztratila orientaci a narazila hlavou do zavřeného křídla dveří. A takový byl její odskok, že ač měla vysoký účes z vlasů vlastních na ještě hojnějším podkladě z vlasů cizích, přeci se jí v obou očích zajískřilo.

A v tom zajiskření objevil se jí na sítnici oka jako na citlivé fotografické desce pan Šupík, jak práskl za sebou hněvivě dveřmi, s blýskajícíma se očima pod placatou šoferskou čepicí, s blýskajícím se koženým auto-kabátem, v krátkých kalhotách, v blýskajících se kožených kamaších a šněrovacích botkách.

Ale i toto vidění a vůbec celé omráčení paní Motlové trvalo jen okamžik, protože když otevřela oči a otočila hlavu, zastihla všecky sousedky ještě ztrnulé překvapením mezi dveřmi.

Pan Šupík už tu nebyl. Rázným krokem rozhorlených mužů, kteří se byli rozhodli, odešel.

Sousedky se podívaly na sebe a osměleny vyšly ze dveří na chodbu. Paní Motlová si srovnala oběma rukama účes a vyšla taky.

„Viděla jste ho? Jak kakabus.“

„Bože, tihle mužští!“

„Všichni jsou stejní. Jak nejde podle jejich, oheň na střeše.“

„A přeci je to krásné,“ vzduchla slečna Ječmínková a zakroutila oči vzhůru, že jí bylo vidět jenom bílé, „když tak muž vyvádí, to musí být úchvatné.“

„Nepřejte si to, slečinko, zkusit,“ povídala paní Pohlídalová, „taková domácí vojna, ta člověka sbírá. Já byla jako turín, ale jak jsem se vdala, jako když to ze mne spadne.“

„A on je takový hezký člověk,“ blouznila slečna Ječmínková dál. „Ach a potom to smířování...“ a olízla si suché, zkrabatělé rty, nad nimiž se statečně chmuřily hnědé chloupek, jež vzdorovaly všemu úsilí slečninu, kdysi snažící se je odstraniti.

„Inu, je to život, ale jinak to nejde,“ mínila paní Nespeková. „Můj je zrovna takový. Ale ta,“ a při tom ukázala na zavřené dveře, „nic jiného nezaslouží.“

„To jste mně vzala z úst! On, jen co je pravda, je pořádný mužský. Ale co ona? Vždyť je to až hanba povídat! Samá bílá spodnička i ve všední den a kraječka a botičky a prstýnky a kudrlinky, na uších patky, jo, to potom nemůže být doma pořádek. Toho se muž nenají,“ horlila povážně paní Štírková.

„No, víte, něco vám řeknu,“ ujala se slova paní Motlová, která, zda právem či neprávem, nevíme, se domýšlela, že paní Štírková, střílejíc po zavřených dveřích, chce zasáhnout i jí, „něco vám řeknu. To je vždycky dobré, když na sebe ženská dbá. Když vypadá celý den jako dracoun, taky to muže netěší a hledá si potom zábavu jinde. Vždyť se to zná.“

Paní Štírkovou jako když polije. Už otvírala ústa a špičatila jazyk, aby vychrstla něco hodně ostrého na paní Motlovou, když u Šupíků se otevřely dveře a z nich vyšla na chodbu majitelka altu, přecházejícího ve vzrušených scénách do diskantu. Všecko bylo na ní, jak paní Štírková povídala, bílá spodnička s dirkovaným vyšíváním kolem, bílý noční kabátek s kraječkami, botičky, náramek s hodinkami, prstýnky, na uších patky, kromě toho držela v ruce majolíkový džbán z umývadla.

Trochu se zarazila, když spatřila sněm pohromadě, ale hned se vzpamatovala a pozdravila:

„Dobrý den přejí!“

„Dejž to Pán Bůh!“

„Dobré jitro, děkuji!“

„Dobrýtro!“

Jenom slečna Ječmínková neděkovala, ušklíbla se, hodila hlavu do zadu, ale zeleným očím jejím neušlo nic z tvárné postavy, která se tak neočekávaně mezi nimi objivila.

„Mladá paní jde pro vodu,“ navazovala řeč paní Nespeková.

„Pro vodu,“ řekl hezký alt a snažil se usmát. Jen že úsměv nedopadl zcela usměvavě. Na tvářích byly ještě stopy slz.

„Mladá paní plakala,“ řekla nevinně paní Štírková.

Mladá paní točila u vodovodu vodu do džbánu a z očí ukáply slzy.

„I nedělejte si z toho nic, mladá paní,“ chláholila paní Motlová, „to víte, není kostelíčka, aby nebylo kázáníčka. A každý muž je divoch. Vybourí se a zkrotne.“

„Však on zas přijde jakoby nic. Jen se nepoddávat. Dělat drahoty,“ radila paní Mekutová.

„Dyt ona to slečna Houfková umí, co pak jsme to neslyšely?“ řekla pichlavé Ječmínková, a na slovo „slečna“ dala důraz.

„Inu, tak je to dobré! Jen se nedat, nebo si muž obsedlá ženu a vstrčí ji do chomoutu dřív, než pomyslí, a pak by ji zapráhal pořád. Na začátku všecko záleží. Já, když jsem se vdávala, když nás kněz oddával, tak jsem hned šlápla mému na nohu.“

„A pomohlo to?“ tázala se dychtivě slečna Ječmínková.

„Dejte si sloužit, slečinko,“ ozvala se na schodech domovnice. „To je vyzkoušený prostředek. Čím více mu šlápnete na nohu, ale hned jak vstanete s klekátka, tím více vás po celý život poslouchá. Já svému Matěji přišlápla nohu, až se za ni chytil, a vidíte!“

„Já zas,“ povídala paní Nespeková, „dala pozor, když jsme šli od oddavek z kostela, abych vyšla ze dveří před ženichem. To je také moc jisté.“

„Ze jo?“ divila se slečna Ječmínková.

„No já nevím, možná, ale není nad to, dát si pozor, aby si k oddavkám klekl on první. To pak, kdyby se na hlavu stavěl, nic mu to není platné,“ povídala paní Motlová.

„Taky jste to udělala?“ tázala se špičatě paní Štírková.

„Co pak můj, ten je dobrák, ten je ‚Aninko sem, Aninko tam‘, tomu na paty šlapat nemusím“, tala paní Motlová.

„Vidíte, mladá paní, to byla chyba, že jste si to při vašich oddavkách nezařídila“, kousla slečna Ječmínková a s chutí si olízla suché rty.

Slečně Houfkové jako když projede žhavý drát od žluče přes srdeč k hlavě. Kdesi viděla krájet máslo žlutým tenkým drátkem, na jehož obou koncích byla dvě dřívka, jako držadla. A teď se jí zdálo, že ta protivná stará panna Jetty Ječmínková, drží takový drátek rozžhavený do reřava a táhne jej nelítostně jejími útrobami.

Cítila, že jí musí tuto její zehytralou zbraň z ruky vyrazit a proto řekla prostosrdečně: „My nejsme ještě svoji.“

„Néé?“ zazpívala slečna Jetty, „já myslila; ale to bych se bála, aby mne nenechal.“

Už měla na jazyku, že být na jejím místě, také by se bála, ale domovnice jí do toho skočila.

„Nic, nic, nic!“ třepala rukou s roztaženými prsty před očima slečny Jetty. „Zádné strachy! Nic se, mladá paní, nebojte! Na to je vyzkoušený prostředek. Když to uděláte, tak za vámi poběhne, kdyby ho přivázali a nenechá vás, kdybyste ho vyháněla.“

Slečna Jetty měla oči na vrch hlavy.

„Joó? Je to možné?“

„Zcela jistě, slečno, nechte si sloužit!“

„A nejsou v tom čáry?“

„Co v tom je, Bůh ví, ale svatá pravda.“

„No jo, to já taky znám,“ povídala paní Pohlídalová, „dokázat to, aby se utřel šátkem, na němž je pot toho druhého.“

„No možná,“ připouštěla domovnice, mnoho lidí mnoho ví, ale já jen co mohu říci. Mladá paní, uřežte mu knoflíky od něčeho, co nosí, a už se ho nezbavíte. V tu ránu ho máte jako na šnůrce. Kdybyste mu do Ameriky utekla, poběhne za vámi. Kdybyste ho vyháněla, nepůjde. Ale ty knoflíky musíte nosit u sebe.

Mladá paní žasla, a slečna Jetty byla přímo u vytržení.

„Inu, je to možné,“ připouštěla paní Nespeková.

„Nic možné, zcela jisté, jak tu na tom místě stojím. To vám byla u nás, že vám nic nelžu, tam na naší straně, krupařka. Ta měla syna na ženění. Však chodil do pivovaru za Albínkou pana starého. A už byla, tak říkajíc, ruka v rukávě. Krupařka, jako ženichova matka, povídala: ‚Musíme seprat všecko prádlo Henrichovo‘, jako synovo, ‚aby to měl v pořádku do výbavy‘. Tak vzkázali Řehačce, ta tam chodívala jako práť, aby přišla v pondělí na to prádlo. Co se nestalo, stoupala stará Řehačka v neděli někde na rezatý hřebík, noha jí takhle otekla.“

Při tom domovnice naznačila oběma rukama, jak velká byla ta Řehačina noha.

„Aj jajaj. Néé,“ divila se slečna Jetty.

„Ze vám nic nelžu,“ pokračovala domovnice. „Nic platno,“ povídá Řehačka Madle, jako dceři, „je to prezant, ale já, nemohu.“

Půjdeš tam ty, však to zmůžeš, máš víc síly než já. Tak dobré. Madla že půjde. A teď jste měli vidět. Milý Henrich slepý, hluchý a jen za Madlou a jen za Madlou. Do pivovaru ani krok, Albínce se vyhýbal, neměl oči než pro Madlu. Krupařka, jako matka, prosila, plakala, hrozila, Albínka vzkazovala, psala. Nic platno. Přišel pan starý, všecko marno.“

„A vzali se?“ vydechla slečna Jetty.

„Jak tu před vámi stojím, vzali.“

„Ach,“ zajekla slečna Jetty a celá se rozklepala.

„Stará krupařka bránila, ale neubránila. „Čertova holka“, říkala o nevěstě, „ta sem neměla tenkrát chodit na to prádlo, ta synovi udělala.“

„Inu, dějí se takové věci,“ řekla povážlivě paní Nekutová.

„Jako že tady před vámi na tom místě stojím. To víte, že se o tom všude povídalo. Albínka si z dišperace a z trucu, aby měla také honem veselku, vzala starého řídícího v pensi, vдовce, chodíval do pivovaru hrát s panem starým v kartičky, ale nedělalo to dobrotu. Za to Henrik s Madlou žili jako v ráji.“

Slečna Jetty už se nezmohla ani na „ach“. Blažená tucha jí zalévala a dusila v hrdele.

Jednou jsme se sešly, já a Madla, byly jsme kamarádky. „Jářku, Madlo, řekni mi upřímně, jak se to stalo, že si tě Henrich krupař uval?“ A tu mně vám ona, jak tu před vámi na tom místě stojím, že vám nic nelžu, povídá: „Víš, Mančičko, tobě to povím, ale žádnému ani muk. Jak jsem tam tenkrát přišla práť, on se ti na mne tak podíval, že se mi zatočila hlava, a já jen za ním a jen za ním. Ale to víš, on měl nevěstu. Tu byla rada drahá. A jak tak o tom přemýšlím a hlava se mně točí, drbu na valše jeho prádlo a knoflíky drncí o valchu. Popadla jsem nůž, co jsem tam měla na mýdlo a všecky knoflíky jsem mu uřezala. No — a už to bylo.“

Slečna Jetty cítila, jak jí na zádech a na rukou naskakuje husí kůže a šlepěje jí brněly, že nemohla vydržet stát na jednom místě. Musila přešlapovat z nohy na nohu.

„A prosím vás, od čeho to musejí být knoflíky, paní Jedenáctá?“

„Od čehokoliv, slečinko, jen když to měl na sobě.“

„Pro Boha živého!“ zvolala paní Motlová. „Je to možná? Opravdu, jedenáct!“

A skutečně, z otevřených dveří paní Motlové bylo slyšet švarcvaldky, z nichž kukačka kukala jedenáct hodin.

Jak se slečna Houfková těšila, když svému Vincíčkovi nesla oběd na stanoviště. Ale dnes! Věděla, že by ho tam nenašla. Znala ho, jak je umíněný, když se hněvá. Věděla, že by tam mohla čekat do večera a že by se ho nedočkala.

Bylo jí hořko v duši. Zůstala stát uprostřed kuchyně s konvičkou v ruce a hlavu majíc schýlenou, očima hleděla k bílé vydrhnuté podlaze na lesknoucí se, otřelou hlavičku hřebu v ní.

A viděla živou ulici, hlavní třídu, plnou ruchu a shonu, elektriky se míjí, zvoní, auta letí, troubí, hučí a štěkají, po obou chodnicích kvapí proudy lidu, a u jednoho toho chodníku stojí v řadě auta, v jednom u volantu sedí Vinci, v levé misku, v pravé vidličku, chutě a čiperně sahá do misky, nabodává na vidličku, nese k ústům, zdravé zuby zpracovávají sousta, ona stojí vedle, pěkně a pečlivě vystrojená a dívá se radostně, jak Vincimu chutná. Chytla by jeho černou hlavu do rukou, nebýt to na ulici, a kdyby ostatní řeřeři po nich nekoukali, a — — sladké vidiny obrátily se jí v ještě trpčí hořkost.

Vinci se hněvá, odešel v hněvu, a kdo ví, jestli večer přijde. A co, jestli ji nechá, jestli zanevře na ni, vždyť nejsou svoji!

Slzy jí vstoupily do očí. Konvičku nemohla udržeti v rukou. Postavila ji a pobíhala po kuchyni i po pokoji v stále vzrůstajícím neklidu. Srdce jí prudce bilo, tváře plály, rty se chvěly, a pobouřená mysl malovala jí rychlostí koncertního kreslíře, produkujícího se v divadle růzností, jeden obraz strašidelnější než druhý. Zmocňovala se jí žárlivost, strach a lítost.

Kdyby věděla, kde je, běžela by za ním, chytla by ho, držela by ho, nepustila by ho, přivedla by si ho.

A šel by? Oh, ten je umíněný, když se hněvá! A jak dlouho se umí hněvat! Bože, kdyby byli svoji! Co je poutá? Pavučina. A je jí hanba. Říkají jí mladá paní a vědí, že není paní. A tu si vzpomněla na slečnu Ječmínkovou, která jí naschvál před jinými říká slečno. A hned si připomínala ostatní, které před chvílí stály tam na

chodbě, paní Pohlídalovou, která má s mužem také stálé vojnu (ale jsou svoji!), paní Motlovou, opatrnu, která tak dbá na sebe, na svůj zevnějšek, paní Štírkovou, paní Nekutovou, paní Nespekovou, a hle, přichází paní Jedenáctá, domovnice. A jak se objevila před očima slečny Houfkové, vyhouply se jí na mysl a utkvěly tam jako přišité knoflíky.

Neurčité, všeobecné, pouze pojmové knoflíky, ale každý z nich byl jako slunéčko, zářivé a hřejivé. Svítí na ni, oslnují ji, ale ona ani okem nemžikne, tváře se jí rozjasňují, rozžehají, teplo jí prolíná, horko jí rozráží, že si klade ruku na čelo.

Ale nemá čas, aby i jí tam docela položila. Poskočila jako dívanka, hupky běžela ke skříni a otevřela.

V jedné půlce skříně v příhradách bylo složeno Vincíkovo prádlo. Chvějící se, ale jistou rukou sáhla do oddělení, kde byly noční košile, bílé jak sníh, olemované pestrými pásky, pečlivě složené. Vyndala je všechny a nesla na stůl. V ruce ocitly se jí nůžky. Ale zároveň probudila se v ní šetrná hospodyňka. Položila nůžky a přebírala se v košilích. Ustříhat knoflíčky u dobrých košíl, bylo jí škoda. Dole vespod jsou dvě starší, zažloutlé, spravované. Vyhledala je a vybrala tu chatrnější. A kdo ví, myslila si, nebude-li to ještě účinnější, když jsou to knoflíky již obnošené.

Chopila se nůžek. Bylo jí zvláštně. Slavnostně a hrůzně zároveň. Chápala, že to není jen tak. Tu se dělo něco tajemného. Těmi nůžkami, stříhajícími a párajícími tady ty knoflíčky, zasahovala do svobodné vůle jiné bytosti. Jako když ji odstrňuje od ostatních tvorů, od ostatního světa a nutí ji, aby za ní běžela, k ní přišla, jí se držela. Až se jí ruce trášly a hlava točila. V otevřené skříni to luplo, v hodinách to hrklo. Slečna se lekla, ale nepolevila. Už padl třetí knoflíček na prsou, chytla jeden rukáv, chytla druhý, nůžky evakly, slečna horkou levicí nadzvedla živůtek u výstřihu a spustila za něj všech pět knoflíčků.

Kouzlo bylo dokonáno.

„A kdyby byl přikován, musí za mnou přijít,“ šeptala si všecka rozechvělá strachem i radostí. „Musí, musí.“ A nastavovala uši, jestli už jde, uslyší-li jeho kroky. Dívala se na dveře, zda se už otví-

rají, na kliku, pohybuje-li se již. Sla do pokoje k oknu a dívala se do ulice, jestli ho neuvidí spěchat domů.

Pak se jí však vrátila rozvaha a uznala, že knoflíčky se vlastně u ní ještě neohrály, a že to tak rychle nejde, Vinci třebas má jízdu, kdo ví, kde je a koho veze. Ale nepochybovala ani dost málo, že přijde.

A jako když s ní spadne všechn trud, rozezpívala se a trlikovala jako skřívánek, postavila se k zrcadélku, zvedla obě paže do výše a zachycujíc jednotlivé chumáčky vlnících se na spáncích vlasů, zkoušela nové, působivější a odvážnější kombinace, ustávajíc pouze, když na schodech nebo na chodbě ozvaly se kroky.

A přecházel mnoho lidí, avšak on to nebyl. Smrákalo se již, setmělo se, v ulicích rozsvítila se již elektrika, byl čas, kdy zpravidla Vincenc vracel se ze služby, ale dnes nešel. Srdce sevřelo se jí jako v kleštích. Přitiskla ruce k tělu. Jeden knoflíček tam vzpříčený zatlačil, a křeč, která hrozila srdce utrhnuti, rázem polevila. Přijde! A aniž zavřela oči, aniž snila, viděla jeho hnědé auto uhánět, uhánět silnicí, zahýbat v zatačkách, slyšela ho houkat před překážkami, letět ke Praze, mířit ke garáži... Přijde, přijde...

Slyšela, jak domovnice zavírá dům a říká: „Prší.“

Sla k oknu a vystrčila ruku. Krápal. Nechala okno otevřené a čekala, naslouchajíc šumotu deště, který se zvětšoval.

Jak dlouho tak čekala? Nevěděla ani. Hodiny v pokoji začaly bít. Počítala. Jedenáct.

V tom někdo odmykal domovní dveře, čistil u schodou nohy, vystupoval nahoru. Poznala jeho kroky. Skočila ke dveřím, rozsvítila elektrickou lampa a otevřela dokořán.

Vincenc stál před dveřmi. Čistil si na rohožce obuv. Rozpráhla ruce a chtěla se mu vrhnout na krk.

„Počkej, Aninko, celá bys se zmáčela. Ze mne teče, jaký je tam líjak.“

Aninka alespoň přitáhla jeho hlavu, a on si svlékl kožený kabát.

„Necháme jej tady vykapat.“ Při tom ho roztahl na rohatinku vedle dveří, pověsil na něj koženou šoférskou čepici, a Aninka si jej vtáhla do dveří — — — *

Časně ráno vstala slečna Ječmínková, aby si přinesla mléko, než jí mlékařka na rohu odjede, pak aby sobě koupila rohlíčky a kanárkovi semenec.

Byla mrzutá. Nazdálo se jí toho celou noc plno, ale všecko zaspala. Jenom nejasně a neurčitě si vzpomínala, že se jí zdálo o vejcích, to jsou pomluvy, potom o malých dětech, to jsou starosti, a že chodila bosa, to je ostud!

Přemýšlejíc o tom, vzala porcelánový hrnek, lýkovou tašku, přepočítala si peníze, otevřela dveře, vytáhla klíč a natáhla pravou nohu, aby jí překročila práh, když její zrak tukvěl na protějších dveřích.

Slečna Ječmínková roztrásla se v ramenech a zajektala zuby. Kdo by ji viděl, byl by se domníval, že vidí buďto oběšence nebo číslo její osminky třídní loterie, neboť po uleknutí dostavil se na obličeji výraz blízkého štěstí, jaké přináší výhra nebo provaz z oběšence. Avšak ve skutečnosti nebylo tam to, ani ono. Na rohatince vedle dveří visel kožený kabátec pana Vincence Šupíka, nad ním kožená čapka a pod ním byla polouschlá loužička.

Svrklé tváře slečny Ječmínkové polil růměnec a v hlavě zavřela slastná závrať. Z nohou jí vyprchala všecka síla, následkem čehož se jí kolena roztrásla. Nedbalala však na nic, odhodila tašku, postavila hrnek, chytla nůž a postavila se za dveře.

V celém domě bylo ticho, nic se nehnulo.

Slečna Ječmínková, našlapujíc lehce na špičky, přiblížila se opatrně přes chodbu, popadla kabát za knoflík a jako když podřezává kuře, šmidla nožem na knoflíkovém krčku.

První knoflík ocitl se v její dlani. Srdce jí bylo už v hrdle a dusilo ji. Nemohla ani vydechnout. Jestli se otevrou dveře!

Rychle se chopila druhého knoflíku, nasadila nůž, levou táhla, pravou zuřivě rezala, tváře plály, hlava hořela, ale nepolevila. Napjala všechny sily, přiložila nůž ze spoda, a knoflík držela v prstech.

Rozčílení se stupňovalo, v spáncích jí tepalo, ale už podřezávala knoflík třetí. Zdálo se jí, že někdo otvírá dveře. V ústech jí vyschllo, rty jí pukaly. Ale nepustila. Nebylo to také nic. To nůž skřípal po kůži kabátu.

Ještě dva! Napadlo jí, že měla si dřív nůž nabrousit na hrnek. Byl už tupý a knoflíky byly důkladně přišité, že by měla toho nechat a utéci, že někdo půjde a uvidí ji. Vzpomněla si na sen, že chodila bosa. Ale nedbala na nic. Prsty svíraly čtvrtý knoflík jak klíště, a nůž šmidla sem tam jako zblázněný. Víc knoflík utrhla než uřízla.

Síly jí opouštely, pravice slábala. Sevřela rty, stiskla zuby, sebrala všechnu svou energii a začala zápasit s knoflíkem pátým a posledním. V tom jí slétlo něco černého na ruce. Slabě vykřikla, puštla knoflík, ruka s nožem se svezla, a z náruče jí padla šoférská čepice na zem.

Ale dřív než čepice dopadla, zmizela slečna Ječmínková za svými dveřmi. Měla ještě sílu je za sebou zavřít a zastrčit. To bylo vše, co mohla ještě učiniti. Potom bezvládně zůstala na dveřích položená, naslouchajíc, jestli hluk nikoho nepřivolá.

Nestalo se nic. Nikdo neotvíral, nikdo nevyšel. Se slečny Ječmínkové jako když spadne cent. Jenom srdce jí bouřně bilo. Přitiskla si je oběma rukama. Nejdřív s tou, kde měla knoflíky, pak přitiskla ještě druhou a svezla se na lavičku u kamen.

Míra jejího štěstí byla dovršena. Jakoby nemohla ani hleděti mu vstří, přivírala oči. Ale ať je měla otevřené nebo přivřené, viděla vždycky snědou tvář, blýskavé, britké oči, skoro orlí nos, pod ním kartáček, a když si představila ústa, až zaúpěla, jakoby stoupla na vyčnívající v botce pod patou hřebík.

Jak dlouho tak seděla? Nevěděla ani. Nechtěla sebou ani hnout, ani vstát, aby nezaplašila sladkou vidinu.

Avšak co s vidinou? Léta a léta kojila a živila se jenom vidičami, skutečnost jí míjela. A ač často, velmi často jí nadbíhala a docela stavěla se jí do cesty, skutečnost jí uhýbala, jakoby jí tu nebylo s jejím nyjícím srdcem a dívčími tužbami. Ale teď se to změnilo! Kdyby ho přivázali, přiběhne za ní. Má jeho knoflíky! Slečna Ječmínková je zlíbala, pak vstala, otevřela svou krabici, kde měla šicí potřeby, v škatuli vyhledala širokou růžovou pentli, přeložila, ustříhla, ušila z ní pytlíček, hořejší obrubou provlékla atlasovou stužku, oba konce její sesíla, zkusila, půjde-li jí to přes hlavu, a když pocelovala vroucně, ach, tak vroucně každý knoflík zvlášť,

spustila jeden po druhém do připravené schránky, utáhla, a když stiskla poslední patentku své ranní jupičky, roztečel se její hlas kuchyňkou veselým trilkem.

Kanárek v kleci díval se po očku na ni. Mlčel. A myslil, že to stačí, aby dal na jevo, že je zanedbáván. Jindy už měl svůj semenec ve skleničce, na plotně se svařovalo mléko, z něhož dostal namočenou třídku, a dnes nebylo z toho nic, ani neměl uklizeno, ani vodu nalitou, a paní zpívá. Snad si bude ode dneška zpívat sama? Seskočil s bidélka a dole se otočil, až písek a semencové slupky odletěly. Chtěl tím rozhodně říci: „Tohle je pořádek!“ Ale paní ani se nevšimla, zpívala dál, a div nezačala tancovat. To kanárka rozmrzelo. Jakoby mu byl její zpěv proti srsti, začal se oštípat, a když to brala falešně, vrtěl hlavičkou a čistil si zobáček o bidélko, dával ji na stranu, přetahoval víčka přes oči, jakoby z toho chtěl umřít, a když to všecko nepomáhalo, dal se do zpěvu sám. Vytáhl všecky rejstříky. Chtěl ukázat paní, jak se zpívá a dokázat, kdo to lépe umí, a jestli je tady zbytečný.

Ale slečna Ječmínková ani na to nic nedala, ba pravděpodobně ani neslyšela. Dělala svoji toaletu, a to nikoliv všední, nýbrž sváteční, ano ještě o něco slavnostnější, pečlivější. Nestrojila se dnes jako jindy marně. Pytlíček zavěšený na krku jako talisman s pěti knoflíky, jeho knoflíky, byl jí zárukou, že to není marně! Přijde, musí přijít, kdyby byl přikován. „Ta,“ a slečna Ječmínková, mírník slečnovou Houfkovou, při tom ohrnula rty a vypnula se, až jí lupy kosti, „ta ho neudrží!“ Má jeho knoflíky. Pět knoflíků! Škoda, že nemá všecky, vsech šest. Lépe by táhly. Rozhodně, šest by jich táhlo lépe než pět. A potom si vzpomněla, že jsou na pánských kabátech také knoflíky u rukávů.

Zatočila se jí hlava. Má jich jen pět. Zda to stačí?

Byla rozhodnuta zmocnit se i ostatních. Sáhla po nůžkách. Tentokrát si vezme na to nůžky.

Avšak než slečna Ječmínková otevřela dveře, strhl se na chodbě veliký rámus.

„Banda zlodějská, zákeřnická, darebácká! Celý kabát mně zkazila! Ale tohle nenechám! Četníci musí přijít, policejní pes! Sedět

musí v kriminále, kdo tohle udělal a ještě mu ruce zpřelámu,“ křičel pan Šupík.

„Co je? Vinc, co se stalo?“ příběhla Aninka.

„Tady se podívej, celý kabát mám na předku pořezaný!“

„Můj ty smutku, kdo tohle udělal?“ spráskla ruce Aninka.

Na tenhle pokrk pootvíraly se na chodbě všecky dveře a sousedky vystrčily hlavy ještě neučesané.

„Co se děje? Co se stalo?“

„Kruči Laudón,“ křičel pan Šupík, jemuž zlost každým okamžikem stoupala výš k hlavě, „někdo mi pořezal můj kožený kabát. Žádnému jsem tady stébla křížem nepoložil a on mně takhle! Ale ať si dá pozor! Řemeny s měho stáhnu! Kdo mně teď nahradí škodu?“

Když to ženské slyšely, pootevřely dveře víc a vysly na chodbu, přidržující se rukou jupičky u krků.

„Je-li možná? To není možná,“ žasla paní Nespeková.

„Co není možná, tady se podívejte,“ rozčiloval se pan Šupík a roztáhl před nimi kabát, ale protože nová vlna zlosti oblila mu jeho hlavu, mrštíl jím o zem.

Všecky sousedky dívaly se s úžasem na zkroucený na zemi kožený kabát, jenž se leskl jako had.

Slečna Houfková byla vyděšená, paní Pohlídalová povzdechla a řekla: „To je dnes lid!“ Paní Nekutová mínila, že to někdo udělal schválně, paní Motlová usuzovala, že se někdo chtěl pomstít, a paní Štírková, která tu stála rozcuchaná ve špinavé košili, umolousané spodánce a v slaměných, rozslapaných trepkách, říkala: „Jo, jo!“ a prohlížela si závistivě slečnu Houfkovou, vlastně její noční úbor, který byl sice zmuchlaný, ale jako ze škatulky.

„Co je, co se stalo?“ křikl pan Pohlídal ze světnice.

„Panu Šupíkovi rozrezal někdo kožený kabát,“ hlásila do vnitř paní Pohlídalová.

„Kdo ví, kde k tomu přišel,“ zabručel pan Pohlídal, který byl ještě v posteli a obrátil se na druhou stranu, až postel zapraskala.

„Co že?“ dopálil se pan Šupík, „kde jsem k tomu přišel? Tady jsem k tomu přišel, mezi lumpy. Dobrý člověk mně to neudělal! Ale dost! Teď jdu pro policii. Anna, přines mně jiný kabát!“

„A zavří, ať mohu spát,“ zavrčel pan Pohlídal. Paní Pohlídlová, která měla s mužem věčnou vojnu a kterou teď mrzelo, že před chvílí muž tak ochotně odpověděla, práskla dveřmi, až vyletěl klíč.

„Co pak se to, jářku, tady děje?“

Po schodech nahoru šla paní Jedenáctá.

„Pojďte honem, paní domovníková, to se dějí věci,“ povídala paní Motlová, „panu Šupíkovi někdo pořezal kabát.“

Slečna Ječmínková stála za dveřmi. Srdce jí bouchalo, celá se trásla, a dech se jí tajil. Slyšela rozezlený hlas pana Šupíka i poznámky sousedek. Škublo to s ní, když zaslechla, že pan Šupík chce pro policii a div neomdlela, když slyšela, že přivedou policejního psa. Odskočila ode dveří, schovala nůž, uklidila nůžky a sáhla si na hrdlo. Ruka se jí chvěla. Rozepla halenku, ale v tom se rozmyslila. Ne a ne! Nikdy! Nesundá je, neodloží je, nerozloučí se od nich! Zůstanou při ní, tam kde jsou! Nepovolí, neustoupí, děj se co děj. Přitiskla pytlíček s knoflíky oběma rukama k žadroum a zapnula halenku.

Však on za ní přijde, kdyby byl přivázaný.

Ted' však poznala, že musí vyjít, že musí ven mezi sousedky, aby nepadlo na ni podezření.

Rychle natáhla ještě punčochy, vzala lepší střevíčky, hodila na sebe svrchní sukni, přihladila si vlasy, přes ramena dala si šátek, starožitnost po babičce, bílý s modrými puntíky, s věncem kvítí kolem do kola, vzala hrnek a lýčenou brašnu, peníze a vyšla ven.

„Dobré jitro přeji, pro pána co se to stalo?“

„Považte si, panu Šupíkovi někdo pořezal kabát.“

„Kabát? Ne, to je zlomyslnost!“ divila se slečna. „A jak se to mohlo stát?“

„Přišel jsem v noci domů, v líjáku, měl jsem jízdu z Prahy, a pověsil jsem kabát tady přede dveřmi, aby mně okapal. Ještě je tu loužička. Ted' ráno se chci obléknout, vezmu jej, koukám, a samá díra,“ sděloval pan Šupík.

„Ne, něco takového!“ žasla slečna, „tu ten kabát?“

„No, právě.“

Kabát ležel na zemi, kam jej pan Šupík ve hněvu hodil.

„A nestalo se vám to venku?“ vyšetřovala domovnice.

„Jak pak venku, to mi udělal někdo schválně!“

Paní Jedenáctá se shýbla, zvedla kabát, roztáhla jej oběma rukama a zahvízdla jako meluzina.

„Aáá, to jsou knoflíky. Někdo uřezal knoflíky.“

„Knoflíky?“

„Opravdu, scházejí knoflíky.“

„A vzal je i s kůží.“

„Tu ještě jeden visí.“

„Opravdu, visí.“

„A naříznutý,“ stopovala paní Jedenáctá jako detektiv, „na ten už nezbyl čas.“

„Ničemové!“ rozčiloval se zase pan Šupík „,K vůli knoflíkům nadělají mně díry do kabátu! Kdyby to byl nějaký starý hadr, ale kožený kabát! Ale teď jdu na komisařství! To udělal někdo z domu. Když jsem přišel, knoflíky jsem tam měl, tady jsem se rozepínal. Prohlídku! Na to se podívám! Policejního psa. A zavřít!“

„To nedělejte, pane Šupík. My vidíme, co se vám stalo. Třebas vás to mrzelo, v tom jsou kouzla.“

A paní Jedenáctá zabodla oči do slečny Houfkové.

Slečna Ječmínková si oddechla.

Slečna Houfková bledla a se červenalá.

Vzpomněla si na knoflíčky od noční košile, ale bledla nad tím, že ještě někdo zmocnil se knoflíků jejího Vincence.

„Aha, už tě mám,“ řekla si v duchu domovnice, a nahlas povídala: „K čemu pak policejního psa a takové věci. Bude vás to stát peníze, a nakonec takový pes nevyčenichá nic. Ale spolehněte na mne. To udělal někdo z domu, a já to vypátrám zcela jistě. Kabát si dejte vyspravit, to se vypodloží, nové knoflíky se přišijí, a nebude to ani znát. A co se toho druhého týče, nechte to na mně!“

Zatím, co domovnice pronášela tuto řeč, panovalo na chodbě hrobkové ticho. Bylo, jakžto když za onoho času v Delfské věštírně prorokovala Sybilla.

Slečna Houfková pořád bledla a střídavě se červenalá, sousedky kývaly hlavami, domovnice stoupla v jejích očích, a slečna Ječmínková bylo polomrtvá.

„Tak jen si ten kabát vezměte, jak jsem řekla.“

„Ještě ke všemu přijdu pozdě do služby.“

„A mně odjede mlékařka,“ zapískla slečna Ječmínková a byla ráda, že může odběhnout. Byla tam jako na žhavých radlicích a měla pocit, že ji každý vidí skrz halenku.

Když pan Vincenc zavřel za sebou a Aninkou dveře, padla mu Aninka kolem krku a dala se do hořkého pláče.

„Já jsem nešťastná, já jsem nešťastná!“

Pan Vincenc nevěděl, co to znamená, díval se užasle a držel Aninku za ramena. Škubala sebou a vzlykala, až její hlava mu poskakovala na prsou.

„Ale,“ povídal v rozpacích, „já nevím, co se ti stalo?“

„Někdo mně chce tebe odloudit — někdo — ach, já nešťastná, já nešťastná!“

„Ale prosím tě, co tě napadá, kdo by?“

„Ten, kdo ti uřezal ty knoflíky.“

„A kdo to je?“

„Já nevím, některá z domu. Já nešťastná!“

„Ale Aninko, měj rozum!“

„Ona ti učarovala, já to vím, já to vím!“

„Kdo?“

„Ta s těmi knoflíky!“

„Která?“

„Já nevím.“

„No, tohle jsem blázen, jak by mně mohla některá s mými knoflíky učarovat,“ divil se pan Vincenc.

„Jistě, jistě, já to vím, paní Jedenáctá to včera povídala. Co já si počnu, já nešťastná, ty mne nechá-á-áš, a kdybys byl přivázán — — . Slečna Aninka nemohla domluvit, jen tím víc přitiskla se k němu, jakoby ho chtěla držet vší silou, aby ho knoflíky nepřitáhly k té druhé, až pan Vincenc cítil, že má vestu promočenou slzami.

„Tak měj rozum, blázinku, a pověz mi, co a jak, já tomu všemu pořád nerozumím. Povídej, já musím do služby.“

„A nepůjdeš za tou druhou?“

„Ale vždyť kromě tebe žádnou nemám.“

„Ale kdyby tě očarovala?“

„A jdi, to je pověra, přece tomu nebudeš věřit!“

„A neopustíš mne?“

„To víc, že ne!“

„Jistě ne?“

„Jistě ne, když mne nerozlobíš.“

„Mlč, mlč!“ přikrývala mu dlaní ústa. „Já se přeci bojím.“

„Nic se neboj!“

„Kdybychom byli spolu oddáni.“

„To bys se nebála?“

„Ne.“

„A proč?“

„Protože bys byl můj.“

„Ale takhle jsem také.“

Aninka zavrtěla hlavou. „To není to. Dokud nám kněz nesvázel ruce štolou,“ řekla unyle.

„Anebo na to nedali stvrzenku na hejtmanství . . .“

Aninka se rozplakala zase a spustila obě ruce.

„Nic se neboj, na zdar, už musím běžet, a ten kabát si dám spravit.“

Slečna Houfková po odchodu Vincencově sedla v kuchyni na židli, ruce složila do klína a seděla jako hromádka neštěstí. Myslí tálly ponuré myšlenky a rozčilená obráznost, míhající se jako pobouřené včely, vrhala před ní obrazy jeden horší než druhý, nedokreslujíc žádný, zavrhuje všechny. „Kdo má ty knoflíky?“ A přijímalala za věc přirozenou, nepřipouštějící pochybností, že velké, kožené knoflíky s kabátu, jichž se zmocnila ta druhá, přemohly kouzlo jejích knoflíčků s noční košile, jako Mojžíšův had spolkl hádatha Faraonova, a že dovedou čeliti všem knoflíkům, které by ona ještě ustříhalala.

„Ale kdo je má?“

Slečna Houfková, všecka se chvějíc, počala se probírat obyvatelkami domu, jedna za druhou defilovaly před jejím zrakem, a byla tak zaujata touto revuí, že neslyšela ani vrzání dveří a šepot na chodbě, až na její dveře bylo tiše zaklepáno.

„Kdo je?“

Otevřela dveře. Stála před nimi domovnice.

„Tak jdou, mladá paní, musíme to vyzkoumat,“ řekla tiše.

Ač se slečna Houfková už trásla, roztrásila se ještě víc. Clona záhadý měla být odtažena.

Na chodbě už byly všechny. Paní Nespeková, paní Pohlídalová, paní Nekutová, paní Štírková i paní Motlová, stála tam i slečna Ječmínková, všecka ztrnulá, ale odhodlaná práti se za své knoflíky a svůj ideál, jemuž ty knoflíky náležely, s detektivním uměním paní Jedenácté, až do krve. Aby nebylo na ní nic znát a neprozradila se obličejem, zavázala si šátkem tvář, naříkajíc, že jí rozborely zuby.

Paní Jedenáctá přinesla řešeto, nové koště a nůžky.

Nic neříkajíc, stáhla s krku režnou nit, kterou tam měla přehozenou jako mívali staří krejčí míru, provlékla ji prostředkem řešeta, vyvážila jej, nit utáhla, a na oko nůžek, kterým se prostrkává palec, přivázala druhý konec nitě. Pak vzala koště, ulomila z něho metličku s třemi proutky a položila na řešeto tak, že špička přesahovala okraj.

Všechny se zatajeným dechem a užaslými zraky pohlížely na tyto záhadné přípravy. Bylo ticho jako v kostele, nikdo ani nedýchal.

„Tak, už by to bylo,“ promluvila tiše domovnice. „Dívejte se! Budu držet za nůžky a zvednu řešeto. To se začne točit a nakonec až se zastaví, ukáže větvička jako prst na dveře, kde zůstává osoba, která vzala ty knoflíky.“

„Ach!“ vykřikla slečna Ječmínková hrůzou, ale hned se vzpamatovala, a ač se chtěla chytnout za halenku, kde měla schované knoflíky, chytla se za šátek na tváři, naznačujíc, že jí bolí zuby.

A již domovnice pomalu zvedala ruku s nůžkami. Nit se napnula, řešeto se pozvedlo nad zem a počalo se pomalu, tajemně obracet podle své osy.

Slečna Ječmínková zakryla si dlaněmi obličeji. Nesnesla toho pochledu. Březová rafika točíc se s řešetem blížila se k ní. Myslila, že padne. Ale to si umiňovala, knoflíky že nedá.

Sňala ruce, metlička opisovala kruh dál.

V tom vážném, pomalém, přidušeném, ale důrazném hlasem jala se domovnice pronášet neomylné zaříkání:

*Svatý Jene, Kilijene,
pověz ty nám pravdu věrně
z povětrí i ohně, vody,
kdo je vinen téhle škody.
At ukáže tenhle proutek,
v domě tomhle dveře, koutek,
kde zůstává, kdo knoflíky panu Šupíkovi vzal,
každá duše Boha chval!*

Řešeto točilo se zvolna a příšerně dál. Oči všech sousedek, onemělé úžasem hleděly se zatajeným dechem na něj. Tajemná hrůza se jich zmocnila, až jím mráz šel po zádech. Žádná se neosmělila ani sebou hnouti.

Rafika z březového proutku koštěte ztrnule vyčnívající z okraje řešeta byla jak osudově natažený prst vyschlé mumie. Na kom utkví, u koho se zastaví?

Slečny Ječmínkové zmocnila se třesavka. Rafika se blížila k ní. Slečna chtěla úzkostí vzkříknout, ale nemohla. Hrdlo bylo jako staženo. Něco ji škrtilo, hlasivky ochrnuly. Zavakala zuby a ruce přitiskla vší silou na řádra. Ucítila tam pytlíček s knoflíky. Nedá je! Nedá, kdyby se měla o ně prát. Bude kousat, škrabat, kopat, ale nedá. Byla blízko omdlení. Nesmí omdlít. Musí hlídat a bránit knoflíky. Kdyby omdlela, ony by jí je vzaly.

A rafika... Slečna Ječmínková zavřela oči. Cítila bodnutí zrovna do žaludku. Rafika byla namířena na ni jako šíp. Zaúpěla.

„Zuby?“ tázala se soucitně paní Nespeková.

Slečna Ječmínková otevřela zmírající oči.

Řešeto se točilo dál, rafika minula slečnu Ječmínkovou, opisujíc klidně svůj kruh.

Slečna Ječmínková procitla ze své mučivé ztrnulosti. Vydechla z hluboka. Krk se jí uvolnil, hlasivky přišly do normálního stavu. Rozpomenula se, že předstírá bolení zubů a že má zavázanou tvář.

„Ano,“ zašeptala.

„Pst, pst!“ okřikovaly sousedky.

„Dívejte se!“ vybízela tlumeným hlasem paní Motlová, hoříc zvědavostí.

Paní Jedenáctá nedala se vyrušovati. Držíc v natažené před sebou

ruce nůžky, na nichž přivázána byla režná niť s řešetem, připomínala anděla, vážícího dobré a zlé skutky, bohyni Nemesis, chystající odplatu zlému činu, majíc v obličeji výraz Pythie, naslouchající záhadným slovům věštby, přicházejícím z podsvětí, ano, šátek kolem hlavy a kamenná nehybnost svalů v obličeji, odrážejícím jistotu v rozřešení záhady, připomínaly sfingu.

Slečny Ječmínkové zmocňoval se znova nepokoj. Rafika se blížila zase k ní. Chodidla jí začala brnět, v krajině žaludeční cítila opět nepříjemný tlak. Srdce se jí zmítalo v řadrech jako ryba vytažená z hloubky řeky na světlo denní. Ano, pobíhalo jako vězeň ve své cele, když vznikne ve věznici požár.

Slečně Ječmínkové opravdu hořela hlava. Mžitky se jí dělaly před očima. Všecka trnula. Řešeto se zastavovalo zvolna, zvolnoučka zrovna před ní. Už zase zavírala oči, mdloby šly na ni, mrákoty počaly obklopovati její mysl, když v tom řešeto počalo se otáčeti zpět — —.

„Ach,“ vyšlo ze stísněných ňader slečny Ječmínkové.

Paní Nekutová soucitně na ni pohlédla a zakývala hlavou.

Řešeto opsalo ještě půl kola zpět, jevilo tendenci ještě jednou se vrátit, v tom se však zastavilo, jedna jeho půle se sklonila, druhá se zvedla do výše a rafika ukázala vzhůru na schody do druhého patra a mřířila na dveře, které byly zrovna proti schodům.

„Vidíte?“ vzrkla přidušeně domovnice, paní Jedenáctá.

„Vidíme!“ zvolaly všechny.

„Tak to vidíte!“ a vítězoslavně spustila ruku s řešetem.

„Ta?“ tleskla dlaněmi paní Štírková.

„Nikdo jiný,“ přitakala domovnice plna přesvědčení.

„Tak co tomu říkáte, mladá paní?“

Slečna Houfková nebyla sebe mocná. Tváře jí plaly žehem, zapálit o ně mohl. Ústa, opravdu hezká, měla pootevřená, oči vyjelené, bílé, tvárné ruce zaťaté.

„Jestli je to pravda — —.“

„Jak pak by to nebylo pravda? Čistá, božská pravda, na to můžete vzít, mladá paní, jed“, dušovala se domovnice. „To je nemomylná pravda, vzpomenete jednou na mě.“

Slečně Houfkové div nevyskočily z očí slzy.

„A která to? Stará nebo mladá?“ tázala se prostomyslně paní Nekutová.

„Kde pak stará,“ odmítala paní Pohlídalová, „ta ani nevyjde, ta je ráda že dýchá.“

„Kde pak stará, tu není celý čas vidět, ta je opravdu ráda že dýchá,“ zastávala se i paní Nespeková.

„No o staré bych to neřekla, ale ten frac, ta holka, té se to podobá“, poštívala paní Štírková.

„Že podobá?“ zlobila se domovnice. „To ji neznáte. Ale já vím, co jsou takové slečinky z ouřadu zač. Mně to povídáte nebudete. Pozdraví vás taková frajlinka, když vás v domě potká? No tak vidíte! Ještě čeká, že se jí člověk bude klanět napřed. A jen to šustí kolem člověka, jakoby jednoho neviděla. Patky na uších, vzadu uzel takovýhle“ — domovnice dala dvě pěstě vedle sebe — „suknička div ne nad kolena, ale darmo se zlobit! A ty blúzičky, každou chvíliku jinou, co pak to může být? To dá jednomu rozum, to mně žádný nebude povídávat. Tuhle jsem metla schody, lidičky, já myslila, že se zalknu, co to bylo za vůni, když tancovala kolem. Tak to člověku dalo přes nos. Já, věřte mně nebo ne, musila domů a vzít na cukr hofmanské kapky. — A na rukou kruhy takovýhle“ — domovnice opsala kolem levice veliký kruh rukou — „střevíčky, div si v tom nohu nevyvirkne, punčochy macco, řekněte, chodí takhle pořádné děvče?“

„Nikdy!“ vyrazila slečna Ječmínková.

„No tak vidíte! A pak se nedivte, že uřezala panu Šupíkovi knoflíky, aby si ho přitáhla.“

Slečna Houfková zalomila rukama.

Paní Nespeková kroutila hlavou: „Kdo by to byl řekl, vždyť je to děvčátko, ať je jí šestnáct let.“

„A takové žáby jsou zrovna nejhorské. Vždyť je to zrovna spoušť teď, co se děje. Za našich časů podívaly jsme se my některá na mužskýho?“

„Nikdy!“ svědčila rozhodně slečna Ječmínková.

„No tak vidíte! Ale teď se to na mužské lepí, ještě to do školy chodí.“

Sousedky kývaly: „Inu, je to tak.“

„Tak to vidlo!“

„Ale vypadá, jakoby neuměla pět počítat,“ rozvažovala si paní Nekutová.

„Takové jsou nejhorší,“ řekla znalecky paní Štírková.

„Tichá voda břehy bere,“ přidala slečna Ječmínková.

„Jo, taková to umí! Dvakrát, třikrát proběhne kolem mužského, oči sklopené jako lilium, ale po čtvrté, když tak nalákala, jimi šlehne jako lasem, a mužský za ní běží jako pejsek za antouškem.“

Sousedky se smaly, slečna Ječmínková olizovala si rty, slečna Houfková znova lomila rukama, až v nich praskalo.

„Já nechci říci, že by pan Šupík byl takový. To, to! Pan Šupík je pořádný pán, ale to vám chci, mladá paní, říci, dejte si pozor, s těmi knoflíky se mi to nelibí a páni jsou všelijací. Jsou ženatí a nestojí za nic, což když jsou jen tak.“

Slečna Houfková zbledla. Domovnice byla spokojena, že si schladila žáhu na těch Loskotových a té Houfkové že to tak vlepila. Slečna Ječmínková byla jako znova zrozená, že to tak šťastně dopadlo, a vůbec i všechny ostatní cítily se spokojenými, asi tak, jako hladový po vydavném a chutném obědě. Ba ještě více.

„No, musím jít uklízet,“ řekla paní Jedenáctá.

„My také,“ řekly ostatní.

„A mně jistě mlékařka ujela,“ zafňukala slečna Ječmínková.

„Tak vám mockrát děkuji, paní domovníková,“ přemáhajíc se, aby byla co nejklidnější, řekla roztreseným hlasem slečna Houfková.

„I nemáte, mladá paní, zač, rádo se stalo, já každému ráda posloužím,“ bylo slyšet ještě paní Jedenáctou, i když ji už nebylo vidět, ani její koště, nůžky a řešeto.

* * *

Slečna Ječmínková přiběhla s mlékem a žemlemi zpět jako na koni. Postavila oboje na stůl, strhla si šátek z tváře, hodila jej na postel a začala tančit po světnici.

„Nic nevědí! Nic nevědí! Ta čarodějnica hloupá.“ A Vincenc. Ah drahý můj Vincenc bude můj! Můj, můj, musí si mne vzít, kdyby byl řetězem připoután! Té Houfkové, té fifleně ho nenechám a nenechám!“

Při tom tiskla hubené ruce na jupku, pod níž měla pytlíček s knoflíky ze šoferského kabátu pana Vincence Šupíka. A protože jí to bylo málo, vytáhla pytlíček za pentličku u krku ven a líbalá ho vášnivě dlouhými polibky.

Potom rozdělala oheň, postavila mléko na plotnu a mlela kávu. V radostném nadšení přidala dnes několik zrnek více, aby bylo dobré.

Pak se najedla a vyndala si ze skříně lepší šaty. Teď je jako nevěsta, musí na sebe dbát. A bylo jí do smíchu, když si pomyslila, že mají podezření na tu malou slečinku Loskotovou z druhého patra.

Slečna Ječmínková se smála, tonula v radosti, že to tak dopadlo a v blaženosti, když si představila, jak to bude v krásné budoucnosti, až bude paní Šupíkovou. Až přimhouřovala slastí oči jako kočka, která vylezla ze sklepa, kde smlsala sladké smetany, na sluneční světlo na dvůr. A jak je přimhouřila, hned v tajemném přítmí zjevovala se jí osmahlá, výrazná tvář s malými knírky, pronikavýma očima, s energickou bradou, s pěšinkou na hlavě. Nechtěla jich už ani otvírat.

A naproti přes chodbu stála slečna Houfková, rukama držíc si hlavu. V srdeci ji bouřil uragan hněvu s lítostí, a v té čině letěl běz žárlivosti.

Tiskla si spánky, tlačila dlaněmi proti sobě, neboť hlava nemohla odolat tomu zvření a hrozila rozkočením.

Ale nebylo to nic platno. Nemohla zdolat všecky ty návaly rozbouřených citů a představ. Spustila ruce na stůl a sklesla na židli. Hlavu položila na ruce a dala se do pláče. A při tom naříkala: „Já nešťastná osoba! Já jedna nešťastná! Co mne to potkalo, co mne to jen potkalo! Proto je Vinc takový divný, hned pro všecko se na mne hněvá. Už jsem ho omrzela, už se mne nabažil, a já myslila, že si mne vezme!“

V tom si vzpomněla, ze nesmí naříkat nahlas, že by jí bylo ven slyšet. Ale žal ji zmáhal, že za chvilku naříkala zas a běhala po kuchyni a po pokoji a lomila rukama.

„Knoflíky mu uřezala! Já bláhová si ustříhám jenom knoflíky od staré košile, a ona velké knoflíky od jeho kabátu!“

A tu ji popadla veliká zlost. Představila si slečinku Loskotovou, takové drobné vyžle, naparáděné a vymoděné, a už ji to roztrásalo. Přestala lomit rukama a zaťala pěstě. Slzy jí rázem na tvářích uschly. Vypařily se jako krúpěje na horké plotně. Tváře jí opravdu žhnuly. Té že má ustoupit?

„Nikdy!“

To „nikdy“ vykřikla a zadupala nohami. Knoflíky musí dostat, kdyby jí je měla vyškrábat z očí. Ano, oči jí vyškrábe, aby už jimi nemohla kroutit po Vincim, ty patky na uších jí vytrhá... A slečna Houfková představovala si, co všecko jí udělá. Krvežíznivé nápady zrovna se jí hrnuly, nabízely se, a ona je všecky přijímala, jako když vojevůdce verbuje námezdné žoldnéře, hlásící se do jeho služeb.

A té staré, té její mámě taky zahraje! Aby si hleděla své dcery, aby nenadbíhala pořádným, zadaným mužům. Je jedna jako druhá....

V druhém patře ve svém bytě uklízela paní Loskotová. Ráno dala peřiny vyvětrat, nyní stlala obě posteče, svou a dcerinu. Každou chvíli musila přestat a odpočinout si. Bylo na ní patrno, že trpí vleklou nějakou chorobou. I postava její byla sehnutá. Ač byla něco teprve přes padesát let, vypadala hodně staře. Utrpení a pohromy života nechaly hluboké stopy na jejím čele a podryly její zdraví. Nikdy neměla ustláno na růžích, ale od smrti svého muže, malého úředníčka, zápolila s životem, těžce překonávajíc jeho strohost! Všecky své děti pochovala, jen Lilinka jí zbyla, její radost, světlo očí jejích, hůl stáří jejího, jak se v duchu vyjadřovala slovy starého Tobiáše, jenž tak blahoslavil zdárného syna.

A Lilinka byla hodná dceruška. Teď už jako stenotypistka v bankě byla úlevou a podporou své matce. Obě byly skromné a tiché, milovaly se a těšily se z urovnáných poměrů. Nebylo jim už třeba zápasit s bídou. Malá pensička matčina byla rozmnožena služným dceřiným, ano, proti dřívějšku byl to blahobyt. A Lilinka rozkvétala v něm, jako květina v příznivé půdě. Jako růžička voněla zdravím, radostí ze života a nevinností.

Ani zdaleka jí nepřišlo na mysl, co jí chystá slečna Houfková z prvního patra.

Paní Loskotová byla v pilné práci. Stála mezi plotnou a stolem, na stole byl kamenný hrnek a v něm naběračka. Tou nabírala z hrnu řídké těsto a lila je do lívanečníku na plotně. Pak zase přendala vidličku do pravé, a když lívaneček začal na vrchu blednout, tuhnout a bublinky už se na něm nedělaly, podstrčila pod něj vidličku a obratně jedním hnutím ho obrátila, aby se opekl i na druhé straně. Protože jich měla na lívanečníku pět, dalo to starost.

Ale stará paní to už dělala mechanicky. Ruka sama sahala po mašlovačce, trčící z hrnečku s převařeným máslem na kraji plotny, po sběračce na stole, obrácela, vydala do misky v troubě, a ještě mezi tím některé mastila a sypala cukrem a skořicí, některé mazala povidly a sypala syrečkem, aby až přijde Lilinka z kanceláře, mohla néstí na stůl.

Tak se jí to pěkně dělalo, až radost.

Oheň pěkně hořel, plotna byla rozpálená, ale lívanečník nepřipaloval, lívanečky byly jako malované, stará paní se pěkně vyhřála, rheumatismus jí polevil a myslí jí zněla melodie písničky, kterou měla v mládí tak ráda:

„Tam v tichém, dálném údolí.“

V tom se strhl venku na schodech nějaký křík, rámus, pláč.

Paní Loskotová pootočila ucho ke dveřím, ale nedala se vyrušovat. Ani jí nenapadlo, aby vyšla ven, co se to děje. Když se perou, ať se perou. Ona mezi ně nešla, se žádným nic neměla, potkala, pozdravila, poděkovala a dost.

Ale křík byl náramný, bouchání, dupání, a teď se jí zdálo, že to je hlas její Lilinky.

„Matinko! Matinko!“

Dech se jí ztajil, oči jí vystoupily, hodila lívaneček i lžíci do povídel, odstrčila na dveřích závorku a skočila ven. „Já ti dám matinku, ty sloto jedna nestydatá, tu máš maminku. A knoflíky sem! Já ti povím, řezat mužským knoflíky! Fifleno, tu máš! Budeš mně odluzovat muže, tajtrlice jedna!“

To křičela slečna Houfková, a jak křičela, zpracovávala oběma rukama slečinku Loskotovou.

Slečinka Loskotová bránila se co mohla. Chránila si obličej, chytala si hlavu, držela si tvářičky, nastavovala ruce a při tom křičela:

„Matinko! Matinko!“

Toto zvolání vytrhlo starou paní z ohromení, že konečně mohla ze sebe vypraviti:

„Necháte ji! Vy osoba sprostá, necháte ji! Vždyť je to má dcera!“

„Caura nestydatá je to,“ zuřila slečna Houfková, „a vy jste zrovna taková, na mužské líčíte, jím čarujete. Knoflíky sem!“

Stará paní skočila dolů se schodou k dcerušce, slečna Houfková však nepustila. Dřív křičely jen dvě, teď křičely tři a tahaly se v jednom chumlu. Paní Loskotová chtěla Lilinku zachránit a vytáhnout ji ze spárů zuřící slečny Houfkové, slečna Houfková však nechtěla ji pustit, dokavád nedostane knoflíky.

Zmocňoval se jí až zoufalý hněv, když si pomyslila, že ta žába přitáhla by si tím talismanem jejího Vincence. Až jí přeskakoval hlas, jak volala: „Knoflíky sem, nebo tě rozpáru!“ A znova se vrhla na Lilinku.

„Anna! Co je to? Hned ji nech a pojď domů!“

Dole u schodou stál pan Šupík. Vyběhl k zápasící skupině a chytil Aninku za rameno.

Byla rozběsněna jako Bellona, bohyně války.

„Tahle běhna ti uřezala knoflíky!“ ukazovala na slečinku.

Slečinka Loskotová stála uprostřed schodou jako otrhaná hruška. Klobouček pošlapaný na zemi, uzlíček vlasů vzadu rozpletěný, vláničky vystouplé, vlasy napřed rozcuchané, blúzička v pasu byla vytažena, střevíčky odřené a pošlapané. Celá se třásla. Nohy jí klesaly, ústa sebou škubala, víčka oční mžikala. Modřiny a poškrabaniny začaly bolet. Dala se do pláče.

„Jaké knoflíky! Co mluvíte o knoflíkách?“ křikla rozzlobena paní Loskotová. Brada se jí třásla, v náruči tiskla k sobě Lilinku a na slečnu Houfkovou metala z očí blesky.

„Ty, co uřezala mému z kabátu!“ rozkřikla se slečna Houfková.

„Co si to myslíte? vy jedna! Moje dcera bude někomu řezat knoflíky! Vy, vy, vy jedna!“

„Jen nezapírejte, my to víme zcela určitě. A když je nedá po dobrém, ouřad ji donutí. Sebrat ji dám, zavřít ji dám!“ rozčilovala se slečna Houfková. „Od toho jsou tu ještě ouřady a policie! Celý kabát zkazit, a mužské lákat, na to je arrest.“

„Anna, mlč, a pojď domů!“ přísně velel pan Šupík.

„A naposled už jste se smluvili, už ti udělala, už jste se slezli!“ vyjekla slečna Houfková a změřila Vincence hrozně zuřivým pohledem. Kdyby pohled usmrcoval, byl pan Šupík probodnut skrz na skrz. Ale slečna Houfková obracela už oči vzhůru, hlava se zvrátila do zadu, a zalomené ruce vznášely se do výše, a když už nemohly dál, klesly na čelo.

„Ah, já nešťastná! Já nešťastná!“

Sousedky nahore i dole, nad i pod schody dýchal yen napolo a všechnu energii soustřeďovaly v očích, aby jim nic neuniklo. Jedinou slečnu Ječmínkovou nechávaly tyrády té Houfkové chladnou, docela jí to přála, ale neměla čas na ní se dívat. Její oči utkvívaly na panu Šupíkovi, a to ji rozehřívalo vždy víc, jako rozpálená plotna rozehřívá hrnec s vodou. Panu Šupíkovi bylo hanba, jak tu stál, za sebe i za Aninku.

„Anna, povídám, pojď domů a nedělej tady lidem divadlo!“

„A co knoflíky? Ty jí necháš?“

„Paní,“ povídala paní Loskotová na slečnu Houfkovou, „tohle já tak nenechám, tohle musí k soudu. Tady jsou svědci.“

Jak sousedky slyšely o svědcích a soudu, obrátily se na patě a ty tam, zmizely ve dveřích. Jenom slečna Ječmínková, zadívaná na pana Šupíka, neslyšela, co paní Loskotová říká a zůstala stát.

„Takhle nařknout mou dceru, že někomu uřezala knoflíky, to se musí dosvědčit. A takhle ji přepadnout, vždyť chudinka bude mít z toho nemoc. Hned zavolám doktora a uvidíte. A ona že se slízá s vaším pánum? Tady ho máte, ať řekne. Ona chudinka neví ani, co to obnáší a tohle má slyšet.“

Lilinka, hlavu zabořenou v mamince plakala pořád. Byla jako uhoněný ptáček. Myslila si na svého Otika, kdyby ji tak viděl Otík, a takovýhle šofér. Ne! Plakala ještě víc.

„Neplač,“ hladila ji maminka, „a pověz, jak to bylo?“

„Já, já jsem šla domů, a, a ona tady za mnou vy-vyběhla ze dveří a sko-či-la na mne,“ štkala Lilinka.

„A šla jsi někdy s panem Šupíkem?“

Lilinka vrtěla hlavou, nepozvedajíc jí, že ne. „Já ho ani neviděla.“

„Tak vidíte!“

„A uřezala's mu nějaké knoflíky?“

„Ale mami!“ vymrštila se Lilinka.

„Tak pojď domů!“

Slečna Houfková viděla už, že se přenáhlila a vyvedla hloupost. Stála tu uprostřed schodou a nevěděla čí je. Vincenc, když viděl hlavy sousedek vystrčené ze všech dveří, jak mají z toho radost, a tu starou pannu vedle sebe, jak se na něho dívá, rozlobil se na Aninku a bouchnul za sebou dveřmi. Slečna Ječmíková odběhla také, Lilinka sebrala svůj našlapaný klobouček a dala se od malinky odvést, sousedky vtáhly hlavy dovnitř a zavřely dveře.

Slečna Houfková stála tu sama.

Když přišla zkroušeně domů, Vincenc měl na zemi rozložený dvoudílný veliký ruční kufr a skládal do něho svoje prádlo a šaty.

„Vincenc, pro Boha tě prosím, odpust mi to!“

Vincenc nehnul ani brvou a zachmuřen jako noc, skládal svoje věci dál.

Aninka pověsila se na něho. Věliké slzy jako hráchy padaly jí z očí.

„Pro Boha tě prosím, Vincenc, nehněvej se! Já za to nemohu, to ta domovnice je vším vinna, ta nám namluvila, že ta Loskotová uřezala ty knoflíky, abys se do ní zamílovat, a řešeto ukázalo na jejich dveře.

„Jaké řešeto?“ řekl Vincenc krátce a ostře.

„No, ona přinesla řešeto a čarovala s ním, kdo ty knoflíky uřezal.“

„Blázni! A ona tomu věří, a udělá takovou ostudu.“

„Když tě mám ráda a bojím se o tebe. Domovnice nám říkala, kdo uřeže někomu knoflíky a nosí je, že se musí do něho zamílovat a musí za tím, kdo ty knoflíky má. A tobě je někdo uřezal.“

„Tak, proč jsi je neuřezala sama?“

Aninka viděla, že už má vyhráno. Posadila Vincence na židli, sedla si k němu, vzala ho okolo krku a řekla šelmovsky: „Vždyť já ti uřezala, ale jenom u staré košile, tady u té“ — vytáhla z kufru nejspodnější košili — „ale ta slota, vidíš, já se přeci o tebe bojím, má včtě, a ty tě potáhnou. Ale ty se nedáš, viď? Řekni, že se nedáš a zůstaneš u mně.“

„Dám, protože tys taková pověrečná, houpá bába. A kde máš ty knoflíky od košile?“

„Tys mi je rozházel.“

„A té druhé je rozházím také; jen že jí to bude mrzet. Jak já na to přijdou!“

„A co chudáček ta Loskotová?“ litovala Aninka.

„No, ty tě budou žalovat. Přepadení, na cti utrhání, ublížení na těle, poškození majetku …“ vypočítával Vincenc. „Nechtěl bych být na tvém místě.“

„Vidíš, to všecko pro tebe,“ zvolala Aninka pláčky, „a ty mně chceš odejít!“

„Ba ne, pro tvou pověru, že věříš houpým ženským a takovým čarodějnícím, jako je ta domovnice, a pak vyvádíš takové věci.“

„Já už nebudu, jen mně to odpust.“

„A co Loskotovy?“

„Já nevím, Vincičku. Moc jsem jí ublížila?“

„To si myslím.“

„Ale ona mne pokousala také, koukej!“

A Aninka odhrnula rukávek bluzičky. Na bílé vypuklině svalu růžověl se oblouček, otisk Lilinčiných zoubků.

Vincenc se musil smát.

„Ty se směješ, ale mne to bolí.“

„Mělo by tě to hodně bolet, abys už byla moudřejší. To víc, i červ se brání, když je tisknut, a tys přepadla to dítě jako drak.“

„Co uděláme?“ řekla Aninka málomyslně.

„Já nic. Já jí nic neudělal, nemusím nic napravovat.“

„Ty jsi zlý! Já půjdu a odprosím ji.“

„Tak je to dobré. Aninko, tak se mi líbíš. Za to tě mám zase rád.“

„A neodejdes mi?“

„Ne.“

„A nešel bys se mnou tam nahoru? Já se bojím.“

„Pojď.“

Pan Šupík a slečna Houfková vyšli spolu ze dveří, které byly hned u schodou.

Naproti slečna Ječmíková měla pootevřené dveře, a jak viděla

vycházetí pana Šupíka, vyběhla z nich jako náhodou. Avšak za ním šla slečna Houfková.

„Protiva,“ zasykla si slečna Ječmínková mezi zuby a honem se vrátila. Nedozavřela však a poslouchala, kam jdou.

„Opravdu, jdou k těm Loskotovům,“ potvrdila si. „Co tam chtějí? To bude kravál! Budou chtít knoflíky.“ A položila si plochou pravici na prsa a levicí si ji tam ještě tlačila v sladkém roztoužení.

Pan Šupík zaklepal. Nikdo se neozýval. Zaklepal ještě jednou.

„Volno!“

Ve dveřích z pokoje do kuchyně stála paní Loskotová. Na jejím utrápeném obličeji bylo lze číst překvapení.

„Paní Loskotová, prosím vás, dovolte, aby tu moje, mohla vás a slečnu odprosit.“

„Prosím vás, paní,“ přiskočila slečna Houfková, „tolik vás prosím, odpusťte mně to, já nevěděla, co dělám.“

Stará paní byla nejen překvapená, ale docela užaslá. Nevěděla, co hned říci.

„Co pak já, ale moje dítě, ona, chudátko, bude mít z toho smrt, podívejte!“

Stará paní ustoupila ze dveří a rukou ukázala do pokoje. Na kanapátku ležela tam Lilinka na znaku, příkryta pokryvkou, na hlavě obklad.

„Slečinko, prosím vás, nehněvujte se na mne, já jsem nešťastná, co jsem vám to udělala! Prosím vás, odpusťte mi to!“

Kámen by se byl ustrnul nad Aninkou, jakým zkormouceným hlasem lkala o prominutí. Skrčila se u kanapátka a sepnula ruce.

Lilinka vystrčila z pod pokryvky svou ručku. Aninka ji chytily. Byla horká. Zvedla si ji ke skloněné hlavě k očím, v nichž byly slzy.

„Já vám to odpouštím, ale proč jste mně to udělala?“

„Když jsem myslila, že jste mu uřezala ty knoflíky.“

„Věřte mně, paní Šupíková,“ povídala stará paní slečně Houfkové, „já jsem z těch knoflíků celá pitomá. Jak to vlastně je?“

„To spískala ta naše domovnice. Tuhle dole povídala o jednom děvčeti, jak uřezalo jednomu ženichovi knoflíky a nosilo je u sebe, a ženich jak nechal nevěstu a šel za tím děvčetem, co mu učarovalo. A do rána někdo uřezal mému knoflíky u koženého kabátu. Přišel

Vinci ze služby v dešti, pověsil kabát na dveře, aby okapal, ráno jej chce vzít, a knoflíky i s kusy kůže pryč. To víte, jak mně bylo!“

„Ale jak jste si jen mohla myslit, že to udělala Lilinka?“

„To zas byla vinna ta naše domovnice. Když se to stalo, přišla s koštětem a řešetem, že odkryje toho, kdo to udělal. Pověsila řešeto za provázek na nůžky, na řešeto dala z koštěte metličku a začala čarovat. Kam ta metlička ukáže, až se řešeto zastaví, na které dveře, tam že je ten, kdo to udělal.“

„A ukázalo to na nás?“

Slečna Houfková rozpačitě kývla.

„Milá paní,“ povídala paní Loskotová, „to je čirá pověra a vyložený hřich, něčemu takovému věřit. Kdo zná svoje náboženství, ten ví, že bez vůle Boží se nic neděje, a když něčeho chce dojít, na co nestačí, nebo chce se něčeho uchránit, tak prosí o pomoc Pána Boha: Je-li tvá svatá vůle, Pane Bože, a není-li to na škodu spásy mé duše, dej mi, zač tě prosím, a nečaruje. To myslíte, že vám knoflíky z pánova kabátu dovedou odloudit vašeho pána? Když je hodný a máte se rádi, tak vám zachová věrnost, kterou vám u oltáře slíbil.“

„Kdybychom byli svoji,“ zaplakala Aninka, „ale my nejsme sezdání, a proto mám o něj strach. Co by ze mne bylo?“

„No mlč, nepláč Aninko!“

Stará paní kývala hlavou: „Vidíte, pane Šupík, jak to je. Jestli jí máte opravdu rád, můžete se na to dívat, jak vám pláče? Já jí to ráda věřím, jak jí je. Co pak se nemůžete ženit?“

Pan Šupík se červenal. „Inu, neměli jsme nic zahospodařeno...“

„A já mám nevlastní matku, a ta mne vynála, že jsem s ním mluvila...“

Lilinka myslila na svého Otíka.

„Pane Šupík, vezměte si vaši slečnu, a já vám půjdu s maminkou na veselku,“ ozvalo se z kanapátka.

„A nebudeste ji žalovat?“

„Vždyť jsem ji to odpustila. Vidě, matinko?“

Slečna Houfková padla na Lilinku a jala se ji líbat. Lilinka sáhla po obkladu na hlavě, stáhla ho a pustila na zem. Na tvářičkách byly červené skvrny po dlaních slečny Houfkové.

„Vezmeme se! Vezmeme. Ale musíte jít na naši veselku,“ po-
vídal pan Šupík.

„Vincenc!“ vzkřikla Aninka, vyskočila a padla mu kolem krku.

„Tak je to dobré,“ povídala stará paní.

„Ale musíte počkat,“ nabírala Lilinka do pláče, „já mám oteklé
tváře a všecko mne bolí. Ani nebudu moci do kanceláře odpoledne.“

„Slečno Lili, pro Boha, neplačte, mně to utrhne srdce,“ prosila
Aninka.

„Do ouřadu nemůžeš, musíš ležeti.“

„Ale musíme to tam vzkázat, že jsem nemocná.“

„Já tam dojdou, dnes mám prázdro, auto je také v léčení.“

„Ale co řekneme?“ ptala se paní Loskotová.

„Že jsem přišla k úrazu na schodech. A nebudeme lhát.“

Pan Šupík spěchal slečnu Lilinku Loskotovou omluvit v kanceláři.
Vzal na sebe lepší kabát, a rád, že to tak všecko skončilo, zapálil
si cigaretu a vycházel ze dveří.

„Vinci!“

Pan Šupík ani nedozavřel dvěře, vrátil se — volala ho to Aninka
— ale v malé chvíli již vycházel zas.

Slečna Ječmínková, stojící stále na stráži, viděla, že se pan Šupík
chystá odejít, a využivši okolnosti, že se vrátil, vyběhla ven, se-
běhla se schodů, dole počkala, a když slyšela, že za chvíli zamýká
dveře, jde po chodbě, sestupuje se schodou, šla proti němu, jakoby
šla náhodou odněkud. Srdce jí bušilo jako větší výbušný motorek,
pod jeho údery až se všecka rozechvívala, krev jí v žilách přímo
stříkala, ale ovládla se vší silou, aby šla co nejpůvabněji, nejlehčeji,
nadnášivě, graciosně. A ač toto úsilí vyčerpávalo takořka všecku
její snahu, dokázala i to, že měla oči sklopené a nezvedla jich, ač se
musila zuby nehty držet.

Tak se minuli na schodech.

„Viděl mne? Díval se na mne? Co si myslil? Jak mu bylo? Jak
se díval?... Bušilo mu srdce? Plálo mu oko? Zamiloval se?...“

Tisíce otázek naskakovalo slečné Ječmínkové na mysl, když se
ocitla za dveřmi svého příbytku. Až se všecka udýchala. Co by za
to dala, kdyby to věděla! Ale dobré udělala, že se nedívala a měla
sklopené oči. Jak to povídala paní Jedenáctá, že se to dělá? Dva-

krát, třikrát jít kolem, jakoby nic, oči sklopené, to upoutává, až
po čtvrté se podívat, šlehnout okem, přímo do očí... A slečna
Ječmínková, jak si to připomínala, zároveň to dělala. Sklopené její
oči najednou sebou švihly, blesky a upřely se na jeden bod před
sebou ve výši. Představovala si, že to je pan Šupík, a že mu jimi
chce povědět všecko. Svoji touhu, svoje nadšení, svoje zbožňování,
vzdání se a vůbec vše.

„Vše, vše!“ šepotala svými rozhoužením okorálymi rty a vztáhla
ruce do výše.

Předmět jejího zbožnění však se nehýbal a ani dost málo nereagoval na tak zřetelně projevované sympatie. Slečně ruce klesly,
nadšení v očích pohaslo, a zklamání dostavilo se na celé čáře. Ne-
bylo jinak možno. Byla to jenom plácačka na mouchy, postavená
v koutku na okně, k níž vztahovala svoje ruce.

Ale, ať! Nebyl to on, ale má jeho knoflíky, a ty ho přitáhnou.
Neodolá a přijde. Přijde! Přijde! Ví to tak jistě, cítí to tak jasné,
že ani dost málo nemůže pochybovat. A vřele přitiskla knoflíky
k řadám. Kdo ví, jestli ji nechtěl zastavit? Třebas ji chtěl už
osloviti! Snad si netroufal. Ona měla oči sklopené. Zdála se mu snad
nepřístupnou, a to jej odradilo. Chladnou, to ho zdrželo. Až šly
na ni mrákoty, když si to pomysila. Měla chuť rozeběhnout se za
ním a napravit to. Běžela k oknu, vyklonila se ven, že viděla od
jednoho rohu k druhému, ale ovšem po panu Šupíkovi nebylo už
ani památky.

„A jestli pak jsem šla dost mladistvě, elegantně, půvabně, zají-
mavě?“ A slečna Ječmínková připomínala si, jak šla, napodobila
svou chůzi, držení těla, sklon hlavy. Nebyla s sebou spokojena.
Mohlo to být lépe. Ovšem, byla tolik překvapena, bylo to tak
náhle, on šel tak neočekávaně! Po druhé půjde ještě půvabněji.
Lehce, graciésně. Slečna Ječmínková začala to zkoušet. Cítila, jak
to musí vypadat. Tak, jak to četla v jednom románu: „Krok její
byl, jako když hraje. Kráčela jako jarní vánek po orosené trávě.
Stébla se neohýbala a ani krůpěj rosná neskanula pod dotekem její
gazelí nohy.“ Ano, tak musí jít, aby uchvátila. A slečna Ječmín-
ková začala chodit po kuchyni po špičkách, nadnášela se a natřásala
jako třasořídka.

A že se na něho nepodívala, to bylo dobré. Ať touží, ba, ať se trochu trápí. To nemůže škodit.

A jak jí to slušelo, když měla sklopené oči? Běžela k zrcadélku, aby se podívala. Když však měla víčka spuštěna, nic neviděla a když je zvedla, viděla vybledlé modré oči, modravé kruhy pod nimi, špičatý modrající nos, pod ním štětiny, ještě níže promodralé rty a všude závoj drobných vráseček.

Ale nerozbila zrcadélka, nehodila je na zem a nepodupala. Co bylo to všecko proti kouzelné moci knoflíků? Pověsila zrcátko na své místo, přitáhla konvičku, v níž vařila kávu, doprostřed plotny, vzala pohrabáč a prohrabávala popel v peci, když zaslechla dole známé kroky.

„On!“

Vyskočila, pohrabáč nechala v peci, ruku otřela si o sukni a vyběhla ven. V prostřed schodou se setkali. Zapomněla, jak chtěla kráčet. Nohy jí v kolenou klesaly. Měla je jako centy. Tváře jí hořely, oči měla sklopené. Již se jí blížil. Hlava se jí točila. Již, již jsou u sebe. Ještě okamžik, a on ji mine. Najednou sklopené oči její sebou švihly, bleskly, zahořely a jako dva šípy utkvěly v zracích pana Šupíka.

„Co ta ženská blázni?“ podivil se pan Šupík, zavrtěl hlavou, v rozpacích si sáhl pod nos, kde měl kartáček a v chůzi obrátil se za slečnu Ječmínkovou. Slečna Ječmínková byla otočena také, a její oči jako transparenty její duše hlásaly vnitřním ohněm vše, co chtěla prozraditi, touhu a nadšení, zbožňování, vzdání se.

Trvalo to jen okamžik, ale panu Šupíkovi to nešlo z hlavy.

Sel k Loskotovům oznámit, jak pořídil v kanceláři, pan šéf že vzkazuje brzké zotavení, a pak šel domů.

„Vidíš, jak je to hezké, když jsi doma,“ pravila Aninka. „Když mám být pořád sama, je mi smutno. Přála bych si, aby se tvůj automobil porouchal aspoň třikrát týdně.“

Obskakovala Vincíčka, udělala dobrou svačinu, dívali se spolu z okna do ulice, on jí zlobil tím, co v poledne vyvedla na schodech, líčil jí velikými nadsázkami jak vypadala, že byla jako amazonka, že to byla dívčí válka, ona že byla divokou Šárkou. Aninka se dur-

dila, tahala ho za vlasy, zacpávala si uši, pak ho honila po pokoji, a když prohlásil, že má hlad, jala se připravovati večeři.

„Ale máme jen knedlíky od oběda.“

„To je málo.“

„Pěkně ti je opeču.“

„Když to je pořád málo.“

„Dám ti do nich vajíčko.“

„To je ještě málo, protože na mne zbuďe jen půl.“

„Tak tam dám dvě.“

„To už je víc, ale ještě je to málo.“

„Tak vís co, koupíme si k tomu kousek uzeného.“

„To si nechám líbit.“

„A kdo pro ně dojde? Musím se obléknout.“

„Počej, já pro to doskočím.“

A pan Šupík byl hnedle hotov. Vzal kabát, posadil si čepici na hlavu, zapálil si cigaretu a šel.

Slečna Ječmínková slyšela ho jít. Běžela k oknu. Viděla ho vcházet v ulici k uzenáři. Neodvracela oči od vchodu do krámu. A když pan Šupík za hodnou chvíli vyšel, strkaje do kapsy láhev piva a v ruce nesa balíček, vzala sklenici a šla k vodovodu, nechávajíc otevřené dveře.

Slyšela jeho kroky dole v domě. Jala se vyplachovat sklenici. Sel po schodech vzhůru. A když vykročil na chodbu, obrátila se od vodovodu přímo proti němu. A její oči volaly: „Což nechápeš?“ A co neřekly oči, dopovídala libezný úsměv.

„Rachejtle stará,“ pomyslil si pan Šupík a svraštil obočí.

Ale toho už slečna Ječmínková neviděla. Přešla. Ruka se sklenici se jí třásla, až voda šplíchala ven. Ale přeci ve dveřích se otočila. Leč pan Šupík už zmizel za jejich dveřmi, nesl teplou krkovičku a pospíchal.

„Co se mračíš?“

„Mračím se?“

„A jak!“

„Ještě?“

„Už ne.“

A při jídle co chvíle myslil na tu... slečnu Ječmínkovou.

„Vždyť ti to vystydne, jez!“

Pan Šupík se dal do jídla.

„Nechutná ti to? Vždyť je to dobré!“

„Dobré.“

Aninka pozorovala Vincence po očku.

V tom Vincenc vyskočil, „Ona je má, nikdo jiný!“ a položil vidličku i nůž, a než Aninka se vzpamatovala, byl ze dveří.

Třemi skoky byl přes chodbu a vletěl do dveří bytu slečny Ječmínkové.

Slečna Ječmínková držela v ruce zrcátko a dívala se do něho. Zvedla hlavu a div nevykřikla. Bylo jí, jakoby ji někdo chytil za útroby a jedním škubnutím strhl je dolů. Ale přeci pustila zrcátko, vztáhla ruce a rozevřela náruč. Kouzlo účinkovalo, výsledek byl překvapující. Pan Šupík stál přední.

„Vincenc! Konečně jsi přišel!“

Vincenc! mohla zvolat ještě hlasitě, ale to ostatní jen šepotala. Pak si zakryla oči a jakoby slepě měla se vrhnout do propasti osudu, běžela se vrhnout panu Šupíkovi do náruče. Ale pan Šupík ustoupil, a ona necítíc to, do čeho se chtěla vrhnout, ač postoupila již také do předu, spustila ruce z očí.

„Slečno!“ vzkřikl přísně pan Šupík, „vy máte moje knoflíky!“

Slečna zbledla, zapotácela se, musila si sednout. Ale hněd vyskočila. Musí si ho vybojovat, a v sedě to nepůjde. Knoflíky jí ho přitáhly, je zde, musí si ho udržet. Sáhla si jednou rukou na řadu a kroutíc očima, zašeptala: „Talisman lásky — —“

„Tedy se přiznáváte, že jste mi je z kabátu uřezala?“

„Ach, což jsem mohla jinak?“ zadeklamovala slečna, zrovna jak četla v tom románu.

„Tak je žádám zpět!“

„Nikdy!“ vzkřikla slečna slavnostně a přidržela si pytlíček s knoflíky za řadu ještě druhou rukou — — — — —

Jakoby blesk z čista jasna udeřil a zrovna do stolu před Aninkou, zůstala sedět všecka omráčena, sousto v ústech, vidličku v levé, nůž v pravé, oči vyjevené na dveře, kde zmizel. A jako druhý blesk by projel jí samotnou, projela její, již se sbírající myslí, jeho slova: „Ona je má, nikdo jiný!“

Kdyby šlápla na špendlík, nebyla by mohla více vykřiknouti, než vykřikla v tom okamžiku. Zalomila rukama a vyskočila. Tato rána byla pro ni příliš krutá. S výsluní spokojenosti a dobrých nadějí, vržena zpět do beznaděje a zoufalství! Odvržena, zamítnuta! Zamíloval se do jiné! „Ona je má, a nikdo jiný,“ a utekl k ní!

Ale než tohle domyslila, byla již na schodech do druhého patra, jako bezduchá padla na dveře u Loskotů, a protože nepovolily bylo zastrčeno, jala se do nich bušit oběma pěstěma a kopat oběma nohami.

„Otevřete! Otevřete!“

Paní Loskotová všecka vyděšená s chvějící se rukou odsunovala závorku, ale protože slečna Houfková vyrážela už dveře vší silou, vrázejíc do nich celým tělem jako beranem, nemohla jí odstrčit. Tím rozčílení slečny Aninky jenom vzruštalo. Nevěděla už, co má dělat. Kdyby bylo možná do dveří se zakousnout, byla by se zakousla a vykousala v nich díru, i kdyby si měla všecky své perličky vylámat.

Konečně se staré paní Loskotové podařilo odsunouti závorku, a slečna Aninka, nejsouc na to připravena, vletěla dovnitř skoro po hlavě.

„Pro Boha, slečno, co se zase stalo?“ žasla stará paní a strachy si přidržovala obě ruce na uších.

„On je tady, on sem běžel!“

„Prosím vás, kdo? Já ničemu nerozumím.“

„Můj! Vincenc!“

„Váš pán? Bože chráň! Přišel říci odpoledne, jak pochodil v kancláři a hned odešel!“

Třesouc se na celém těle, jako splašený oř, kterého právě chytili, stála tu Aninka a dívala se zaraženě na starou paní. Vypadala příliš pocitivě, aby se jí mohlo nevěřiti.

„Tak tu není?“

„Ani pomyslení! Podívejte se!“

Aninka viděla v pokoji na kanapíčku ležet Lilinku s obkladem na hlavě. Zastyděla se, dnes zde už po druhé, ne-li po třetí.

Zatím, hlukem vyvábeny všecky sousedky byly vzhůru.

„Co se to děje?“ ptala se jedna druhé.

„Co to je za rámus?“ přišla z dola domovnice, vynořujíc se po schodech zvolna jako Posejdon, jenž vstal ze dna moře utišit rozbourěné vlny.

Slečna Aninka už letěla zase se schodů dolů.

Všecky sousedky ukazovaly na dveře slečny Ječmínkové.

Bыло сlyšet rozlobený hlas pana Šupíka:

„Když mi nevydáte uřezané knofliky, zaplatíte celý kabát. Stál čtyry stovky, zaplatíte čtyry stovky, nebo to půjde k soudu!“

„Pst! pst!“ napomínala paní Motlová k tichu, aby lépe slyšely, ale jak Aninka zaslechla hlas svého Vinciho, skočila do dveří.

Všecky sousedky přiběhly a nahrnuly se k nim. Paní Štírková si přinesla docela honem židli, aby ze zadu lépe viděla, a paní Pohlídalová si vylezla k ní vedle.

„Vincenc, kde tě nalézám?“ spráskla ruce Aninka.

„Ona je má!“ rudý ve tváři ukazoval Vincenc rukou na slečnu Ječmínkovou, „ona je uřezala, žádná jiná, já to věděl!“

Jak slečna Ječmínková spatřila Aninku, byla v ní malá dušička. Měla v živé paměti, jak v poledne v několika okamžicích zřídila slečnu Lilinku shora, a v žilách jí stydla krev.

A Aninka byla také jako tygřice, chystající se ke skoku. Podepřela si nejdřív ruce v bocích a nabrala dechu.

„Tahle rašple stará? Tahle skleněná panina bude líčit na mužské?“

„Mlč, Aninko, já si to spravím sám! Přines kabát!“

„Kde ho máte, paní Šupíková, já vám pro něj skočím,“ nabízela se paní Pohlídalová, aby nemusili couvat se židlí.

„V kuchyni visí na rohatině, hned vedle dveří,“ povídal pan Šupík.

Za chvíli byl kabát zde.

„Vy jste se doznala, že jste mně ty knofliky z tohohle kabátu uřezala,“ mluvil pan Šupík, jako když led seká, „vy jste mně kabát poškodila, místo knoflíků mám díry, tady máte kabát a dáte mi čtyry stovky, tolik mne stál.“

„Dám!“ vzkřikla slečna Ječmínková, sebrala kabát, odběhla do pokoje a za chvíliku přinesla čtyry stovky.

„Tak, teď jsme spolu vyrovnaní, poroučím se!“ povídal pan Šupík.

„A co knoflíky!“ vzkřikla vyděšeně slečna Houfková.

„Knoflíky jsou moje, já jsem si je kupila s kabátem, poroučím se,“ řekla slečna Ječmínková, vystrčila slečnu Houfkovou ze dveří a přibouchla je všem před nosem.

Aninka byla jako omráčena. Chtěla to zkousit i s těmito dveřmi, jako před chvílí nahore. Otlučené pěsti ji ještě pály, ošťouchané lokty brnely, kolena bolela. Cítila se slabou a vůči kouzlu, které zůstalo u té hanbářky, bezradnou a bezmocnou. Dala se do pláče. Vincenc ji musil odvest, ale proud slzí, vzlykat a pláč utišiti nedovedl. Bylo už osm hodin, večeře byla nedojedena a Aninka plakala. Bylo už devět hodin a plakala ještě. V deset hodin začínala plakat ještě víc a v jedenáct si už Vincenc nevěděl rady. Seděl u ní, konejšíl ji, hladil ji, domlouval jí, prosil ji, vymlouval jí to, ale nebylo nic platno.

„Ona má knoflíky!“

Přeci nebudeš věřit takové pověře! Je to zrovna tak s těmi knoflíky, jako s tím řešetem.“

Ale Aninka jen vrtěla zoufale hlavou a plakala tím usedavěji.

„Ona má knoflíky!“

„Ale ty máš mne.“

„Ona mi tě obloudí, ona má knoflíky.“

„Co pak myslíš, že bych se dal?“

Marno všecko. Bylo už půl dvanácté a Aninka jako když přichází do nejlepší polohy. Slzy tekly pořád bohatší a bohatší, steny byly pořád žalnější, vzdechy stále hlubší.

Vincenc nevěděl už si rady ani pomoci. Tu mu napadla šťastná myšlenka.

„Tak už neplač, dáme se oddat a bude to. Máme ty čtyry stovky, ať na to prasknou.“

Aninka přestala vzdychat a sténat.

„Opravdu?“

„Opravdu.“

Ted' přestaly téci i slzy.

„A půjdeme na faru?“

„No kam bychom šli jinam, snad ne na hejtmanství.“

Anince se vyjasnil obličej.

„A kdy?“

„Brzy, třebas v neděli.“

Ted' se už usmála.

„Tuhle neděli?“

„Ano. Řeknu Jezberovi a Kauckému, aby nám šli za svědky k protokolu, a půjdeme.“

Aninka padla Vincimu kolem krku a položila mu svou hlavu obličejem na ramena — a plakala zas.

„Tak už neplač!“

„To já radostí.“

* * *

Za měsíc potom měli pan Šupík a slečna Houfková veselku. Kolegové Šupíkovi, Jezbera a Kaucký byli jím i při tom za svědky, paní Loskotová jela s sebou do kostela a slečna Lilinka, které se už modřiny ztratily také. Jezbera se vypůjčil od svého zaměstnavatele auto, ozdobil je květinami a dovezl je do kostela i zpět.

Od té doby už Aninka o Vinciho nemá strach a těch čárů s knoflíky se nebojí.

Pro slečnu Ječmínkovou to byl zlý den. Kdyby nebyla ta bytová nouze, vystěhovala by se jinam, ale takhle to nejde. Knoftíky už v pytlíčku na řadrech nenosí, ale pěkně je i s uřezanou kůží zase přišla na jejich místa do kabátu a kabát prodala, aby se poněkud odškodnila.

Ale věří, že kdyby tenkrát, když přišel pan Šupík za ní, nebyla by pustila z ruky to zrcádlo a ono se bylo nerozbilo, že by dnes byla ona paní Šupíkovou a slečna Houfková že by byla pořád ještě slečnou. Ale proti sudbě nedá se nic dělati, rozbité zrcádlo je nestéstí po sedm let.

Když tomu chce věřit, přejme jí to i s tím sedmiletým neštěstím. To paní Jedenáctá je chytřejší. Ta se zařekla, že už žádnému nebude radit a řešetem hledat zloděje teprve ne, protože z toho jsou jen kravály v domě a člověk by mohl pro nic za nic ještě do něčeho přijít.